

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Janja Furjan

Festivali in lokalna identiteta: Argonavtski dnevi na Vrhniki

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Janja Furjan

Mentor: izr. prof. dr. Marjan Hočevar

Festivali in lokalna identiteta: Argonavtski dnevi na Vrhniki

Magistrsko delo

Ljubljana, 2013

Zahvaljujem se svoji družini – za vse srečne trenutke, iz katerih črpam moč.

Zahvaljujem se svojemu mentorju – za strokovno podporo pri pisanju tega dela.

Zahvaljujem se "dragemu dnevniku" – za posluh in spodbudo.

Festivali in lokalna identiteta: Argonavtski dnevi na Vrhniki

Magistrsko delo obravnava fenomen festivalov in njihovega vpliva na lokalno identiteto. S fizičnim združevanjem pripadnikov lokalne skupnosti v prostoru, povezovanjem različnih skupin znotraj skupnosti ter pripovedovanjem zgodb, ki to skupnost tematizirajo, imajo festivali potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto. Vpliv festivalov na lokalno identiteto je toliko večji, v kolikor obstajajo tudi močne povezave med organizatorji festivala in lokalno skupnostjo. Empirični del naloge se osredotoča na specifičen primer: festival Argonavtski dnevi, ki poteka v občini Vrhnika. S kombiniranjem treh metod raziskovanja – analize empiričnih virov, polstrukturiranega intervjuja in anketnega vprašalnika – smo zbrali podatke, na podlagi katerih smo odgovorili na raziskovalno vprašanje: Ali ima festival Argonavtski dnevi pozitiven vpliv na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika? Ugotovili smo, da festival le deloma izkorišča svoj potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto. Organizatorji festivala le-tega v zadnjih letih načrtujejo in oblikujejo na trajnosten način z namenom, da bi postal širši in bogatejši v vsebini. V okviru festivala se na njegovih prizoriščih združujejo prebivalci občine, znotraj vsebine festivala pa se pripovedujejo zgodbe o Vrhniki ter se v namen utrjevanja lokalne identitete uporabljajo simboli in mit Argonavtov. Vse to nedvomno doprinese h krepitvi lokalne identitete prebivalcev občine Vrhnika. Pomanjkljivosti festivala in njegove organizacije so se pokazale na področju odnosa med organizatorji festivala ter pripadniki lokalne skupnosti, ki se le redko vključujejo v organizacijo in dejansko izvedbo festivala. V kolikor bi se ta odnos izboljšal, sklepamo, da bi bil pozitiven vpliv festivala na lokalno identiteto še večji.

Ključne besede: dogodek, festival, lokalna identiteta, Argonavtski dnevi, Vrhnika.

Festivals and local identity: the Argonauts days in Vrhnika

This Master's degree discusses the festival phenomenon and its influence on local identity. By physical grouping of local community members, connecting different groups within the community and telling stories that discuss the latter, festivals have the potential to positively influence the local identity. This influence is even greater if connections between the festival organizers and the local community are strong. The empirical part of the Master's degree focuses on a specific case: the Argonauts days festival in Vrhnika. By combining three methods of research – analysis of empirical sources, semi-structured interview and questionnaire – we have collected data on the basis of which we have answered our research question: Does the Argonauts days festival positively influence the local identity of the Vrhnika municipality residents? We have determined that the festival only partly exploits its potential to positively influence the local identity. The festival organizers in recent years plan and shape the festival in a sustainable manner with the intention of making it broader and richer in its content. Within the framework of the festival the municipality residents gather on festival sites. Within its content stories are told about Vrhnika and symbols and myth of the Argonauts are used with the intention of strengthening local identity. All of this without doubt contributes to the reinforcement of the local identity. Weaknesses of the festival and of its organization have been revealed in the area of the relationship between the festival organizers and local community members; the latter only seldom participate in the organization and the actual realization of the festival. In the event that this relationship would improve, we conclude that the festival's positive influence on the local identity would be even greater.

Key words: event, festival, local identity, the Argonauts days, Vrhnika.

KAZALO

1 UVOD	6
2 DOGODKI: OPREDELITEV	8
2.1 Načrtovani dogodki in prireditve	9
2.1.1 Tipologija načrtovanih dogodkov in prireditev	11
2.1.2 Posledice in vplivi načrtovanih dogodkov in prireditev	13
3 FESTIVALI: OPREDELITEV	17
3.1 Festivali in lokalna skupnost	20
4 IDENTITETA: OPREDELITEV	23
4.1 Lokalna identiteta	25
4.2 Vpliv festivalov na lokalno identiteto	26
5 ŠTUDIJA PRIMERA: ARGONAVTSKI DNEVI	28
5.1 Pregled in analiza razvoja ter vsebine festivala Argonavtski dnevi	28
5.1.1 Ugotovitve	36
5.2 Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavnikoma glavnih organizatorjev festivala Argonavtski dnevi	39
5.3 Analiza anketnega vprašalnika o festivalu Argonavtski dnevi	44
5.3.1 Demografsko socialni podatki anketiranih	46
5.3.2 Poznavanje in obiskanost festivala Argonavtski dnevi	47
5.3.3 Ocena festivala Argonavtski dnevi	50
5.3.4 Sodelovanje na festivalu Argonavtski dnevi	55
6 UGOTOVITVE: VPLIV FESTIVALA ARGONAVTSKI DNEVI NA LOKALNO IDENTITETO PREBIVALCEV OBČINE VRHNIKA	60
7 SKLEP	63
8 LITERATURA	67
PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK O FESTIVALU ARGONAVTSKI DNEVI	71
PRILOGA B: TRANSKRIPT POLSTRUKTURIRANEGA INTERVJUJA Z STROKOVNO SODELAVKO ZA TURIZEM ZAVODA IVANA CANKARJA VRHNIKA	78
PRILOGA C: TRANSKRIPT POLSTRUKTURIRANEGA INTERVJUJA Z DIREKTORJEM ZAVODA IVANA CANKARJA VRHNIKA	86

1 UVOD

Tako individualno identiteto posameznika kot tudi skupinske identitete, ki jih le-ta vzdržuje, pomembno oblikujeta vsakdanje življenje posameznika ter prostor, v katerem posameznik biva in najpogosteje deluje. Pripadnost prostoru, ki ga naseljuje določena skupnost, velikokrat temelji na čustveni navezanosti in ponosu, vendar ta pripadnost ni samoumevna in ni trajna. Lokalno identiteto, ki zajema družbeni prostor, v katerem se odvijajo skupinski kontakti lokalne skupnosti in kjer poteka njena skupinska dinamika (Južnič 1993, 146), je potrebno ohranjati in vzdrževati. To lahko med drugim dosežemo s pomočjo simbolov in zgodb, ki tematizirajo sam kraj in pripadnike lokalne skupnosti. Lokalno identiteto je potrebno vzdrževati nenehno, vendar pa so obenem kot posebna priložnost za to primerni načrtovani dogodki in prireditve, ter kot ena od njihovih podskupin lokalni festivali. Ti s svojo vsebino velikokrat predstavljajo lokalno skupnost, uporabljajo njene simbole in pripovedujejo njene zgodbe. Lokalni festivali imajo na ta način potencial pozitivnega vpliva na identiteto pripadnikov lokalne skupnosti, vendar morajo biti za doseganje tega cilja obenem izpolnjeni še drugi pogoji, ki se nanašajo na samo organizacijo in izvedbo festivalov ter odnos med pripadniki lokalne skupnosti in organizatorji.

V Sloveniji lahko v zadnjih dveh desetletjih opazamo izrazit porast dogodkov, od katerih jih je veliko vsaj deloma prirejanih v namen ohranjanja in krepite lokalne identitete. Eden izmed teh dogodkov je tudi festival Argonavtski dnevi, ki poteka v občini Vrhnika. Gre za večdnevni načrtovani dogodek, ki je izoblikovan okoli pomembnega simbola mesta Vrhnika – Argonavtov. Festival bo v letu 2013 potekal že 21. leto po vrsti in se je v zadnjih letih razvil v 10-dnevni festival s številnimi dogodki, od katerih posamezni privabijo tudi po več sto ali tisoč obiskovalcev. Za vsakoletni lokalni festival takšnega obsega lahko pričakujemo, da je prepoznan s strani pripadnikov lokalne skupnosti kot eden izmed pomembnejših dogodkov v občini. Vendar pa to ne pomeni, da festival samodejno vzdržuje ali pozitivno vpliva na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika. Da bi dosegal ta cilj, mora biti izpolnjenih več pogojev, ki se povezujejo z vsebino festivala, organizatorji in samimi prebivalci Vrhnike. Ali so ti pogoji izpolnjeni, smo ugotavljali v tem magistrskem delu in poskušali odgovoriti na naše raziskovalno vprašanje: Ali ima festival Argonavtski dnevi pozitiven vpliv na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika?

Prvi, teoretični del magistrskega dela sestavljajo poglavja, v katerem obravnavamo konceptualne in teoretske vire, ki pojasnjujejo fenomene dogodkov, festivalov in identitete. Po opredelitvi vsakega od fenomenov in razvoju poglavij v smeri, ki so pomembne za naše raziskovanje – načrtovani dogodki in prireditve, lokalni festivali in lokalna identiteta – smo zadnje poglavje teoretičnega dela zaključili s podpoglavjem o vplivu festivalov na lokalno identiteto.

Drugi, empirični del magistrskega dela se osredotoča na študijo primera: raziskovali smo festival Argonavtski dnevi, ki poteka v občini Vrhnika. Do odgovora na naše raziskovalno vprašanje smo poskušali priti preko pregleda in analize razvoja in vsebine festivala, kot empirični viri pa so nam služili programi vsakoletne prireditve, poročila organizatorjev in prispevki objavljeni na spletni strani občine Vrhnika (www.vrhnika.si). Ugotovitve pridobljene iz tega pregleda in analize smo dopolnjevali s podatki in ugotovitvami, ki sta jih zagotovili metodi polstrukturiranega intervjuja in anketnega vprašalnika. Polstrukturirana intervjuja smo opravili s predstavnikoma glavnih organizatorjev festivala, Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika. Ob analizi teh intervjujev smo ugotavljali, ali organizatorji upoštevajo morebiten potencialen vpliv festivala Argonavtski dnevi na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika. Z metodo anketnega vprašalnika smo nato pridobili še podatke o tem, kako festival sprejemajo in kako vključenega vanj se počutijo mladi med 18. in 30. letom, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika. Kombinacija uporabljenih metod zagotavlja kvalitetno študijo primera, katere ugotovitve so pomembne in uporabne tako za organizatorje raziskovanega festivala kot tudi za morebitne raziskovalce drugih festivalov ali večdnevni dogodkov, posebej če se bodo tega lotevali z vidika raziskovanja kvalitete lokalnih festivalov.

2 DOGODKI: OPREDELITEV

Človekov vsakdan je poln pomenov, saj vsakemu najmanjšemu zaznanemu pripetljaju (*occurrence*) ljudje namenimo določeno stopnjo interpretacije. Pripetljaj v naši zavesti o(b)staja le za kratek čas in je obrobnega pomena, razen v primeru, da mu poznejša interpretacija določi večjo pomembnost. Večji pomen v družbenemu življenju ima dogodek (*event*), ki je sklop med seboj smiselno povezanih pripetljajev. Dogodek odvrne pozornost javnosti od specifičnosti vsakdanjega življenja in postane trajna razmejitvena točka v toku kolektivnega časa. (Mast 2006, 117)

Zgodovina človeštva je niz teh razmejitvenih točk in različne znanstvene vede jih preučujejo vsaka s svojimi koncepti in teorijami. Študije dogodkov in prireditve (*event studies*)¹, ki še vedno utrjujejo svoj položaj v akademski sferi, kot svoj raziskovalni predmet štejejo le del vseh mogočih dogodkov – načrtovane in nenačrtovane dogodke in prireditve, med katere pa se ne prišteva nesreč, naravnih katastrof, vojn in vstaj ter drugih povsem nepredvidljivih dogodkov. (Getz 2007, 27)

Meja med načrtovanimi in nenačrtovanimi dogodki in prireditvami je lahko v določenih primerih zelo nejasna, na osnovni ravni pa se kategoriji ločuje na naslednji način:

- a) načrtovani dogodki in prireditve imajo cilje, ki so določeni s strani organizatorjev. Njihov program oz. potek je načrtovan, velikokrat vse do najmanjših podrobnosti, in oblikovalci tega programa skušajo vplivati na doživljanje udeležencev, gostov oz. gledalcev. Organizatorji načrtovanega dogodka oz. prireditve so formalno odgovorni za dogajanje v njegovem okviru;
- b) nenačrtovani dogodki in prireditve nimajo določenih ciljev; nameni udeležencev so lahko nejasni, raznoliki in celo nasprotujoči si. Potek teh dogodkov in prireditve ni določen in jih namesto tega sestavljajo spontane aktivnosti, ki so lahko nepredvidljive. Nobena organizacija ni odgovorna za

---

¹ Dobeseden prevod ang. izraza *event studies* bi obsegal samo izraz *študije dogodkov*, vendar je prevod precej jasnejši, če mu dodamo še besedo *prireditve*.

celotno dogajanje, še vedno pa za svoja dejanja zakonsko odgovarjajo vsi posamezniki. (Getz 2007, 28)

Izmed obeh kategorij večjo pozornost pritegujejo načrtovani dogodki in prireditve, ki so bili predmet zanimanja raziskovalcev še preden se je začelo govoriti o študijah dogodkov in prireditev kot samostojnem področju. O načrtovanih dogodkih in prireditvah so pisali avtorji s področij ekonomije, menedžmenta, kulturne geografije, sociologije in turizma. Šele v zadnjem desetletju so v ospredje stopile okoljske, družbene in kulturne dimenzije načrtovanih dogodkov in prireditev ter vplivi, ki izhajajo iz njih. Oblikovati se je začel nabor tekstov, ki se s predmetom raziskovanja ukvarjajo sistematično in ki so osnova študijam dogodkov in prireditev.

Področje raziskovanja je interdisciplinarno; črpa iz mnogih že obstoječih in uveljavljenih področij. Glede na opredelitev problema si mora raziskovalec pomagati z deli avtorjev, katerih glavne teme izhajajo iz drugih disciplin – antropologije, sociologije, psihologije, menedžmenta, ekonomije, zgodovine, religijskih študij. Pri iskanju osnovnih pojmov in raziskovanju klasifikacije dogodkov se je potrebno naslanjati predvsem na raziskovalce menedžmenta načrtovanih dogodkov.

2.1 Načrtovani dogodki in prireditve

Vodilni raziskovalec na področju študij dogodkov in prireditev je Donald Getz, avtor prve knjige, ki predstavlja in se ukvarja s področjem na splošno. Getz (2007, 21) v njej definira načrtovane dogodke in prireditve kot tiste, ki so "ustvarjeni, da bi z njimi dosegli posebne rezultate, med njimi tiste povezane z ekonomijo, kulturo, družbo in okoljem."

Večina drugih avtorjev govori o *posebnih dogodkih (special events)*, pri čemer gre za isti fenomen, poimenovan z drugim izrazom. Goldblatt (2008, 5) piše, da je poseben dogodek "edinstven trenutek v času proslavljen z obredom in ritualom z namenom, da bi zadostil posebnim potrebam." Definicija se vidno naslanja na antropološko tradicijo poudarjanja obredov in ritualov ter obenem izpušča elemente, ki so pomembni za načrtovane dogodke in prireditve, kot so npr. znanstveni seminarji, prireditve ob pošiljanju novih izdelkov na tržišče ali razstave živali. Medtem ko tudi ti

dogodki vsebujejo mero uveljavljenih obredov ali se ravnaajo po določenih ritualih, to ni nujno njihov osrednji namen.

Primernejša se zdi naslednja, širša definicija: "Posebni dogodki so fenomen, ki izhaja iz tistih nerutinskih priložnosti, katerih prostočasni, kulturni, osebni ali organizacijski cilji so ločeni od običajnih aktivnosti vsakdanjega življenja, in katerih namen je poučiti, praznovati, zabavati ali izzivati izkušnjo skupine ljudi." (Shone in Parry 2010, 4) Podobno definicijo podajo Allen in drugi (2008, 11), ki poleg ciljev, dejavnika načrtovanja in obeležitve posebnih priložnosti poudarijo še različnost v obliki – poseben dogodek se lahko nanaša na določene posebne rituale, predstavitev, predstave ali praznovanja.

Iz vseh definicij lahko razberemo posamezne lastnosti načrtovanega dogodka oz. prireditve, vse skupaj pa sta zbrala Shone in Parry (2010, 17–20). Vsak načrtovan dogodek (oz. prireditev):

- je edinstven, poseben in enkratens²;
- je neponovljiv, saj bo vedno obstajala vsaj ena od okoliščin, ki ne bo enaka prvemu dogodku (pa naj bo to število obiskovalcev, trajanje posameznih točk v programu, vremenske razmere ali razporeženje občinstva);
- je minljiv oz. začasen;
- je neotipljiv (udeleženci doživijo določeno izkušnjo in doživljajo določene občutke, vendar pa samega "proizvoda" ne morejo prijete v roke);
- je ritualen in obreden;
- zaznamujeta ga ambietalnost in uslužnost (ki se nanašata na pomembnost prostorske postavitve in način dela, ki zahteva, da se ustrezne udeležencem);
- vsebuje osebni stik in interakcijo;
- je zahteven (zahtevnost dela narašča vzporedno z velikostjo načrtovanega dogodka);
- in poteka po urniku (ki vključuje tako načrtovanje kot tudi izvedbo samega dogodka).

---

² Ni pa vsak poseben dogodek načrtovan – zato bomo uporabljali izraz načrtovani dogodki.

Predvsem zadnje štiri lastnosti, obenem pa razlage vseh, razkrivajo menedžersko usmerjenost avtorjev, ki se osredotoča na stran organizacije načrtovanih dogodkov in prireditev, ne pa na fenomen kot tak. Naštetemu moramo zato dodati še lastnosti, ki ju razberemo iz Getzovega dela (2007):

- načrtovani dogodki imajo lastnost začasno spremeniti prostor in posameznikovo izkušnjo tega prostora; iz tega razloga je veliko načrtovanih dogodkov močno povezanih z določenimi kraji in skupnostmi;
- vsak načrtovan dogodek ima najmanj en cilj, običajno pa več. Ti cilji se prekrivajo in si včasih celo nasprotujejo (npr. pri državnih proslavah, ko se cilja *vzbuditi ponos v državljanih* in *izkazati politično moč* lahko izključujeta).

2.1.1 Tipologija načrtovanih dogodkov in prireditev

Glede na cilje načrtovanih dogodkov sta Shone in Parry (2010, 5) le-te razdelila v štiri kategorije:

- kulturne dogodke – med katere spadajo obredni, verski, dediščinski, umetnostni in folkloristični dogodki;
- zasebne dogodke – med katere prištevata poroke, rojstnodnevne zabave in obletnice;
- organizacijske dogodke – ki so lahko komercialni, politični, dobrodelni in prodajni;
- in tiste dogodke, ki se tičejo prostega časa, športa in razvedrila.

Avtorja poudarjata, da se kategorije med seboj prekrivajo, kar po njunem izhaja iz dejstva, da na načrtovanem dogodku sodelujejo udeleženci, ki so tam iz različnih razlogov (npr. poslovnih, osebnih ali kulturnih – na sejmu domače in umetnostne obrti so sejmarji zato, da prodajajo svoje izdelke, obiskovalci pa tudi zato, da raziščejo tradicijo obrti na nekem območju). Kar Shone in Parry pozabita omeniti je, da se kategorije lahko prekrivajo že na stopnji postavljanja ciljev nekega dogodka, ko lahko npr. predstavitev lokalnih folklornih skupin spada tako med kulturne dogodke, kot tudi med razvedrilne oziroma prostočasne ali celo organizacijske (v primeru, da bi bil dogodek tudi dobrodelen).

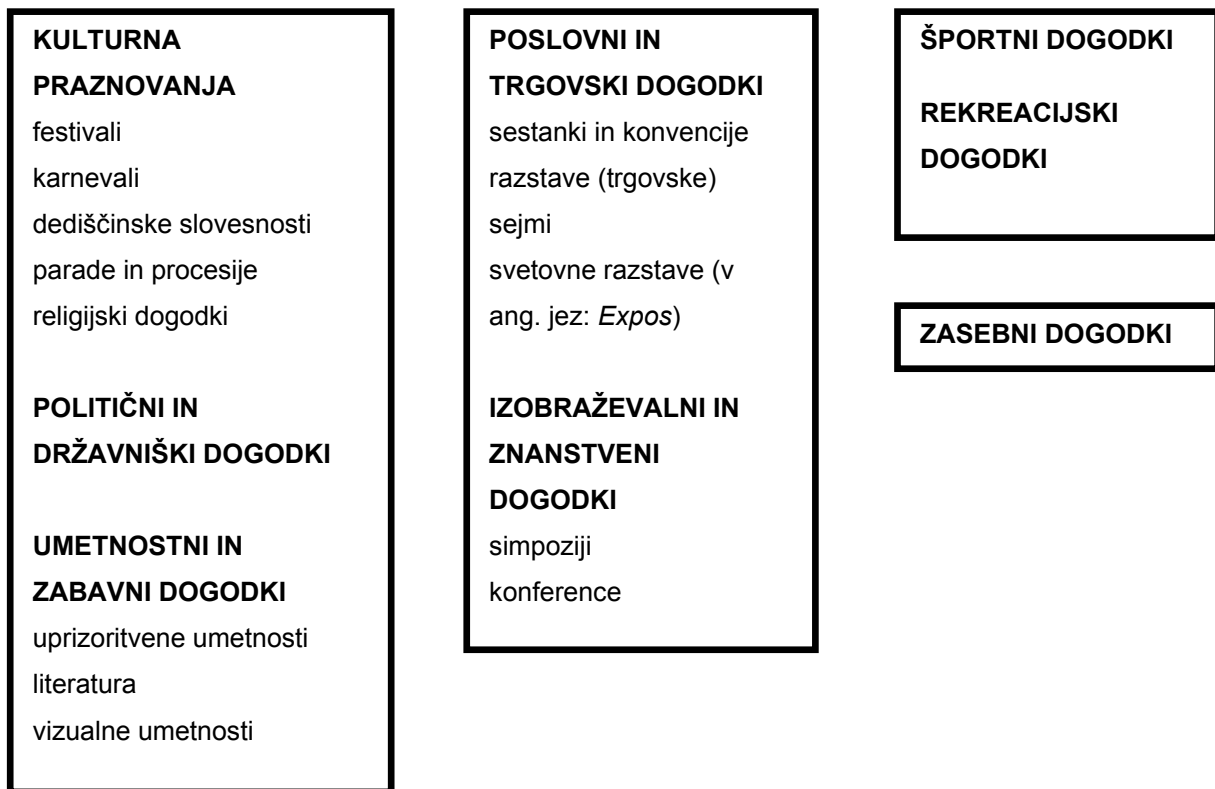
Allen in drugi (2008, 12–17) načrtovane dogodke klasificirajo glede na dva elementa. Glede na obliko ali vsebino avtorji izoblikujejo tipologijo, ki vsebuje le festivale, športne dogodke in poslovne dogodke. Bolj uporabna se zdi njihova delitev glede na velikost načrtovanega dogodka. Pišejo o:

- mega-dogodkih, ki vplivajo na celotne ekonomije in izkažejo svoj vpliv tudi v globalnih medijih (najpogosteje uporabljeni primer so olimpijske igre);
- znamenitih dogodkih (*hallmark events*), ki so tako močno povezani z določenim krajem, da postanejo celo sinonimi za ime kraja, obenem pa pridobijo širšo prepoznavnost (npr. karneval v Rio de Janeiru);
- večjih dogodkih, ki pritegnejo veliko število ljudi, medijske pozornosti in prinašajo ekonomske dobičke (Velika nagrada formule 1 v Italiji);
- lokalnih ali skupnostnih dogodkih, ki so prirejani predvsem za lokalno prebivalstvo in imajo družabne, zabavne in razvedrilne cilje.

Z zgornjim opisom mega-dogodka se vsaj deloma ne strinja Getz (2007, 25), ki pravi, da predpono *mega* ne smemo nujno enačiti (samo) z velikostjo dogodka. Določen načrtovan dogodek lahko uvrstimo v kategorijo mega-dogodkov tudi na podlagi njegove pomembnosti oziroma velike stopnje vpliva, ki jo ima na neko skupnost, organizacijo ali kraj.

Velikost dogodka za Getza ni pomembna pri tipologiji načrtovanih dogodkov; v tipe jih razvršča le glede na njihovo obliko oziroma "očitne razlike v njihovem namenu in programu". (Getz 2008, 404) Večje skupine načrtovanih dogodkov so kulturna praznovanja, politični in državniški dogodki, umetnostni in zabavni dogodki, poslovni in trgovski dogodki, izobraževalni in znanstveni dogodki, športni dogodki, rekreacijski dogodki in zasebni dogodki. Getz te skupine še naprej deli in združuje, zato je tipologija najbolj pregledna v slikovni obliki (glej Sliko 2.1), ki temelji na avtorjevem pisnem opisu tipologije.

Slika 2.1: Tipologija načrtovanih dogodkov

Vir: prirejeno po Getz (2007, 22, 30–44).

Getzova tipologija, ki temelji na obliki načrtovanih dogodkov, je precej bolj vključujoča kot tista s strani Allena in drugih. Vendar, medtem ko njegove skupine zajamejo celotno področje načrtovanih dogodkov, so podskupine vseeno nepopolne. Avtor bi lahko npr. dodal k skupini zasebnih dogodkov podskupine poroke, pogrebi, praznovanja, zabave. Toda nikoli vseh možnih podskupin. V svetu vlada trend prirejanja dogodkov iz čisto vsakega možnega razloga, zato bi bil ta seznam neskončen.

2.1.2 Posledice in vplivi načrtovanih dogodkov in prireditev

Tako kot razlogi za prirejanje dogodkov oziroma prireditev, so številčni tudi cilji ter rezultati, posledice in vplivi načrtovanih dogodkov. Cilje, ki naj bi jih dogodek dosegel, si zastavijo organizatorji; dogodek nato načrtujejo in poskušajo voditi na način, da bi bili cilji ob koncu tudi doseženi. Naj jim to uspe ali ne, bo imel načrtovani dogodek oziroma prireditev vedno določene rezultate, takojšne posledice in širše, lahko tudi dolgoročne, vplive.

Vplivi načrtovanih dogodkov in prireditev so lahko pozitivni in negativni, dotikajo pa se lahko:

- osebnostnega;
- družbenega oziroma skupnostnega in kulturnega;
- političnega;
- ekonomskega in razvojnostnega;
- okoljskega področja. (Getz 2007, Hall v Allen in drugi 2008, Shone in Parry 2010).

a) Osebnostno področje je med najmanj raziskanimi. Posledice in možni dolgoročnejši vplivi na posameznike se močno navezujejo na motive in pričakovanja, ki so jih obiskovalci nekega dogodka razvili že pred samim pričetkom dogajanja. Pričakovanja so nato med samim dogodkom zadovoljena ali ne, veliko pa je pri tem odvisno od posameznikovega trenutnega razpoloženja, samega poteka dogajanja in vseh ostalih okoliščin, med drugim tudi od vremenskih razmer, v primeru, da se načrtovani dogodek dogaja na prostem (pri tem, da ima npr. dež povsem drugačen učinek na mladostnike prisotne na rock koncertu kot na resnejšo, sedečo publiko koncerta klasične glasbe). Kratkoročnejša osebnostna posledica načrtovanega dogodka ali prireditve je navdušenje nad ali odpor do elementov programa (npr. zvrsti umetnosti ali glasbe), širši vplivi pa lahko pomenijo tudi globljo transformacijo posameznikovih nagnjenj ali, v redkejših primerih, celo osebnosti. Getz (2007, 303) omenja vplive, ki si jih želijo na posameznika preko dogodkov imeti sponzorji in organizacije; gre predvsem za poskuse pritegovanja pozornosti potrošnikov na povsem določene korporacije, blagovne znamke in posamezne izdelke.

b) Družbeni oziroma skupnostni in kulturni vplivi izhajajo iz *vseh* načrtovanih dogodkov³, čeprav si zanje morda najbolj prizadevajo organizatorji lokalnih prireditev (za pozitivne, seveda). Med pozitivne vplive (in kratkoročnejše posledice) spadajo vzpostavljanje (močnejših) vezi v določeni skupnosti, (pre)oblikovanje identitete kraja ali skupnosti, vzbujanje ponosa, obujanje tradicij, uveljavljanje posameznih (tudi marginalnih) podskupin v kraju, spodbujanje sodelovanja in večanje kulturnega

---

³ Ker vsi vsebujejo družbeno interakcijo, kar bi morda moralo biti bolj poudarjeno pri sami definiciji načrtovanega dogodka in prireditev oziroma definicijah, ki jih o fenomenu podajajo različni avtorji.

kapitala prebivalstva. Vsi ti vplivi se lahko pojavijo tako na lokalni ravni kot tudi na nacionalni ali morda nadnacionalni. Vse te ravni pa lahko prav tako zaznamujejo možne negativne posledice ali vplivi: odtujitev, vzpostavljanje negativne podobe določene skupnosti ali kraja, manipulacija s prebivalstvom, družbeni neredi in zlorabe nedovoljenih substanc, izraba tradicij in grožnja avtentičnosti. (Allen in drugi 2008, 64, Getz 2007, 304)

c) Družbene posledice in vplivi se močno povezujejo in prekrivajo z naslednjim področjem, ki ga pri načrtovanju dogodkov oziroma prireditve ne smemo spregledati – politiko. Politika in politiki so pomemben del vsakega dogodka, ki presega družinsko in zasebno okolje, včasih pa imajo svojo vlogo tudi pri teh. Jasne politične posledice in vplive imajo seveda politični dogodki, vendar se politiki, kot javne osebnosti, udeležujejo tudi drugih dogodkov in jim s tem med drugim dajejo politični pečat. Lep primer bi bilo evropsko nogometno prvenstvo leta 2012 na Poljskem in v Ukrajini, kjer so se politični in državni predstavniki precej redno udeleževali tekem, ki so jih igrale reprezentance njihovih držav. Politični predstavniki si z obiski ali sodelovanjem na športnih in drugih, morda razvedrilnih, glasbenih ali umetnostnih dogodkih lahko izboljšajo javno podobo, promovirajo svojo stranko ali njene programe, ideje, pokažejo pripravljenost na sodelovanje z drugimi državami ter se neformalno srečujejo s predstavniki drugih političnih opcij ali držav. Dosežejo lahko pomembne premike na področju družbene povezanosti določene skupnosti in svoji državi zagotovijo mednarodni prestiž. Niso pa vse politične posledice in vplivi pozitivni; negativni izidi so običajno tisti, ki se jih prej opazi in bolj poudarja. Preko dogodkov, ki jih obiskujejo ali so na njihovo pobudo organizirani, lahko politiki širijo svojo propagando ali legitimirajo svoje ideologije. Z nadzorom programa dogodka se lahko javnosti selektivno predstavi določene ideje, medtem ko se druge zanemari. Podobno se lahko z načrtovanim dogodkom (ali izzivanjem škandala povezanega z njim) preusmeri pozornost javnosti od pomembnejših družbenih problemov na novo ustvarjene (ob pregovarjanju, katere zastave veteranskih organizacij imajo pravico biti prisotne na državni proslavi in katere ne, se za nekaj časa pozabi na vsakodnevno prisotne probleme s stopnjo brezposelnosti in slabim ekonomskim in socialnim stanjem v državi). (Allen in drugi 2008, Shone in Parry 2010)

d) Ekonomske posledice in vplivi načrtovanih dogodkov so med najbolj varljivimi. Na najbolj osnovni ravni lahko govorimo o dobičku ali izgubi, ki ju lahko prinaša posamezen dogodek, vendar so ravno tako pomembni tudi dolgoročnejši vplivi dogodka ali prireditve na lokalni posel. Načrtovan dogodek zahteva denarni vložek, lahko prinese izkupiček ali ne (morda to niti ni namen dogodka) in morda zagotovi nove, vsaj začasne, delovne priložnosti za lokalno prebivalstvo. Vsak načrtovan dogodek pa ima tudi svoj konec in zgodi se lahko, da kraju, kjer je bil organiziran, ostanejo novozgrajene, velike in neizrabljene infrastrukture. Od organizacije in samega uspeha ali neuspeha dogodka je odvisno, ali so se izoblikovali pogoji in načrtane povezave (npr. stiki s podjetniki izven kraja), ki bodo pozitivno vplivale na lokalni posel tudi v prihodnosti. V času načrtovanega dogodka ali prireditve lahko lokalni posel zacveti, vendar pa se obenem zvišajo tudi cene dobrin, s katerimi mora tudi po dogodku živeti lokalno prebivalstvo. Ekonomski vplivi se v veliki meri prekrivajo z razvojnostnimi; veliko krajev in skupnosti gleda na načrtovane dogodke kot na priložnosti za lokalni razvoj. Infrastruktura, zgrajena za dogodek, se lahko preuredi in uporabi za druge namene, ki ustrezajo potrebam kraja, ali se jih izrabi za nove poslovne priložnosti (npr. preuredi v poslovne centre). Skupaj z ekonomskimi in razvojnostnimi posledicami in vplivi načrtovani dogodki prinašajo še tiste, ki spadajo na področje turizma. Načrtovan dogodek ali prireditev lahko kraju ali državi prinese pomembno turistično promocijo in dejanski turistični obisk, ki je lahko trenuten (v času trajanja dogodka) ali, na temelju promocije, dolgoročnejši. (Allen in drugi 2008, Shone in Parry 2010)

e) V času, ko se vedno bolj poudarja trajnostni razvoj na vseh področjih in ko načrtovani dogodki dosegajo vedno večje razsežnosti, so v ospredje stopili tudi okoljske posledice in vplivi. Večji, kot je dogodek, večja je možnost, da se bodo njegove sledi trajno vtisnile v okolje. Onesnaženje – tudi svetlobno in zvočno, ter uničevanje naravne dediščine sta le dva možna negativna izida večjih načrtovanih dogodkov, posebno mega-dogodkov, vendar najpomembnejša, ker se ju ne da razveljaviti. Iz tega razloga so vedno glasnejše zahteve po načrtovanju, ki upošteva posebnosti prireditvenega okolja in ki obenem uveljavlja okoljsko ozaveščene prakse (veliko pozornosti se namenja ločevanju odpadkov in uporabi razgradljivega materiala). Dobro načrtovan dogodek lahko za seboj pusti prenovljena in obnovljena

območja (med drugim npr. urbana območja z boljšimi javno prometnimi povezavami) in širjenje znanja o posameznih delih sveta. (Allen in drugi 2008)

3 FESTIVALI: OPREDELITEV

Med načrtovanimi dogodki in prireditvami imajo posebno mesto festivali. Ti so velikokrat omenjeni enakovredno načrtovanim dogodkom in prireditvam, čeprav so le-ti pravzaprav njihova nadpomenka. Po Getzu (2007, 30–31) festivali spadajo med kulturna praznovanja, ki so ena od osmih podskupin načrtovanih dogodkov in prireditev.

Izraz festival se v vsakodnevem jeziku uporablja za poimenovanje:

- tako posvetnih kot profanih praznovanj;
- vsakoletnih obeležitev pomembnih oseb ali dogodkov;
- kulturnih dogodkov, sestavljenih iz več posameznih nastopov (ki so velikokrat povezani z različnimi vejami umetnosti);
- sejmov;
- ali preprosto splošnega prazničnega razpoloženja in zabave. (Falassi v Karlsen 2007, 13)

Takšna uporaba izraza otežuje iskanje enotne definicije festivala, ki bi veljala za vse načrtovane dogodke in prireditve, ki se jih imenuje s tem izrazom. Splošna definicija festivala kot tematiziranega, javnega praznovanja (Getz 2007, 31) ni uporabna v raziskovalne namene, saj je preširoka. Poiskati je potrebno delovno definicijo, ki ustreza posameznemu raziskovalnemu vprašanju oziroma primeru. Za namene te magistrske naloge je najprimernejša definicija, ki jo poda Falassi (v Getz 2007, 31).

Festival je:

... periodično ponavljajoča se družbena priložnost, v kateri, skozi množino oblik in serijo koordiniranih dogodkov, sodelujejo neposredno ali posredno in v različni meri, vsi člani celotne skupnosti, združeni preko etničnih, jezikovnih, religijskih, zgodovinskih vezi, in ki si delijo pogled na svet. Tako družbena funkcija kot simbolni pomen festivala sta tesno povezana z nizom očitnih vrednot, ki jih skupnost prepoznava kot bistvene za svojo ideologijo in pogled na svet, za svojo družbeno identiteto, za svojo zgodovinsko nepretrganost, in za svoje fizično preživetje, kar je konec koncev tisto, kar festival slavi.

Falassi pravi, da je to definicija festivala, kot se ga razume v sociologiji. Definicija, gledano na splošno, izpušča glasbene, filmske oziroma vse festivale, ki jih ne prirejajo skupnosti, in je izključujoča, vendar primerna za naše raziskovalno zanimanje, ki je povezano z lokalnimi festivali, prirejanimi v okviru in za skupnosti.

Festivali, ki so prirejani v zelo različnih družbenih kontekstih in na zelo različnih geografskih lokacijah, pogosto slavijo edinstvenost posamezne skupnosti (Goeldner in Ritchie 2003, 225), kljub temu pa Picard in Robinson (2009, 9–14) izločata in navajata lastnosti, ki veljajo, v večji ali manjši meri, za večino od njih:

- veliko teh prireditev tako npr. zaznamujejo različne oblike kriz, kamor se prišteva vse ponavljajoče se in nenačrtovane dogodke, ki nekako posegajo v vsakdanje življenje. Sem spadajo tako sezonske spremembe klime kot tudi npr. vsakoletni padec turističnega obiska v določenem obdobju leta;
- festivali poskrbijo za obdobje družbene zgoščitve in povezanosti, v katerem se srečujejo posamezniki in skupine;
- čeprav je možno, da imajo kraji oziroma mesta prostore, ki so posebej rezervirani in urejeni za festival, je precej pogostejša praksa preurejanja prostorov, ki so vsakodnevno namenjeni drugim funkcijam (npr. park sprehajanju, cesta vožnji, športno igrišče tekmovalju, igri ali treningu). Festival tem prostorom podeli poseben pomen, prejšnje prostorske funkcije pa so skrite in pozabljene;
- festivali oblikujejo okoliščine, v katerih je možno določeno kršenje vsakdanjih norm, oziroma kjer se rušijo, četudi za kratek čas, tabuji. V okviru sodobnih festivalov bi zadnje lahko pomenilo npr. pravico do združevanja velike množice mladih na enem prostoru, plesa, prekomerne potrošnje hrane in alkohola ter zlorabe drog;
- performativnost in uprizoritev tradicij sta naslednja lastnost festivalov. Preko predstav in uprizoritev posamezniki in skupine izkazujejo svoje poglede na svet ter s simboli izražajo svojo kolektivno zavest ali identiteto;
- v okviru festivalov se dogajajo menjave, ki obsegajo vse od izmenjave nasmehov in stiskov rok do izmenjave dragih daril (pogosto med vplivnimi osebami na otvoritvenih ali zaključnih slovesnostih) in sponzorstev. V primeru festivalov v preteklosti ali festivalov, ki niso podvrženi zahodnocentričnim normam in vrednotam, bi sem prištevali še žrtvovanje živali ali celo ljudi;

- festivali so pomembne priložnosti za izkazovanje (politične) moči, ki je najpogosteje prikazana ob trenutkih spektakla in obdarovanja. Na večjih slovesnostih sodelujejo vplivnejši posamezniki, za katere je del prostora dogajanja lahko še posebej prirejen (s čimer se vzpostavljajo odnosi avtoritete in hierarhije med udeleženci festivala);
- kljub temu, da festivali reproducirajo (politično) moč in družbeni red, so še vedno lahko nosilci kulturne kreativnosti in potenciala družbene in/ali politične spremembe. Kreativnost se tu nanaša tako na sposobnost ustvarjanja simbolnih alternativ obstoječemu stanju kot tudi na sam proces, ki označuje začetek spremembe obstoječega stanja.

Vseh zgoraj naštetih lastnosti na primeru posameznega festivala ne moremo opazovati ločeno eno od druge, pač pa se pojavljajo v večji ali manjši meri in prepletene ena z drugo.

Isto velja za deset obredov festivala, ki so po Falassiju (v Karlsen 2007, 13–14) sestavne komponente teh načrtovanih dogodkov:

- obred ovrednotenja označuje začetek festivala (npr. otvoritvena slovesnost ali koncert) in preureditev, spremembo pomena/namena prostora;
- obred očiščevanja je pogosto del otvoritve. Preko (simbolne) uporabe vode, ognja ali zraka se prostor očisti zla. Za sodobne festivale ta Falassijeva obrazložitev obreda ni primerna, kljub temu pa lahko na otvoritvenih slovesnostih vseeno velikokrat opazimo uporabo vode (umetni slapovi) ali ognja (bakle). Sem bi lahko prištevali tudi zelo popularne ognjemete. Ti elementi so uporabljeni kot vizualni učinki in ne v namene očiščenja, vendar jih lahko vseeno razlagamo kot ostanke tradicij iz preteklosti;
- z obredom prehoda se zaznamuje prehod iz enega življenjskega obdobja v drugega. Medtem ko so festivali v preteklosti pogosteje vsebovali takšen obred (kjer je npr. veljalo, da so mlajši pripadniki skupnosti moškega spola, ki so bili do tedaj obravnavni kot otroci, s sodelovanjem v določenih aktivnostih prešli v obdobje odraslih moških), lahko danes to opazujemo na primeru festivala kot celote. Prvi obisk rock koncerta ali glasbenega festivala v oddaljenem kraju, ki traja več dni, predstavlja nekakšen vstop najstnika na naslednji nivo odraslosti in samostojnosti;

- obred (pre)obrata pomeni obrnjenost npr. spolnih vlog ali prostorskih funkcij (v smislu posvetnega/profanega). Obred je zelo jasen v primeru pustnih festivalov, kjer se moški oblečejo v ženske in obratno. V preteklosti je bila znana tudi praksa, kjer so se vloge vladarjev in podložnikov menjale v določenem festivalskem obdobju;
- obred očitnega razkazovanja vsebuje postavitev na vidna, javna mesta simbole skupnosti. V sodobnosti se nanaša predvsem na izobešanje zastav in okrasitev kraja;
- obred očitne potrošnje/zaužitja velikih količin hrane in pijače je nedvomno prisoten na večini festivalov, za nekatere pa še posebej značilen (npr. za Oktoberfest, ki vsako leto poteka v Münchnu);
- obred ritualne drame je obred povezan z miti in zgodovino skupnosti. Pogosto se posamezne mite ali pomembnejše dogodke iz preteklosti uprizarja in preigrava;
- obred menjave, ki se v okviru sodobnih festivalov nanaša na izmenjavo daril ali informacij. Sem spadajo tudi pomembnejši obiski oseb iz drugih skupnosti ali držav;
- obred tekmovanja se lahko izvaja v okviru iger oziroma tekmovanj (ki potekajo bolj ali manj uradno), lahko pa se nanaša samo na podelitev priznanj posameznikom iz skupnosti, ki se jih izpostavi zaradi določenih dosežkov in nagradi. S tem se vzpostavlja in izkazuje hierarhija;
- obred razvrednotenja je simetričen obredu ovrednotenja in zaznamuje konec festivala, posebnega pomena prostora in časa. S sodelovanjem v tem obredu se udeleženci festivala postopoma vrnejo k vsakdanjemu tempu življenja.

3.1 Festivali in lokalna skupnost

Festivali, prirejani v okviru določene lokalne skupnosti in velikokrat tudi zaradi namenov, ki se primarno tičejo te skupnosti (npr. ponuditi razvedrilo lokalnim prebivalcem, obujanje ali ohranjanje občutka skupnosti), se razlikujejo od drugih uprizoritev določenih umetnosti ali zborovanj, in imajo povsem svojo zmožnost privlačiti obiskovalce in udeležence. Imenovali jih bomo lokalni festivali. Osredotočajo se predvsem na predstavitev zgodovine in/ali sedanje delovanje skupnosti in s svojo

(vsakič) edinstveno postavitvijo pravzaprav predstavljajo določen kraj, regijo in njene ljudi. (Smith in Forest 2009, 137)

Oddelek za kulturo, umetnost in prosti čas na Severnem Irskem (Community festivals fund: policy and guidance framework 2007) je podal definicijo lokalnega festivala:

Lokalni festival je niz dogodkov s skupno temo, ki se zgodi v določenem časovnem okvirju. Ustanovljen in razvit je znotraj skupnosti ter slavi in promovira tisto, kar ta skupnost predstavlja. Lokalne festivale zaznamujejo sodelovanje, udeležba in ustvarjanje občutka identitete; lokalni festivali pomembno prispevajo k socialni blaginji skupnosti. Vpeljati in nato naprej voditi jih mora lokalna organizacija ali lokalno vodeno partnerstvo. Ni dovolj, da se festival vodi za skupnost – lokalna skupnost mora igrati veliko vlogo pri razvoju in izvedbi festivala ter si ga lastiti.

Lokalni festivali predstavljajo življenje skupnosti, vendar je ta predstava izoblikovana. V program festivala se vključuje določene elemente iz okolja, prostora, druge pa se izključi ali celo zavrže. Prireditelji v določenem kraju s svojo postavitvijo tako posreduje bližnji in daljni okolici posamezne znake, ki sam kraj in njegove prebivalce vzpostavljajo kot nekaj posebnega in vrednega ogleda. (Urry 1991, 3) Ob tem so spodbujani občutki ponosa prebivalcev na lastno skupnost, ustvarja se občutek povezanosti in skupne izkušnje. V samo organizacijo, postavitvev in delovanje lokalnega festivala niso vključeni vsi člani skupnosti, vendar pa vsi priznavajo večji ali manjši pomen dogodka za skupnost. (Derrett 2009, 107)

Za lokalne festivale je značilno, da njihova organizacija temelji na skupinskem in prostovoljskem delu. Organizatorji morajo dobro poznati tako politične, poslovne in gospodarske mreže v skupnosti kot tudi amatersko sceno. Amaterji in ljubitelji iz posameznih klubov in združenj so velikokrat vključujejo v postavitev festivalov s svojim prostovoljnim sodelovanjem, kajti v zameno pridobijo predstavitev svojega delovanja širši publiki. Partnerstva in sodelovanja z različnimi institucijami, podjetji, klubi in združenji so bistvena za ohranjanje posameznega festivala na dolgi rok. Na sliki 3.1 so prikazani ključni akterji pri postavitvi lokalnega festivala. Na interakcije med akterji vplivajo vsi vpleteni posamezniki, organizacijske strukture v skupnosti, tradicije, ki zaznamujejo življenje in delovanje v skupnosti ter morebitno preteklo sodelovanje. (Derrett 2009, 109)

Slika 3.1: Ključni akterji pri postavitvi lokalnega festivala

Vir: prirejeno po Derrett (2009, 109).

V Sloveniji se je v zadnjem desetletju pojavilo ogromno število prireditev, imenovanih festival, in velik del teh dogodkov je prirejan na lokalni ravni in s pomočjo prostovoljskega dela, ekonomski vidik pa je postranskega pomena. V ospredju so drugi pomeni, tesneje povezani s skupnostjo, ki sodeluje pri postavitvi festivala, ali s promocijo kraja, v katerem festival poteka. Raziskovanje razvoja, vsebine in ozadja teh lokalnih festivalov nam tako omogoča vpogled v procese sodobnega tvorjenja identitet (Kozorog 2011, 61–62), čeprav ideja o uporabi festivalov za gradnjo, ohranjanje ali preoblikovanje lokalnih in kolektivnih identitet ni nova. Muir (2009) v svojem delu o ritualih v zgodnji moderni Evropi prikaže, kako so bili festivali in javni rituali med 12. in 18. stoletjem (posebej v mestnih državah kot so bile Benetke) uporabljeni za utrjevanje identitet mest in njihovih meščanov ter obenem za uveljavljanje moči in oblasti nad teritoriji.

4 IDENTITETA: OPREDELITEV

Identiteta je trajen "socialni sistem" osebe (Ule 2004, 426). Gre za "vztrajno, čeprav ne nujno stabilno podobo sebe kot posebne in koherentne entitete v času" (Ule 2000, 86). Vseskozi nas spremlja zavest o svoji kontinuiteti in imamo občutek, da ostajamo isti, kljub vsem spremembam, ki se dogajajo v nas in okoli nas (Ule 2000, 85).

Identiteta je koncept, ki je vrh popularnosti dosegel sredi šestdesetih let. Nekritično je prešel v široko uporabo, kjer je ostal vse do danes. Identiteto se pogosto zamenjuje s sebstvom (*self*), ki je "od drugih oseb ločena, v sebi zajeta, neodvisna, konsistentna, enotna in zasebna celota psihofizičnih potez, značilnosti, nagnjenj in sposobnosti človeka" (Ule 2000, 324). Ena najpomembnejših značilnost identitete je njen odnosni vidik. Identiteta izhaja iz notranjih značilnosti, vendar v identiteti odmeva zunanji svet, ki se odziva na njegove osebne značilnosti. (Ule 2000, 82–84) Posameznik zaznava in občuti lastno edinstvenost in enkratnost ter obenem odmerja in vrednoti to zasebnost in različnost v odnosu do drugih ljudi. Individualna identiteta posameznika sestoji iz njegove zasebne telesnosti *in* njegove družbenosti. (Južnič 1993, 101)

Občutek istosti skozi čas, občutek edinstvenosti in enkratnosti dopolnjuje izkušnja neprestane delitve bistva z drugimi (Ule 2000, 86). V svetu okoli nas iščemo, odkrivamo in se odzivamo na podobnosti in razlike med seboj ter drugimi posamezniki. Posameznik s tem ob svoji individualni identiteti neprestano vzdržuje skupinske identitete, ki se navezujejo na pripadnost določeni skupini, zagotovilo varnosti in vključenosti. Skupinsko identiteto zaznamuje podobnost, če že ne identičnost, med posamezniki, ki se morajo na račun tega, da pripadajo skupini, odreči (vsaj v določenih trenutkih) poudarjanju svoje individualnosti oziroma se morajo podrediti določeni posplošeni "tipičnosti". Posameznik v sebi nosi več skupinskih identifikacij, saj v vsakem trenutku svojega življenja pripada več skupinam hkrati. Glede na posamezen primer oziroma okoliščine nato balansira svojo identiteto in včasih da prednost eni skupini, spet drugič pa drugi. (Južnič 1993, 140–142)

Izključujoča izbira sicer ni edini možni razplet. Simmel (2011) s konceptom "večstranske pripadnosti" ponazori pripadnost več družbenim skupinam v ideji prepletenih krogov. Krogi se prekrivajo in niso nujno nasprotujoči si; lahko so komplementarni. Na eni strani so možni spopadi in izključevanje, na drugi strani

sodelovanje, tekmovalnost in konkurenca, ki spodbujajo vsestranski razvoj tako skupin kot tudi posameznikove osebnosti.

Identiteta je proces; kljub svoji trajnosti in posameznikovemu občutku istosti skozi čas, se obenem nenehno spreminja, obnavlja in na novo vzpostavlja glede na vsakdanje izkušnje posameznika z drugimi ljudmi, skupinami in družbo kot celoto. Identiteto je zato potrebno vsakodnevno potrjevati in vzdrževati. To velja tako za osebno identiteto kot tudi za skupinske identitete. Pripadnost določeni skupini je lahko močna in trajna, lahko pa niha od šibke do močne ali izgubi v primerjavi s pripadnostjo drugi skupini (katere vrednote in norme so npr. v neskladju z vrednotami in normami prve skupine). Identiteto ohranjajo a) simboli, miti in legende ter b) rituali in obredi. Skupine lahko torej pripadnost svojih članov vzdržujejo prek uporabe le-teh.

- a) Simboli so raznovrstni in praviloma delujejo bolje, če jih podpirajo miti in legende. Simboli na poenostavljen, vendar viden in impresiven način strnijo občutke skupnosti in vzajemnosti, poudarjajo in opozarjajo na njihovo pomembnost. Plapolanje zastave občine vzbudi ponos v pripadnikih lokalne (v našem primeru občinske) skupnosti, in če je na zastavi podoba junaka ali predmeta iz lokalne legende, še toliko močneje. Miti in legende namreč dodajajo človekovi identifikacijski ustaljenosti občutek veličastja. Posebej učinkoviti so tisti, ki utrjujejo predstave o dolgi zgodovinski prisotnosti določene skupnosti, o njeni pomembni vlogi (oziroma o vlogi njenih članov) v zgodovinskih dogodkih. Objektivnost ali resničnost povedanega nista nujna elementa pripovedi, zgodb ali podatkov.
- b) Rituali in obredi so ravno tako pomembni. Skupinsko izvajane obrede, lahko slovesne ali ustaljene, po navadi zaznamujeta tradicija in ponavljanje. Obredje (ne nujno v religioznem smislu, lahko gre za proslave, vsakoletno podelitev priznanj ipd.) utrjuje, obnavlja in krepi zaveze pripadnosti in solidarnosti. Posebej pomembni so tisti rituali in obredi, ki v ljudeh, članih skupnosti, vzbujajo čustva. Čustveni odzivi namreč vodijo v mobilizacijo, dejavnost, ki deluje za resnični ali izmišljeni interes. Ljudje se v emotivnem stanju hitreje odločajo za varovanje določenih vrednot in so pripravljeni na dejanja, ki naj bi

bila v prid skupnosti (čeprav bodo morda škodila njim kot posameznikom). V hujših oblikah to lahko pomeni, da so pripravljene tudi žrtvovati svoje življenje za skupnost, v milejših oblikah pa, da se bodo npr. strinjali s predlogi za prenovu športnih objektov v občini, ki naj bi dolgoročno gledano prinašala dobičke za lokalno skupnost. (Južnič 1993, 218–219, 230–231, 235–236)

4.1 Lokalna identiteta

Eden izmed ključnih dejavnikov pri oblikovanju skupinskih identitet je prostor, posebno če je ta natančno definiran v povezavi z zaključeno skupnostjo. (Južnič 1993, 146) Prostorska identiteta pomeni istovetenje (identiteto) z določenim prostorom, ki je lahko manjših ali večjih razsežnosti. Znotraj okvira prostorske identitete uvrščamo cel spekter identitet vse od tiste, ki se nanaša in izhaja iz posameznikovega doma, do planetarne identitete (vsi ljudje smo Zemljani). Vmes so še lokalna identiteta, regionalna, nacionalna, nadsionalna in kontinentalna. (Kosi 2012, 14) Med različnimi prostorskimi identitetami posameznika ne obstaja zapovedan hierarhičen odnos; prostorske identitete soobstajajo, se prekrivajo in nadgrajujejo.

Lokalna identiteta zajema družbeni prostor, v katerem se odvijajo skupinski kontakti lokalne skupnosti in kjer poteka njena skupinska dinamika. Okvirje tega družbenega prostora v večini primerov določajo ozemeljske meje (npr. občinske, vaške, mestne). (Južnič 1993, 146)

Človeka na prostor vežejo čustveni odzivi; tako na fizično pojavnost tega prostora kot na vsakršne dogodke in odnose, ki jih povezuje z njim. Gre za občutenje domačnosti v prostoru, ki ga ima posameznik za svojega, pa naj bo to prostor odraščanja in/ali bivanja. Identifikacijsko središče v prostoru človeku zagotavlja občutek varnosti, aktivnosti, pripadnosti in povezanosti. Tudi v primeru, ko posameznik nima natančno določene prostorske identitete, čuti potrebo po prostorski intimnosti, "svojem" prostoru. (Južnič 1993, 147, Kosi 2012) Najmočnejšo pripadnost posameznik čuti do prostorov manjšega obsega in skupin, ki ta prostor naseljujejo. Na lokalni in regionalni ravni namreč poteka posameznikovo vsakdanje življenje. V okviru teh

prostorov človek najpogosteje deluje, je včlanjen v določene skupine, skrbi za svoje zdravje, izobrazbo in zasebno življenje.

4.2 Vpliv festivalov na lokalno identiteto

Po Turnerju (v Quinn 2005, 928) ljudje v vseh kulturah priznavajo pomembnost posebnega časa in prostora, v katerih skupnost praznuje in izraža svojo kreativnost. Festivali so eden izmed načinov, kako skupnost to lahko doseže, in so sredstvo za izražanje razmerja med identiteto in prostorom. Preko vsebine festivalov skupnosti predstavljajo in prikazujejo tisto, za kar menijo, da je bistvo njihovega življenja; ko družbene skupine slavijo določen dogodek, pravzaprav slavijo sebe. Festivali torej krepijo družbeno in kulturno identiteto skupnosti s tem, da gradijo močne povezave znotraj nje. (Turner v Gursoy in ostali 2004, 173)

Ekman (v Quinn 2005, 928) podobno opisuje festivale kot priložnosti za izražanje kolektivne pripadnosti skupini in prostoru. Festivali omogočajo prikaz skupne zgodovine, deljenih kulturnih praks in idealov ter ustvarjajo okolje, v katerem se lahko odvijajo socialne interakcije množice pripadnikov skupnosti. Oblikujejo se prizorišča, kjer se producira in reproducira lokalno znanje, kjer so zgodovina, kulturna dediščina in socialne strukture, ki ločujejo en kraj od drugega, preverjane, postavljene pod vprašaj, zavrnjene ali na novo oblikovane.

Vpliv festivalov na lokalno identiteto potrjujejo raziskave. Karlsenova (2007, 199–200) se ukvarja z glasbenimi festivali in identiteto lokalnih skupnosti, ki te festivale gostijo in prirejajo. Avtorica ugotavlja, da imajo glasbeni festivali štiri dimenzije, ki se nanašajo na identiteto; dve od njih se nanašata na individualno identiteto, dve na lokalno. Prva od dimenzij, ki se tičeta identitete lokalne skupnosti, je usmerjena proti zunanjemu svetu: festival je zunanja manifestacija identitete skupnosti, katere pripadniki se odločijo, kot kakšni se bodo predstavili okolici in svetu. Druga dimenzija je usmerjena navznoter: festival je lahko priložnost za krepitev socialne in kulturne identitete skupnosti; pripadniki preko aktivnega sodelovanja utrjujejo svoje predstave o sebi in svoji skupnosti ter slavijo svoj obstoj. Festivali imajo potencial gojiti obe dimenziji, vendar to ne pomeni nujno, da vsi festivali dejansko imajo vpliv na lokalno identiteto. Vpliv je namreč odvisen tudi od tega, kako močne so povezave med

festivalom oziroma njegovimi organizatorji in lokalno skupnostjo – torej, v kakšni meri lokalna skupnost sodeluje pri njegovi postavitvi, kako vključene ali izključene iz življenja festivala se počutijo pripadniki skupnosti ipd. Festivali niso "instant rešitve" niti za podobo krajev niti za notranjo povezanost skupnosti. (Quinn 2005, 932)

Raziskava Karlsenove kaže, da festivali lahko (o)krepijo socialno in kulturno lokalno identiteto ter povezanost med prebivalci skupnosti. Njeno razumevanje identitete – tako individualne kot lokalne – temelji na Giddensovi ideji (1991) o tvorbi in pretvorbi identitete preko zgodb, ki jih pripovedujemo (preko svojega videza, vedenja, dejanskega pripovedovanja in prepričevanja) sebi in drugim. Na ta način, preko pripovedovanja zgodb, naj bi tudi festival vplival na lokalno identiteto. Temu načinu se pridružujeta še slavljenje lokalnega prostora in fizično združevanje lokalnega prebivalstva v prostoru ne glede na starost. (Karlsen 2007, 186, 198) Avtorica trdi, da je v zgodbi, za katero se lokalna skupnost odloči, da se bo z njo predstavljala tako navznoter kot navzven, možno najti lokalno identiteto te skupnosti. (Karlsen 2008, 17) Problem te trditve je, da se lahko skupnost predstavlja preko več zgodb hkrati – tako kot ima posameznik lahko več skupinskih identifikacij, ima lahko tudi skupnost več možnih identitet. Skupnost sestavlja veliko število posameznikov, ki se združujejo v več manjših podskupin in ne le v skupnost kot celoto. V določenem trenutku lahko prevlada in skupnost predstavlja ena ali druga podskupina ter pripoveduje svojo zgodbo, tudi preko udeležbe na lokalnem festivalu ali njegove organizacije.

Zaključujemo, da festivali imajo potencial vplivati na lokalno identiteto skupnosti, vendar ni nujno, da ta potencial tudi izkoristijo. Festivali imajo pozitiven vpliv na lokalno identiteto:

- če so vzpostavljene močne povezave med organizatorji festivala in lokalno skupnostjo;
- če se pripadniki lokalne skupnosti počutijo vključene v organizacijo in dejansko izvedbo festivala;
- če se znotraj vsebine festivala pripovedujejo zgodbe o sami lokalni skupnosti;
- če se med organizacijo festivala in nato v času festivala pripadniki med seboj fizično združujejo na prizoriščih ne glede na starost (Karlsen 2007, Quinn 2005).

Glede na to, koliko od naštetih pogojev je izpoljenih, imajo festivali večji ali manjši pozitiven vpliv na lokalno identiteto.

5 ŠTUDIJA PRIMERA: ARGONAVTSKI DNEVI

Prehajamo na empirični del naloge. V tem poglavju bomo na podlagi sekundarnih in empiričnih virov ter navezovanjem na teoretična izhodišča iz prejšnjih poglavij, poskušali odgovoriti na naše raziskovalno vprašanje:

Ali ima festival Argonavtski dnevi pozitiven vpliv na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika?

Najprej bomo pregledali dosednji razvoj in vsebino festivala Argonavtski dnevi, kot empirični viri pa nam bodo služili programi vsakoletne prireditve, poročila organizatorjev in prispevki objavljeni na internetni strani občine Vrhnika (www.vrhnika.si). Med analizo teh empiričnih virov bomo ugotavljali, kakšna je vsebina festivala, kako se je razvijala ter ali se je to dogajalo na način, ki bi lahko prispeval k pozitivnemu vplivu na identiteto prebivalcev občine Vrhnika.

V nadaljevanju bosta nato opravljena polstrukturirana intervjuja z akterjema organizacije festivala. Domnevamo, da bosta intervjuja pripomogla k razumevanju motivacije, preteklih in trenutnih ciljev ter načrtov organizatorjev festivala, ki se navezujejo na identiteto lokalnega prebivalstva. Odgovor o uspešnosti le-teh in samega festivala Argonavtski dnevi bomo poleg tega iskali in dopolnjevali s pomočjo anketnega vprašalnika, ki ga bomo v reševanje razdelili vzorcu prebivalcev občine Vrhnika (s stalnim ali začasnim bivališčem v občini), starih med 18 in 30 let.

5.1 Pregled in analiza razvoja ter vsebine festivala Argonavtski dnevi

Razvoj in vsebino festivala bomo pregledali in analizirali preko elementov, prirejenih po vodniku za raziskovanje lokalnih festivalov, ki je dostopen na internetni strani muzeja naravne zgodovine inštituta Smithsonian, <http://www.mnh.si.edu/>. Domnevamo, da bosta pregled in analiza teh elementov dala potrebne podatke za oceno potenciala vpliva festivala Argonavtski dnevi na lokalno identiteto.

1) Splošen opis festivala:

- a) Koliko časa se festival že prireja? Kakšne so glavne spremembe festivala skozi čas?

Festival Argonavtski dnevi poteka od leta 1993 in je leta 2012 potekal 20. leto po vrsti. V letih od 1993 do 1998 se je festival imenoval Argonavtski sejem, nato je prišlo do spremembe imena v sedanjega. Razloga za spremembo v poročilih, programih in prispevkih o festivalu ni najti. Domnevamo lahko, da so se organizatorji festivala tako odločili, ker se je prireditev skozi leta počasi širila in je sam sejem vrhniških in širše slovenskih domačih in umetnostnih obrtnikov postajal le še eden izmed dogodkov. Medtem ko so bili dogodki v začetnih letih spremljava sejmu, jih je bilo kasneje na program uvrščenih vedno več.

Poleg menjave imena sta bili glavni spremembi menjava organizatorja festivala in povečanje časovnega okvira, v katerem je potekal. Organizatorji so se menjali v letu 2006. Prej je festival prirejalo Turistično društvo Blagajana, kasneje pa je glavnino organizacije prevzel Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika (ki festival še vedno prireja). Zavod festival organizira v sodelovanju z lokalnimi društvi in podjetji. Do prenosa organizatorske vloge je prišlo zaradi širitve festivala, ki je s seboj prinesla zahtevnejšo organizacijo. Do izrazitega povečanja časovnega okvira festivala je prišlo v letu 2009, ko je festival namesto prejšnjih 2-5 dni trajal 10 dni (isto število dni je imel tudi v nadaljevanju, le leta 2011 je število naraslo na 13).

V okviru Argonavtskih dni od leta 1999 poteka koncert Noč na Vrhniki, ki je festivalski dogodek z največ obiskovalci. Koncerta ni bilo med letoma 2007 in 2009 zaradi spora z glavnim organizatorjem Noči na Vrhniki. Namesto Noči se je organizirala t.i. Jazonova noč (podoben dogodek z drugačnim imenom), vendar je v letih 2008 in 2009 tudi ta odpadla zaradi slabega vremena.

- b) Število dogodkov festivala:

Širitev festivala je spremljala povečanje dogodkov. Njihovo število niha skozi leta, vendar pa so se z začetnih 10-20 dogodkov povzpeli na 30 in več. Do izrazitega povečanja je prišlo v letu 2006, ko je organizacijo festivala prevzel Zavod Ivana Cankarja Vrhnika.

c) Število obiskovalcev:

Natančno število obiskovalcev posameznih dogodkov, in posledično celotnega festivala, je nemogoče določiti, ker je vstop na vsa dogajanja brezplačen in ker ljudje med samimi dogodki prihajajo in odhajajo, se vračajo, menjajo prizorišča. Kljub temu so v poročilih dostopne ocene števila obiskovalcev za določena leta in določene dogodke.

Ocene skupnega števila obiskovalcev za celoten festival so bile narejena za leti 2002 in 2003, ko naj bi festival obiskalo okoli 11.000 do 12.000 obiskovalcev, ter za leta 2006, 2011 in 2012, ko naj bi bilo obiskovalcev preko 20.000. Večina teh obiskovalcev je lokalnih prebivalcev, le večji dogodki, kot sta otvoritvena slovesnost in predvsem koncert Noč na Vrhniki, privabijo tudi obiskovalce iz drugih krajev Slovenije.

Številka obiskovalcev na otvoritveni slovesnosti je bila največja v letu 2002, ko so bile sami slovesnosti priključene še kulturno umetniške prireditve na Stari cesti; obiskovalcev je bilo okoli 1.500 do 2.000. Razkorak v oceni je precejšen, skoraj tolikšen kot je sicer običajna udeležba na otvoritvi. V letu 2009 so obisk ocenili na 300 ljudi, v letih 2010 in 2011 je bilo na slovesnosti okoli 700 obiskovalcev, leta 2012 pa okoli 800.

Noč na Vrhniki je festivalski dogodek z največ obiskovalci. V letu 2003 se je koncerta udeležilo okoli 8.000 ljudi, v letu 2006 pa so organizatorji koncert raztegnili na dva dneva – petek in soboto, ko naj bi v Športni park skupno prišlo 18.000 ljudi (6.000 v petek in 12.000 v soboto). Poskus uvajanja vstopnine na dogodek se je izkazal za nespametno potezo, saj je v poročilih udeležba na dogodku opisana samo z izrazom slabo. V letu 2010 je na dan koncerta deževalo, zato so organizatorji število obiskovalcev – 2.000 do 3.000 – ocenili kot zadovoljivo. Takoj naslednje leto se je udeležba dvignila na številko 10.000. V letu 2012 je bilo na koncertu Noč na Vrhniki okoli 5.000 obiskovalcev.

2) Prizorišče festivala:

a) Katera so prizorišča festivala?

Prizorišča festivala so že od začetnih let razporejena po celotnem središču Vrhnike in v glavnini zajemajo Staro cesto (ulico, kjer se nahajajo gostinski obrati, manjše butične trgovine, zlatarna ipd.), Sodnijski trg, Cankarjev dom (stavba z dvorano, kjer se odvijajo razne prireditve, gledališke in filmske

predstave, ter manjšo dvorano za manjše dogodke in razstave) in športni park. Tem prizoriščem se pridružujejo še posamezna manjša – cerkev sv. Lenarta, Cankarjev laz in Cankarjeva hiša, lokalne galerije, prizorišče pred klubom Zakon (Klubom vrhniških študentov), lokalni gostinski obrati, športne dvorane; in prizorišča, ki so izven Vrhnike in kjer se dogaja spremljevalni program – Tehniški muzej Bistra in okoliške vasi (Bevke, Drenov Grič, Velika Ligojna). Vsa prizorišča, z izjemo tistih izven Vrhnike seveda, so v razdalji, ki jo lahko premagamo peš, in lahko domnevamo, da spodbujajo pretok obiskovalcev iz enega dogodka na drugega (včasih se dogodki dogajajo ob istem času).

b) Kako se ta območja spremenijo v primerjavi z vsakdanjimi funkcijami in izgledom?

Glede na to, da je festival prirejan na prizoriščih, ki vsakodnevno nosijo različne funkcije, se le-ta med posameznimi dogodki spremenijo v različni meri. V Cankarjevem domu predstave, razstave, otvoritve in govorni dogodki potekajo skozi celo leto, tako da se dogodki Argonavtskih dni preprosto dodajo v program in rutine ne spremenijo. Do največjih sprememb pride na Stari cesti, ki jo na dan določenega dogodka zaprejo za promet in na ulico postavijo različne odre ter stojnice. Oder spremeni tudi podobo Sodnijskega trga, na katerem običajno stojijo posamezne stojnice lokalnih pridelovalcev zelenjave in izdelkov domače obrti. Trg je nekakšna prehodna točka; skozenj se sprehajajo ljudje, zvečer pa se tam zbira mladina. V času festivala trg postane prostor za manjše koncerte in predstave na prostem. Osrednji koncert festivala – Noč na Vrhniki – in njegova otvoritev se dogajata v športnem parku. Prostor, kjer čez dan potekajo treningi različnih športov in kjer se s tekom, nogometom, košarko in tenisom ukvarjajo lokalni prebivalci tudi povsem rekreacijsko, se proti večeru spremeni v ograjen in varovan prostor z velikim odrom na eni strani in gostinskimi stojnicami primerno razporejenimi ob vzdolžnih straneh. Na otvoritvi se po večini prostora postavijo sedeži, ki jasno konotirajo, da gre za kulturni dogodek, ob koncertu pa je prostor prazen, da ga zavzame množica ljudi. V športnem parku poleg tega potekajo športni dogodki, ki se skladajo z vsakodnevno funkcijo prostora. Za določene turnirje se park deloma spet spremeni – postavijo se ograjeni prostori, v katerih poteka tekmovanje in tribune, na katere se usmerijo gledalci. Leta 2012 je v parku prvič potekal celodnevni dogodek, namenjen otrokom. Po velikem delu

parka so bile razporejene stojnice lokalnih društev in klubov, ki so se predstavljali obiskovalcem. Nameščena sta bila tudi dva odra za plesne in otroške predstave. Istega dne je športni park služil tudi kot start in cilj kolesarskega maratona, zaradi katerega so se deloma in začasno zapirale tudi večje prometne ceste po Vrhniku in okolici.

Manjša prizorišča doživijo manjše spremembe. Gostinski obrati občasno gostijo različna tekmovanja (npr. tekmovanje v mešanju pijač), vendar obenem še vedno obdržijo svojo prvotno funkcijo. Cerkev sv. Lenarta namesto religioznim namenom služi kulturnim – vsako leto, proti koncu festivala, v cerkvi poteka nastop Mešanega pevskega zbora Ivana Cankarja Vrhnika z gosti.

- c) Ali poteka več dogodkov hkrati ali se odvijajo posamezno? Kako to vpliva na socialne interakcije med ljudmi?

Dogodki so razporejeni preko več dni in nekateri se dogajajo ob istem času. Ker je večina prizorišč med seboj oddaljena v razdalji, primerni za hojo, se ljudje občasno premikajo iz enega do drugega ter tako nenehno spreminjajo številski obseg gledalcev oziroma sodelujočih. Obiskovalce lahko razdelimo na mlajše, starejše in družine. Ti tipi obiskujejo različne tipe dogodkov, vendar se občasno med seboj mešajo – predvsem na koncertih in sejemskih dogodkih. Prizorišče na Stari cesti večkrat gosti več dogodkov hkrati: npr. sejem, koncerte, pevske in plesne nastope; v takšnih primerih se na enem kraju zberejo vse generacije lokalnega prebivalstva. Ljudi različnih starosti in okusov privabi tudi Noč na Vrhniku, saj se program koncerta prične z otroškimi predstavami in nastopi, pozneje pa nadaljuje z nastopi različnih pop, rock, narodno-zabavnih in r&b izvajalcev.

3) Tip festivala:

- a) Kateri tipi dogodkov sestavljajo festival: kulturni, zabavni, športni, izobraževalni?

Argonavtske dneve sestavljajo kulturni, zabavni, športni in izobraževalni dogodki. Organizatorji v prispevkih o festivalu in njegovem programu poudarjajo, da je le-ta zasnovan na način, da lahko vsak posameznik najde med dogodki takega, ki mu ustreza.

Med kulturne dogodke spadajo npr. vsakoletna otvoritvena slovesnost, umetniške razstave, kiparska delavnica Forma viva ter Pesmi in plesi

pobratenih mest (na Vrhniko med festivalom večkrat pripotujejo posamezni predstavniki pobratenih občin – italijanskega Gonarsa, grškega Iolkosa in Čapljine iz Bosne in Hercegovine – ter predstavniki veleposlaništev teh držav v Sloveniji). Zabavne dogodke predstavljajo koncerti, stand-up predstave, tekmovanje v mešanju barskih pijač ipd. Športni dogodki so v obliki turnirjev (nogometnega, teniškega), kolesarskega maratona in tekaških preizkušenj. Izobraževalno pa so usmerjena razna predavanja in dokumentarne filmske predstave.

- b) Kakšna sporočila podaja festival o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti lokalne skupnosti?

Festival se k preteklosti obrača predvsem s sejemskimi dogodki, kjer izdelovalci domače in umetnostne obrti ter raznolika lokalna društva obiskovalcem prikazujejo in predstavljajo določene tradicije in navade, ki so bile prisotne na tem območju v prejšnjih stoletjih. Lokalno prebivalstvo se preko tega poskuša opomniti na življenje njihovih prednikov ali življenje ljudi, ki so tu živeli pred njimi. Dogodki pogosto konotirajo pomembno mesto narave v zgodovini lokalne skupnosti – povezanost z Ljubljanskim barjem in Ljubljnico. Reka Ljubljnica je povezana z mitom o Argonavtih, preko katerega se Vrhnika poskuša vzpostavljati kot omembe vredna že za časa grških junakov iz 13. stoletja pr. n. št.. Festival poskuša preteklost lokalne skupnosti na ta način romantizirati.

Sedanjost in prihodnost lokalne skupnosti sta večkrat omenjeni v govorih pomembnejših predstavnikov lokalne skupnosti. Vrhnika se izpostavlja kot uspešna občina s preudarnimi načrti za prihodnost. Ob poudarjanju uspehov občine kot celote se izpušča pogled na realno vsakodnevno življenje njenih prebivalcev, ki jih je ob splošni finančni krizi, v kateri se je znašla država, še posebej negativno zaznamoval propad lokalnega podjetja Industrija usnja Vrhnika.

- c) Kakšne vrednote izpostavlja festival?

Argonavtski dnevi preko posameznih dogodkov izpostavlja raznolike vrednote. Med najpomembnejše spadajo:

- družina, ki je izpostavljena predvsem na dogodkih namenjenih otrokom;
- prijateljstvo, ki zajema tako prijateljstvo znotraj lokalne skupnosti (primer spodbujanja te vrednote bi bilo tekmovanje v kuhanju Argonavtskega

golaža, ki se je v letu 2012 spremenil v festival hrane in pijače – gre za "tekmovanje", h kateremu se lahko prijavi vsak, zmagajo pa vsi) kot tudi prijateljstvo lokalne skupnosti z zunanjim svetom (predvsem gre za povezovanje s pobratenimi občinami);

- ponos na Vrhniko in lastno lokalno skupnost: v zadnjih letih se v dogodke festivala vedno pogosteje vključuje "vrhniškost", kulturni in umetniški dogodki pa so usmerjeni v predstavljanje vrhniških posebnosti (dober primer bi bil zopet festival hrane in pijače v letu 2012, ko so bili udeleženci tekmovanja spodbujani, da strežejo hrano, ki se je v preteklosti značilno pripravljala ali se pripravlja na Vrhniki);
- kultura, ki jo izpostavljajo številni kulturni dogodki v času festivala;
- zdravje, ki je močno povezano s športom in rekreacijo;
- razvedrilo, ki naj ga ljudje poiščejo na koncertih, različnih predstavah in v obliki druženja drug z drugim;
- dobrotelost, h kateri na vseh dogodkih spodbujajo lokalni predstavniki organizacije Rdeči križ.

4) Sodelovanje na festivalu:

a) Kdo organizira festival?

Glavni organizator festivala je Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika. Gre za javni zavod, katerega namen je v tesnem sodelovanju z drugimi organi upravljanja v občini in civilno družbo na področju kulture, športa in turizma, pomembno prispevati in vplivati na razvoj kvantitete in kvalitete kulture, športa in turizma v občini Vrhnika.

b) Kdo sodeluje in kako?

Zavod Ivana Cankarja festival prireja v sodelovanju z lokalnimi društvi in klubi ter vsemi posamezniki, ki želijo sooblikovati program ali se prijavijo na razpise za sodelovanje na posameznih dogodkih (ter spoštujejo pravila razpisa).

Koncert Noč na Vrhniki je organiziran v sodelovanju s podjetjem Interplan iz Medvod.

c) Katere skupine se udeležujejo katerih dogodkov?

Obiskovalce različnih dogodkov lahko razdelimo predvsem glede na starost. Kulturnih in izobraževalnih dogodkov se večinoma udeležujejo posamezniki, starejši od trideset let, športnih in zabavnih pa obiskovalci vseh starosti.

Koncert Noč na Vrhniki je dogodek, kjer se najprej zberejo družine z majhnimi otroki, ki si ogledajo nastope namenjene najmlajšim, kasneje pa športni park zasedejo vse starostne skupine od najstnikov naprej. Noč na Vrhniki je največji dogodek festivala, ki se ga udeleži tudi veliko obiskovalcev, ki prihajajo iz cele Slovenije.

- d) Kakšno je razmerje med sodelujočimi in obiskovalci – glede na celoten festival in glede na posamezne dogodke?

Festival kot celota ima veliko več obiskovalcev kot samih sodelujočih, saj se številke prvih v zadnjih letih vrtijo okoli 20.000. Sodelujoči so v manjšini predvsem na dogodkih kot so koncerti, predstave in predavanja, medtem ko veliko število sodelujočih zaznamuje predvsem športne turnirje in tekmovanja.

- 5) Simboli, miti, legende, rituali in obredi:

- a) Kateri simboli so prisotni na festivalu?

V času festivala so med posameznimi dogodki pogosto izobešene zastave in transparenti z logotipi občine Vrhnike in Zavoda Ivana Cankarja Vrhnika, ki festival poskušajo označevati kot produkt lokalne skupnosti oziroma enot znotraj nje. Na zastavi oziroma grbu občine Vrhnika je upodobljena ladja Argo, ki konotira močno povezanost lokalne skupnosti z vrednotami in ideali junakov antične Grčije (prijateljstvo, zvestoba, pogum, zmaga). Sam festival ni imel posebnega logotipa do leta 2008, ko je Argonavtske dneve začela predstavljati podoba grškega stebra, ki utrjuje namišljeno povezavo med Vrhniko, festivalom in antično Grčijo. Ta velja za zibelko zahodne civilizacije, zato je znanje še ena vrednota, ki jo simboli vrhniškega festivala konotirajo.

Na posameznih dogodkih, na katerih sodelujejo lokalna društva in klubi, so razobešeni in na vidno mesto postavljeni tudi njihove zastave, transparenti in logotipi, ki obiskovalce poskušajo opominjati na ustvarjalnost in sodelovanje znotraj lokalne skupnosti.

Posebnost časa festivala v primerjavi s preostalimi dnevi v letu simbolno zaznamuje ognjemet, ki spremlja otvoritveno slovesnost in koncert Noč na Vrhniki.

- b) Ali se festival v svoji vsebini opira na kakšen mit in/ali legendo?

Že samo ime festivala – Argonavtski dnevi – razkriva njegovo navezavo na mit o Jazonu in Argonavtih. Elementi mita so jasno uporabljeni na otvoritveni slovesnosti festivala, kjer je vsakokrat omenjena zgodba o ladji Argo, ki so jo

morali Jazon in ostali, ko so prispeli na Vrhniko, potegniti iz Ljubljane in po suhem spraviti vse do Jadranskega morja. Na oder med slovesnostjo prispejo igralci preoblečeni v Jazona, Medejo in ostale, ter s prižigom bakel na odru odprejo festival.

Mit o Argonavtih konotira vrednote junaštva, poguma in vztrajnosti. Uporaba mita in njegovih elementov v času festivala v lokalnem prebivalstvu poskuša vzbujati občutke ponosa zaradi povezave "njihovega" kraja z veličastnostjo zgodbe grških junakov, čeprav je jasno, da le-ta ni resnična.

c) Katere rituale in obrede vsebuje festival? Kakšne tradicije vsebujejo?

Med rituale in obrede festivala spadajo otvoritvena slovesnost, kjer "Argonavti" tradicionalno odprejo festival, podelitev priznanj posameznikom iz občine, ki so v zadnjem letu dosegli pomembnejše uspehe, podelitev priznanj in nagrad ob koncu tekmovanja v kuhanju Argonavtskega golaža oziroma festivala hrane in pijače. Na otvoritveni slovesnosti in ob podelitvah priznanj imajo govore pomembnejši predstavniki občine in organizatorjev, včasih tudi vplivnejši gostje, ki prihajajo izven občine Vrhnika; preko teh govorov se poskušajo vzpostavljati odnosi moči in se jasno izkazuje hierarhija na političnem, gospodarskem in socialnem nivoju.

5.1.1 Ugotovitve

Analiza vsebine in razvoja festivala Argonavtski dnevi kaže, da festival s svojim programom večinoma privablja lokalno prebivalstvo, ki se v času posameznih dogodkov zgosti na posameznih prizoriščih. Organizatorji festivala kot prizorišča izkoriščajo in uporabljajo prostore, katerih delovanje je že v vsakdanjem življenju povezano s pretokom in druženjem okoliškega prebivalstva. V okviru festivala se organizira večurna dogajanja, kjer se npr. v enem popoldnevu na večjem prizorišču zvrstijo raznovrstni dogodki; s tem organizatorji poskrbijo, da se med obiskovalci znajdejo ljudje različnih starostnih generacij in okusov. Ti v običajnih okoliščinah obiskujejo zelo različne dogodke in v določeni meri celo živijo mimo drug drugega. Obe ugotovitvi – o prizoriščih festivala in o priložnostih za druženje pripadnikov lokalne skupnosti – se skladata s teorijo Picarda in Robinsona (2009, 9–14) o lastnostih večine festivalov. Ugotavljamo, da festival Argonavtski dnevi poskrbi za obdobje družbene zgoščitve in povezanosti, v katerem se srečujejo posamezniki in

skupine. Organizatorji festivala pri tem uporabljajo prakso preurejanja prostorov, ki so vsakodnevno namenjeni drugim funkcijam in jim na ta način podelijo poseben pomen.

Glavni organizator festivala, Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika, pri postavitvi festivala sodeluje z lokalnimi društvi in klubi, podjetji ter različnimi posamezniki. S tem že na ravni organizacije prihaja do povezovanja manjših in večjih skupin znotraj lokalne skupnosti. Ustvarjajo se nova poznanstva in utrjujejo že obstoječe vezi med pripadniki različnih in raznolikih skupin. Večina lokalnih društev sodeluje na predstavitvenih dogodkih v času festivala in se pri tem zbere na enem mestu oziroma prizorišču. Taki dogodki lahko priskrbijo temelje za nadaljnja sodelovanja določenih društev skozi celo leto, ne le v času festivala.

Vsebina in program festivala preko mitologije in preko določenih prikazov običajev iz preteklosti pripovedujeta zgodbo o pomembnem mestu lokalne skupnosti v preteklosti. Mit o Jazonu in Argonavtih poudarja navezavo na bolj oddaljeno preteklost – antično Grčijo, s čimer se poskuša ustvariti občutek zgodovinske pomembnosti kraja in posledično njegovih prebivalcev. Drugi vidik navezovanja na preteklost je tisti, ki se ozira na življenje ljudi na območju Vrhnike v zadnjih nekaj stoletjih. S prikazom običajev in navad iz vsakdanjega (predvsem kmečkega) življenja se preteklost sicer romantizira, vendar se na ta način skuša obenem pripadnikom skupnosti vzbuditi občutek skupnih korenin. Ugotovljeno lahko povežemo s še eno od lastnosti festivalov, ki jih navajata Picard in Robinson (2009, 9–14) – s performativnostjo in uprizoritvami tradicij, preko katerih posamezniki in skupine s simboli izražajo svojo kolektivno zavest ali identiteto. Po Falassiju (v Karlsen 2007) gre pri tem za obred ritualne drame, v okviru katerega se uprizarja in preigrava posamezne mite ali pomembnejše dogodke iz preteklosti.

Poleg izbranega načina prikaza preteklosti je pomemben tudi odnos pomembnejših pripadnikov lokalne skupnosti do sedanjosti in prihodnosti. Na posameznih dogodkih festivala se Vrhnika izpostavlja kot zelo enotna občina in njeni prebivalci kot homogena skupnost z enakimi cilji. Občino Vrhnika sestavlja 25 naselij, od tega je mesto le sama Vrhnika. Občina je imela v drugi polovici leta 2012 16.477 prebivalcev (www.surs.si). Sklepamo lahko, da je skupnost heterogena in da njeni pripadniki

živijo zelo različna življenja. S poudarjanjem enotnosti, četudi namišljene, se poskuša ustvarjati občutek delitve nečesa bistvenega med prebivalci ("Vsi smo Vrhničani.").

Organizatorji festivala zelo jasno in pogosto uporabljajo mit o Jazonu in Argonavtih ter simbole v povezavi z antično Grčijo. S tem v pripadnikih lokalne skupnosti poskušajo vzbuditi ponos na povezanost le-te z vrednotami in ideali grških junakov ter vrednotami antične Grčije kot zibelke zahodne civilizacije. Simboli in logotipi občine Vrhnika, glavnih organizatorjev, lokalnih društev in klubov, podjetij in organizacij poskušajo opominjati na ustvarjalnost in sodelovanje znotraj lokalne skupnosti v sedanjem času. Obenem lahko ugotovljamo, da gre pri tem po Falassiju (v Karlsen 2007, 13–14) za obred očitnega razkazovanja, kjer se na vidna, javna mesta postavi simbole skupnosti.

Na podlagi analize vsebine in razvoja festivala Argonavtski dnevi ugotovljamo, da festival s svojo vsebino in razvojem vsaj deloma izkorišča svoj potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika. V času organizacije in izvedbe festivala:

- se ustvarja okolje, v katerem se odvijajo socialne interakcije množice pripadnikov skupnosti;
- se ustvarjajo priložnosti za povezovanje prebivalcev lokalne skupnosti in manjših skupin znotraj te skupnosti;
- se ustvarja prikaz skupne zgodovine in deljenih kulturnih praks lokalne skupnosti;
- se uporabljajo simboli in miti, ki so povezani z lokalno skupnostjo.

Kljub vsebini in delovanju festivala, ki kažeta možen pozitiven vpliv na lokalno identiteto skupnosti, le-ta ni zagotovljen. Pomembno je, ali se organizatorji festivala zavedajo potenciala, ki ga le-ta ima, in, končno, ali pripadniki lokalne skupnosti sprejemajo festival, njegove simbole in zgodbe kot svoje, ter če se počutijo vključene v festivalsko organizacijo in dogajanje.

5.2 Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavnikoma glavnih organizatorjev festivala Argonavtski dnevi

Z namenom, da bi ugotovili, ali glavni organizatorji festivala Argonavtski dnevi upoštevajo morebiten potencialen pozitiven vpliv festivala na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika, smo opravili dva polstrukturirana intervjuja s predstavnikoma organizatorjev. Oba intervjuja sta bila izvedena osebno, z v naprej pripravljenimi sklopi vprašanj. Vprašanja so bila prirejena po intervjuju, ki ga je pri svojem raziskovanju glasbenih festivalov in identitete lokalnih skupnosti oblikovala Karlsenova (2008). Prva intervjuvanka je bila ga. Marija Zakrajšek, strokovna sodelavka za turizem Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika; drugi intervjuvanec je bil direktor istega zavoda, g. Boštjan Koprivec.

Prvi sklop intervjuja se je nanašal na razvoj, motivacijo in cilje ter poglede na razvoj festivala Argonavtski dnevi. Intervjuvanka je povedala, da je prišla iniciativa za postavitve festivala s strani prebivalcev občine – članov lokalnega turističnega društva, in takratnega občinskega vodstva. Želeli so združiti praznovanje ob Dnevu državnosti z nekakšnim občinskim praznovanjem in tako se je porodila ideja o Argonavtskem sejmu. Začetek festivala, ki je bil prvič prirejen leta 1993, torej sovpada s prvimi leti neodvisne Republike Slovenije in se močno povezuje s praznovanjem te neodvisnosti. To kaže, da festival Argonavtski dnevi, tako kot večino festivalov po Picardu in Robinsonu (2009, 9), zaznamuje dogodek, ki je pomembno posegel v vsakdanja življenja prebivalcev skupnosti.

Oba intervjuvanca sta povedala, da je po 13-ih letih, ko je organizacijo festivala prevzel Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika, postopoma prihajalo do sprememb tako v sami organizaciji kot tudi v vsebinskem smislu. Zavod se je po preteku prvih dveh, treh let reorganiziral in spremenil način dela. Iz odgovora intervjuvanca izvemo, da so se organizacije festivala lotili na analitičen način z namenom trajnostnega razvoja prireditve. V letu 2008 je bila opravljena celostna analiza festivala, kot se je ta razvijal do tistega trenutka.

Tako da smo se vsi strokovni sodelavci usedli, premleli zadeve v temu smislu, še enkrat povem, analizirali stanje od nazaj, torej pač od začetkov pa do zdaj, kaj se je dogajalo, zakaj se je dogajalo itn., kako so neke določene prireditve ali pa neki dogodki rastli, upadali, kdaj so prihajali, zakaj so prihajali in torej na podlagi te analize smo se odločili, smo se začeli sploh spraševati, smo postavili neko vizijo za naprej, kaj sploh želimo s tem. (Boštjan Koprivec)

Glavni organizatorji so se postavitve festivala v naslednjih letih torej lotili sistematično in iz odgovorov intervjuvancev lahko sklepamo, da je bil njihov namen ne samo organizirati festival vsako leto znova, posamezno, ampak tudi postopoma razvijati festival na način, da bi ta postal širši in kvalitetnejši v vsebini. Po opravljeni analizi so si zastavili določene cilje, ki se sodeč po odgovorih intervjuvancev nanašajo predvsem na:

- graditev prepoznavnosti Vrhnike (promocijo);
- povezovanje prebivalcev občine Vrhnika tako v fazi organizacije festivala kot tudi na samih prireditvah v okviru festivala,
- razvoj festivala v povezavi s turizmom;
- dvig kvalitete življenja na Vrhniki (na področju kulture, športa in turizma).

Dva izmed zastavljenih ciljev se neposredno povezujeta s prebivalci občine Vrhnika. Doseganje cilja, ki se navezuje na povezovanje prebivalcev občine, bi lahko pripomoglo k pozitivnem vplivu festivala na njihovo lokalno identiteto.

Odgovor intervjuvanke glede ciljnih skupin festivala nam pove, da želijo organizatorji pritegniti zelo heterogene skupine ljudi in se ne osredotočajo na eno samo skupino. Načrtovanje raznovrstne vsebine festivala ima potencial zadovoljiti široko množico pripadnikov skupnosti, vendar le, če ti to vsebino prepoznavajo kot tako. Pojavlja se vprašanje, ali vsebina festivala Argonavtski dnevi dejansko privablja vse ali vsaj čim več od možnih podskupin lokalne skupnosti.

Na vprašanje glede možnosti za razvoj festivala smo dobili odgovora, ki temeljita na različnih vidikih, ožjem in širšem. Ožji vidik lahko prepoznamo v odgovoru ge. Zakrajšek, ki na razvoj festivala gleda predvsem komercialno in v smislu turizma. Tak odgovor je pričakovan, saj je turistični razvoj Vrhnike njena osnovna zadolžitev v sklopu zavoda. Uporaba lokalnih festivalov v namen razvoja turizma območja njegove postavitve je že zelo razširjena, znana in vse pogostejša praksa po svetu

(Felsenstein in Fleischer 2003, 385). G. Koprivec, na drugi strani, poda odgovor, ki je vsaj deloma bolj usmerjen v zadovoljevanje potreb in morebitnih želja samih prebivalcev občine. Njegov odgovor predstavlja drugi, širši vidik, usmerjen v bogatitev kvalitete življenja ljudi. Predstavi svojo vizijo festivala Argonavtski dnevi, ki bi ga zaznamovalo neko sosledje dogodkov, ki bi se dogajali vsak dan, skozi celotne dneve in na več odrih hkrati. Bogatitev vsebine in kvalitete festivala (za katero oba intervjuvanca povesta, da se zavedata, da še ni na najvišji ravni) bi predstavnike skupnosti lahko pritegnila in jim morda dala občutek ponosa na festival in Vrhniko, kot kraj, v katerem le-ta poteka.

Naslednji sklop vprašanj se je nanašal na temo sodelovanja Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem kot glavnega organizatorja festivala z vrhniškimi društvi, klubi in drugimi ustanovami. Intervjuvanka meni, da je festival Argonavtski dnevi edini dogodek na Vrhniki, pri katerem naletijo na dober odziv lokalnih društev in klubov. Vendar zdajšnje sodelovanje ni bilo vedno samoumevno. Intervjuvanec pove, da je bilo v analizi leta 2008 odkrito, da so bile v preteklosti velikokrat zapostavljene možnosti sodelovanja z lokalnimi društvi, klubi, podjetji in posamezniki. Organizatorji so nato že leta 2009 k sodelovanju povabili zelo široko množico in odziv je bil takojšen; še isto leto so pri postavitvi festivala sodelovali z več kot 30 društvi, klubi in posamezniki. Kljub temu so se naslednja leta še vedno redno pojavljali dvomi o pripravljenosti zavoda na sodelovanje z lokalno skupnostjo in organizacijami.

In takrat je bil potem tudi preskok; moram reči da sem vesel, da smo spet pridobili zaupanje, da ga nismo izkoristili, to zaupanje, ki nam je bilo dano, ker je bilo to res kar nekaj pogovorov, predstavitev, ki jih je bilo potrebnih, da mislimo resno, da si res želimo tega sodelovanja in da želimo da pridejo, delujejo in da nismo zaprti in da nočemo denarja od njih in da hočemo samo njihovo sodelovanje; za njih – za posamezna društva je to promocija društva, kjer se lahko predstavijo in pridobijo neke nove člane, za nas je pa to na drugi strani pač obogatitev samega programa. In moram reči, da po nekem letu tega tipanja, ali bo ali ne bo, ali bo šlo, moram reči da so ljudje zdaj že sami tisti, ki pridejo in želijo sodelovati, se želijo pokazati, želijo pokazati kaj delajo. (Boštjan Koprivec)

Povedano kaže, da se organizatorji zavedajo pomembnosti sodelovanja skupin znotraj lokalne skupnosti vsaj v smislu bogatitve vsebine festivala. Kar intervjuvanec ne izpostavi, je vidik sodelovanja in povezovanja teh skupin, ki bi lahko pripomogel k povečanju pripadnosti Vrhniki.

Kljub temu, da pri organizaciji festivala redno sodelujejo društva, klubi in nekateri posamezniki, je možno iz odgovorov intervjuvancev ugotoviti, da je samoiniciative prebivalcev občine glede sodelovanja na festivalu še vedno zelo malo. Vsa društva in klubi iz občine so k sodelovanju vsako leto znova povabljeni z dopisi in vabili, poleg tega pa tudi sami prihajajo s predlogi, kako bi se lahko predstavili. Sklepamo lahko, da se to dogaja, ker jim predstavitev na festivalu med drugim pomeni promocijo in pridobivanje novih članov. Prebivalci občine Vrhnika kot posamezniki, na drugi strani, pa z idejami na zavod prihajajo le redko. Odzivajo se le s pozitivnimi ali negativnimi kritikami na vsebino in izvedbo festivala. Sklepamo lahko, da prebivalci občine Vrhnika zavoda ne prepoznavajo kot institucijo, na katero bi se lahko obračali s svojimi idejami glede dogodkov na Vrhniki. Gre za stanje pasivnosti večine prebivalcev občine glede festivala Argonavtski dnevi na Vrhniki. Razlogi za to stanje lahko izvirajo izven zavoda in so morda posledica splošnega nezaupanja prebivalcev občine v javne institucije, ki delujejo na Vrhniki. Sklepamo pa lahko, da gre pri tem tudi za posledico zapostavljanja možnosti sodelovanja s klubi, društvi in posamezniki, ki je bilo odkrito v analizi leta 2008. Medtem ko so organizatorji odnos s klubi in društvi v naslednjih letih lahko popravili z neposrednimi in osebnimi vabili k sodelovanju, je pristopanje do posameznikov oziroma lokalnega prebivalstva, ki ni vključeno v lokalne organizacije, težavnejše in dolgotrajnejše.

Zadnji sklop vprašanj se je nanašal na morebitne elemente v sami vsebini festivala Argonavtski dnevi, ki so v močni povezavi z lokalno, vrhniško identiteto, in neposredno na lokalno identiteto Vrhnčanov, na katero bi lahko vplival festival. Stališče obeh intervjuvancev je, da je festival pomemben tako za Vrhniko kot tudi za prebivalce te občine. Ga. Zakrajšek se v odgovoru zopet osredotoči na ožji vidik promocije, torej na pomembnost festivala za Vrhniko kot kraj, g. Koprivec pa temu doda še vidik širjenja pozitivnega odnosa do Vrhniške. Oba odgovora sta usmerjena navzven, na pogled "zunanjega sveta" na Vrhniko in zapostavljata drugi del vprašanja, ki se osredotoča na prebivalce občine Vrhnika. Način, na katerega okolica in svet gledata na občino Vrhnika, je pomemben, ker ima pozitiven odnos do Vrhniške potencial vzbuditi ponos v prebivalcih občine, vendar tega povratnega vpliva nobeden izmed intervjuvancev ne omeni. To zaznavamo kot pomanjkljivost v odnosu organizatorjev do prebivalcev občine Vrhnika.

Glede edinstvenosti, ki jo festival Argonavtski dnevi ponuja prebivalcem občine Vrhnika, oba intervjuvanca omenita poseben utrip življenja na ulicah Vrhnike v času festivala in edinstvenost posameznih dogodkov znotraj festivala – posebej otvoritvene slovesnosti. Iz odgovora g. Koprivca izvemo, da organizatorji od leta 2009 v zgodbo festivala načrtno vpletajo mit o Argonavtih z namenom pritegnili obiskovalce. S poudarjanjem mitologije skušajo doseči edinstvenost posameznih dogodkov znotraj festivala.

Z vprašanjem o navezovanju vsebine festivala na kraj njegovega dogajanja smo skušali izvedeti, kateri elementi lokalne, vrhniške identitete so vpleteni v festival. Oba intervjuvanca imata podobno stališče: rdeča nit festivala sta Vrhnika in mit o Argonavtih, vendar so obenem kot organizatorji odprti za sodelovanje in predstavljanje tudi drugih zgodb. Organizatorji skušajo doseči kombinacijo lokalnega okolja in zunanjega sveta, s tem da se pri posameznih dogodkih poskušajo osredotočiti samo na vrhniške značilnosti, npr. pri Festivalu hrane na Vrhniki. Sklepamo lahko, da želijo s tem mešanjem notranjega in zunanjega zadovoljiti tako obiskovalce izven občine, ki jih zanima, kaj ponuja Vrhnika, kot obiskovalce iz občine, ki jim skušajo vzbuditi ponos na lastno okolje in jim obenem približati izdelke, izvajalce ter dejavnosti izven občine.

Intervjuvancema smo postavili tudi neposredno vprašanje o njunem stališču glede prispevka festivala k lokalni identiteti prebivalcev Vrhnike. Stališče intervjuvanke je, da je festival nedvomno nek element identifikacije. Zgodba Argonavtov je na Vrhniki prisotna že kar nekaj časa: ljudje jo prepoznajo in se s tem identificirajo. Odgovor g. Koprivca razkrije, da poskušajo organizatorji z dogodki festivala tudi načrtno krepiti identiteto prebivalcev občine. Preko vsebine želijo prebivalce občine opomniti na tradicijo Vrhnike in jim predstaviti zgodbo o Argonavtih (za katero se zdi, da jo celo Vrhniki zelo slabo poznajo). Festival poskuša utrjevati pripadnost prebivalcev občine Vrhniki skozi simbol Argonavtov (podobno uporabljajo simbol Cankarja v okviru prireditve Cankarjevi dnevi). Odgovor intervjuvanca kaže, da se organizatorji zavedajo pomembnosti uporabe simbolov pri krepitvi identitete in jih v povezavi s celotnim mitom o Argonavtih dejansko poskušajo uporabljati v ta namen.

Polstrukturirana intervjuja sta razkrila, da se glavni organizatorji festivala vsaj deloma zavedajo pomena in vpliva festivala Argonavtski dnevi na lokalno identiteto

prebivalcev občine Vrhnika. Z namenom, da bi bil ta vpliv pozitiven, načrtno oblikujejo vsebino festivala tako, da le-ta poudarja zgodbo Vrhnik in mit o Argonavtih. Tako na ravni organizacije kot na samih prireditvah znotraj festivala poskušajo doseči povezovanje z in med prebivalci občine, klubi in društvi. S festivalom poskušajo vplivati na izboljšanje podobe občine Vrhnika in njeno širšo prepoznavnost. Kljub temu, da se ne zavedajo potencialnega pozitivnega povratnega vpliva na ponos pripadnikov lokalne skupnosti, bi do tega vpliva vseeno lahko prišlo. Ugotovili smo še, da medtem ko društva in klubi pogosto sodelujejo pri postavitvi festivala in v ta namen tudi sami dajejo pobude, prebivalci občine Vrhnika le redko pokažejo samoiniciativo in dajejo predloge. Iz tega bi lahko sklepali, da se morda ne čutijo povezane – tako z glavnimi organizatorji kot s samim festivalom.

5.3 Analiza anketnega vprašalnika o festivalu Argonavtski dnevi

Z namenom ugotoviti, kako festival Argonavtski dnevi na Vrhniki sprejemajo in kako vključene vanj se počutijo prebivalci občine Vrhnika, smo zasnovali anketni vprašalnik. Ta je bil najprej namenjen populaciji vrhniških študentov, za katere Statistični urad Republike Slovenije navaja, da jih je bilo v šolskem letu 2011/2012 811 (www.surs.si). Vprašalniki so bili puščeni v prostorih lokalnega študentskega kluba, prostorih oddelka za odrasle in čitalniškega oddelka Cankarjeve knjižnice Vrhnik in ter prostorih Turistično-informacijskega centra Vrhnika (kjer med drugim poteka prodaja vstopnic za različne dogodke, predstave in kino-predstave v Cankarjevem domu). Poleg tega smo anketirance osebno iskali na ulicah mesta Vrhnika in na različnih dogodkih (potopisnih predavanjih, kino-predstavah). V obdobju dveh mesecev smo pridobili 51 veljavno rešenih anket, kar je premajhen vzorec za tako majhno populacijo.

Vprašalnik smo nato prilagodili na način, preko katerega so veljavne ostale že vse pridobljene ankete, čeprav smo ciljno populacijo razširili na prebivalce občine Vrhnika, stare med 18 in 30 let. Teh je bilo v drugi polovici leta 2012 po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije 2691. Anketirance smo iskali v obdobju med 18. in 21. aprilom na več lokacijah po Vrhniki (pred različnimi trgovskimi centri, Cankarjevo knjižnico Vrhnika, v športnem parku, na Sodnijskem trgu), vprašalnike pa sta hkrati razdeljevali dve osebi. Veliko naprošenih posameznikov je odklonilo

sodelovanje v anketi, tako da smo na koncu pridobili 121 veljavnih rešenih vprašalnikov.

Razlogi za izbor najprej študentov nato pa vseh mladih med 18 in 30 leti, s stalnim ali začasnim bivališčem v občini Vrhnika, kot ciljne populacije so:

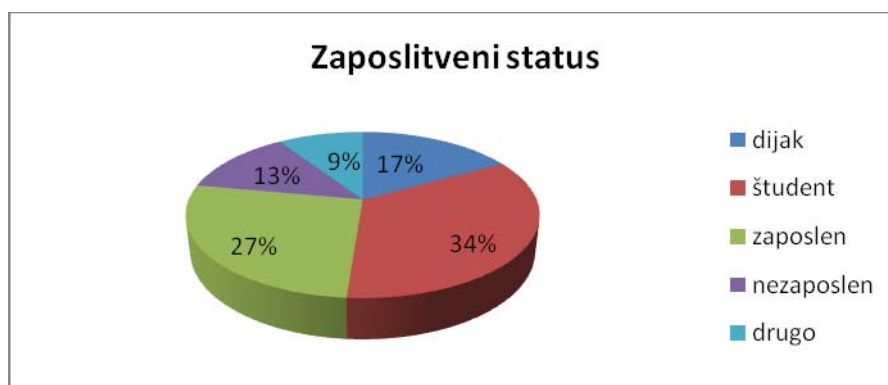
- mladi med 15. in 34. letom udeležbam na prireditvah, verskim aktivnostim, kulturi, športu, konjičkom in družabnemu življenju namenijo več prostega časa kot druge starostne skupine (Statistični letopis 2006, poglavje Življenjska raven);
- Dumazedier (v Lavrič 2011, 249) trdi: "Mladi pomemben del svojega časa namenijo prostočasnim dejavnostim, torej dejavnostim, ki ne spadajo med izobraževalne, službene ali družinske obveznosti";
- mladi med 18. in 29. letom so v t.i. prehodnem obdobju, za katerega je značilno raziskovanje identitete (Arnett v Lavrič 2011, 63–64).

Vzorec raziskave je priložnosten in sestavljen iz vseh naključno mimoidočih prebivalcev občine Vrhnika v starosti med 18 in 30 let, s stalnim ali začasnim bivališčem v občini, ki vsaj okvirno poznajo festival Argonavtski dnevi na Vrhniki. Po Blumbergu, Cooperju in Schindlerju (v Dinaburgskaya in Ekner 2010, 18) so prednosti priložnostnega vzorčenja večja hitrost zbiranja podatkov, nižji stroški in večja razpoložljivost podatkov, Ferber (v Dinaburgskaya in Ekner 2010, 18) pa je mnenja, da je takšno vzorčenje primerno za uporabo pri študijah posameznih primerov. Slabosti priložnostnega vzorca so nereprezentativnost, omejenost pri generalizaciji in sklepanju na celotno ciljno populacijo ter nizka veljavnost raziskave za druge študije primerov. (McDougall in Munro v Dinaburgskaya in Ekner 2010, 18) Zavedamo se, da je naš vzorec neverjetnosten, ker smo anketirance iskali priložnostno in vzorec omejili na tiste, ki so vsaj okvirno seznanjeni s festivalom Argonavtski dnevi. Kljub temu menimo, da smo z raziskavo pridobili rezultate, ki so pomembni za razumevanje tega, kako festival Argonavtski dnevi na Vrhniki sprejemajo in kako vključene vanj se počutijo mladi prebivalci občine Vrhnika. Z anketnim vprašalnikom smo poskušali ugotoviti, kako anketirani ocenjujejo sam festival ter kakšno je njihovo mnenje o njegovih organizatorjih in možnostih sodelovanja na festivalu, ocene in mnenja o tem pa lahko podajo le tisti posamezniki, ki festival poznajo vsak okvirno.

5.3.1 Demografsko socialni podatki anketiranih

Skupaj z že prej pridobljenimi vprašalniki vzorec raziskave predstavlja 172 prebivalcev občine Vrhnika, starih med 18 in 30 let. Končni delež anketirancev, ki imajo status študenta, je za 4,2 % višji od deleža študentov v ciljni populaciji, vendar je kvota vseeno reprezentativna. Vprašalnik je poleg 59-ih študentov rešilo še 29 dijakov, 46 zaposlenih posameznikov, 22 nezaposlenih in 16 posameznikov, ki ne spadajo v nobeno od teh kategorij.

Slika 5.1: Zaposlitveni status anketirancev

Ostali demografsko socialni podatki, po katerih smo spraševali anketirance, se nanašajo na čas njihovega bivanja v občini Vrhnika, članstvo ali nečlanstvo v vrhniških klubih in društvih ter vrsto klubov ali društev, v katera so včlanjeni.

Kar 87,8 % anketiranih je prebivalcev občine Vrhnike že 15 let ali več, 9,3 % anketiranih biva na Vrhniki več kot 5 in manj kot 15 let, le 2,9 % pa jih v občini biva 5 let ali manj. Rezultati so bili pričakovani, saj je vzorec zajemal mlade posameznike, od katerih je bilo kar 51,2 % dijakov ali študentov, za katere se lahko predpostavlja, da večinoma bivajo pri starših. Predpostavka temelji na tem, da je Vrhnika od Ljubljane kot velikega centra srednjih, visokih in višjih šol oddaljena le okoli 20 km in da so med mestoma vzpostavljene dobre prometne povezave. Rezultate lahko razlagamo tudi v povezavi z aktualnim problemom poznega odseljevanja mladih iz stanovanja svojih staršev. Podatki iz raziskav slovenske mladine 2000 in 2010 kažejo: "Delež mladih med 25. in 29. letom, ki živijo v skupnem gospodinjstvu z materjo, se je v obdobju 2000–2010 povečal s 45,4 na 66,8 odstotka." (Lavrič 2011,

349) Poleg poznega odseljevanja je za mlade v zadnjem času značilno tudi hkratno bivanje doma in na svojem "novem" naslovu. (Lavrič 2011, 347)

Kar 110 oziroma 64 % anketiranih ni članov nobenega izmed vrhniških klubov ali društev. Od preostalih 62 anketiranih je 43 članov lokalnega študentskega kluba, 21 jih je včlanjenih v športna društva, 4 so člani kulturnih društev, 3 pa so člani lokalnih gasilskih društev. Podatki iz raziskave Eurostata iz leta 2007, ki se je osredotočala na mlade med 15 in 30 leti, kažejo, da delež mladih v Sloveniji, vključenih v organizacije, znaša 18 %. Delež anketiranih iz naše raziskave je torej višji – 36 %. Rezultati iste raziskave Eurostata kažejo, da je največji delež tistih, ki so včlanjeni v organizacije, včlanjenih v športne organizacije. (The Gallup Organization 2007) Rezultati naše raziskave kažejo, da je največ anketiranih včlanjenih v študentski klub. To lahko pojasnimo s pogoji in ugodnostmi članstva v Študentskem klubu Vrhnika. Članstvo je brezplačno, registracija izredno preprosta (v primeru, da se posameznik na klubu ne zgleda sam, mu pristopno izjavo ali izjavo za podaljšanje pošljejo kar po pošti, s priloženo pisemsko ovojnico in znamko za vrnitev izjave na klub), ugodnosti pa obsegajo cenejše vstopnice za dogodke, ki jih prireja klub, cenejšo članarino pri športnem klubu Aikido in brezplačno članarino v Cankarjevi knjižnica Vrhnika.

5.3.2 Poznavanje in obiskanost festivala Argonavtski dnevi

Prvi sklop vprašanj ankete se je nanašal na seznanjenost anketiranih s festivalom in pogostost njihovega obiskovanja festivala. Rezultati kažejo, da večina anketiranih ne ve, kolikokrat je bil festival že organiziran.

Slika 5.2: Kolikokrat je bil festival Argonavtski dnevi že organiziran?

Posameznike, ki so odgovorili, da vedo, smo zaprosili, naj tudi napišejo, kolikokrat. Od 38-ih odgovorov jih je bilo pravih 17 (Festival Argonavtski dnevi je bil organiziran 20-krat.), 7 anketiranih je odgovorilo, da je bil festival organiziran 19-krat, 6 anketiranih je odgovorilo, da je bil festival organiziran 10-krat, preostali odgovori pa so bili razpršeni.

Rezultati kažejo, da mladi med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika, v veliki večini ne vedo, kolikokrat je bil festival Argonavtski dnevi že organiziran. Iz njihovega nepoznavanja tega lahko sklepamo v dve različni smeri. Možno je, da ne občutijo in jim ni mar za dolgotrajno in kontinuirano prisotnost festivala v občini (ta prisotnost bi bila lahko sicer vzrok za ponos na lokalno okolje), na drugi strani pa morda gledajo na festival kot na vsakoletno prireditev, ki je samoumevni sestavni del dogajanja v občini Vrhnika. Prva možnost bi pomenila izrazito pomanjkljivost v odnosu mladih do festivala, vendar pa tudi druga ne bi pomenila prednosti. Jemanje festivala kot samoumevnega bi namreč lahko pomenilo občutek lastne nepomembnosti v povezavi s postavitvijo festivala.

Na vprašanje, ali morda vedo, kdo organizira festival, je pritrdilno odgovorila večina anketiranih.

Slika 5.3: Seznanjenost z organizatorjem festivala

121 anketiranih, ki je odgovorilo pritrdilno, je bilo naprošenih tudi, da napišejo, kdo je organizator festivala.

Slika 5.4: Seznanjenost z nazivom organizatorja festivala

Rezultati kažejo, da velik delež mladih med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika, meni, da so seznanjeni z organizatorji festivala Argonavtski dnevi. Pravilen odgovor nato v nadaljevanju poda le približno polovica tega deleža, medtem ko je večina ostalih odgovorov vsaj približno prav usmerjena. Turistično informacijski center Vrhnika namreč deluje pod okriljem glavnega organizatorja, Zavoda Ivana Cankarja Vrhnika, in v času priprav na festival del komunikacije s sodelujočimi in vsemi, ki bi imeli kakršna koli vprašanja, poteka prek tega centra. Pričakovan odgovor je bilo imenovanje Turističnega društva Blagajana kot organizatorja, ki je sicer eden od soorganizatorjev in bivši glavni organizator festivala. Kljub temu, da odgovori v večini nakazujejo približno zavedanje mladih tega, kdo je organizator festivala, jih je od vseh anketiranih le tretjina pravilno seznanjena. Iz tega lahko sklepamo na pomanjkljivosti v odnosu organizator-lokalno prebivalstvo.

Sklop sta zaključevali vprašanja o obiskanosti dogodkov v okviru festivala Argonavtski dnevi. Rezultati kažejo, da le manjšina anketiranih nikoli ne obiše festivala.

Slika 5.5: Obiskanost dogodkov v okviru festivala

Anketirani, ki so na vprašanje odgovorili z nikoli, niso odgovarjali na naslednje vprašanje, kjer smo spraševali po številu dogodkov festivala, ki so jih anketirani obiskali v letu 2012. Večina anketiranih je obiskala do 5 dogodkov festivala.

Slika 5.6: Obiskanost dogodkov v okviru festivala Argonavtski dnevi 2012

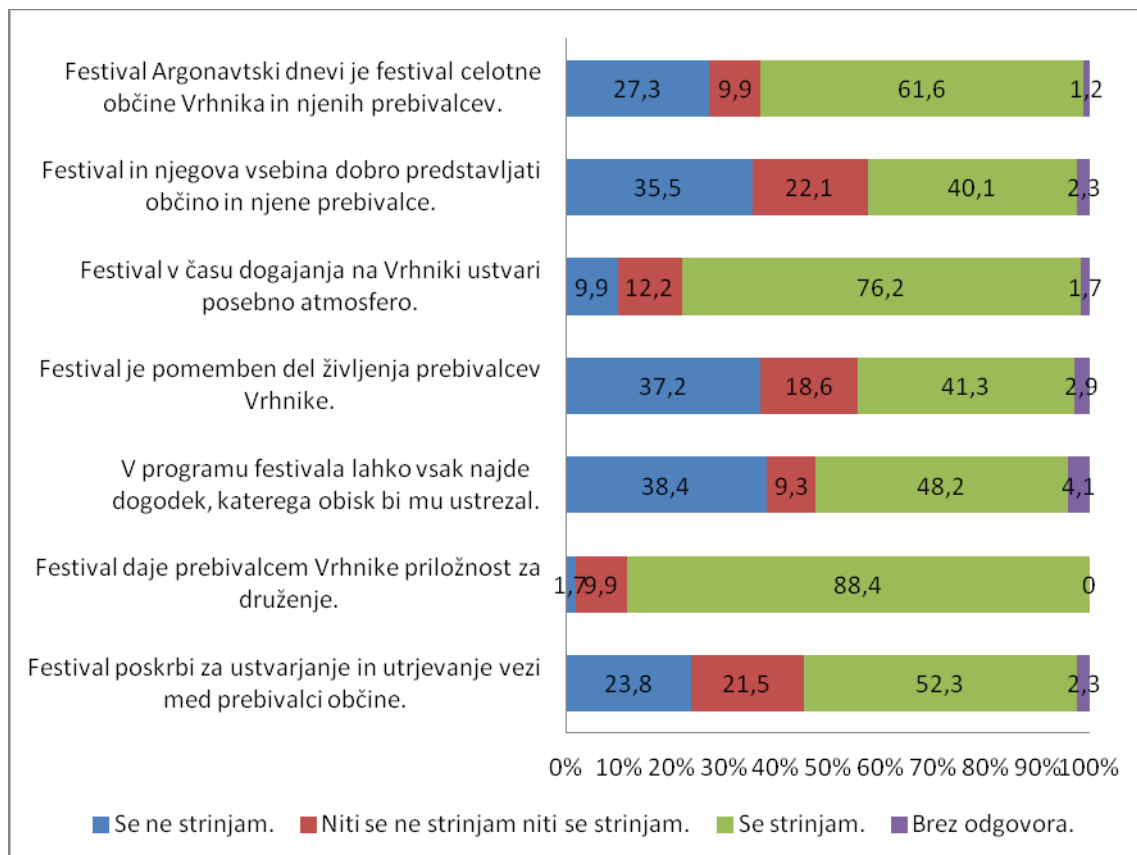
Rezultati so pričakovani, saj ima festival v zadnjih letih v povprečju 30 dogodkov, ki so razporejeni preko 10-ih dni. Nekaj posameznih dogodkov je večjih, bolj znanih in bolj obiskanih (odprtje, Noč na Vrhnikih, kolesarski maraton, Dionizova noč, športni turnirji, tekmovanje barmanov, stand-up večer), večina dogodkov pa je manjših in bolj umirjenega značaja ter posledično pritegne manjše skupine obiskovalcev.

5.3.3 Ocena festivala Argonavtski dnevi

Naslednji sklop vprašanj ankete se je nanašal na to, ali anketiranci sprejemajo festival kot dogodek celotne občine, kako ga ocenjujejo kot celoto in v primerjavi z ostalimi dogodki na Vrhnikih. V prvem delu sklopa smo anketiranim ponudili 7 trditev,

glede katerih so lahko podali oceno svojega strinjanja ali nestrinjanja z njimi. Lahko so se tudi vzdržali odgovora.

Slika 5.7: Deleži odgovorov mnenjske lestvice

Rezultati mnenjske lestvice kažejo na izrazito strinjanje mladih med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika, s trditvama, ki se nanašata na festival kot priložnost za druženje in posebno atmosfero v času festivala. Mladi se strinjajo tudi s trditvama o festivalu Argonavtski dnevi kot festivalu celotne občine in njenih prebivalcev ter festivalu kot prireditvi, kjer se ustvarjajo in utrjuje vezi med prebivalci občine. Strinjanje s prvo trditvijo nakazuje na to, da mladi gledajo na festival Argonavtski dnevi kot "svoj" festival, kar bi lahko vplivalo na njihov ponos na lokalno okolje in posledično na njihovo lokalno identiteto.

Odgovori so bolj razpršeni pri trditvah, ki se nanašajo na raznovrstnost vsebine festivala, na festival kot del življenja prebivalcev občine in festival kot reprezentativen dogodek občine Vrhnika in njenih prebivalcev. Polstrukturirana intervjuja sta razkrila, da organizatorji festivala poskušajo zadovoljiti heterogene skupine ljudi, vendar rezultati te mnenjske lestvice kažejo, da jim to ne uspeva najbolje. Skoraj 40 %

mladih meni, da vsebina festivala ne pokriva vseh možnih okusov obiskovalcev⁴. Te rezultate lahko povežemo z vprašljivim zadovoljstvom mladih s festivalom kot reprezentativnim dogodkom občine Vrhnika in njih samih. Vsebina festivala, za katero menijo, da ni dovolj raznovrstna, da bi zadovoljila vse prebivalce občine in morda tudi ne njih same, namreč ne more biti dober pokazatelj vsega, kar ima Vrhnika ponuditi.

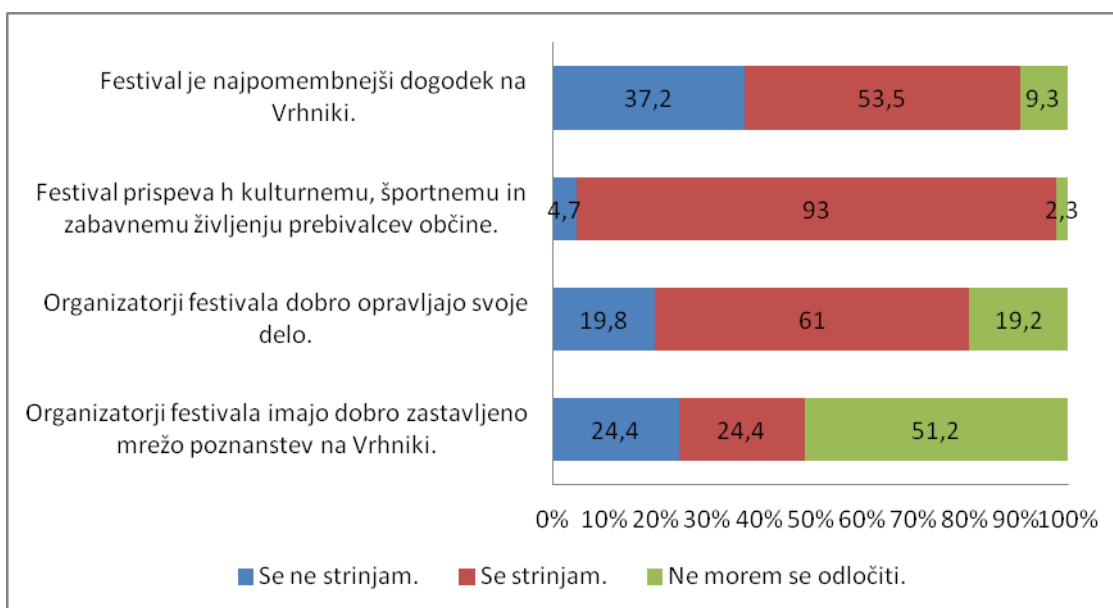
Naslednje vprašanje v sklopu je bilo sestavljeno iz štirih trditev, kjer so se anketiranci lahko odločali le med tem, ali se z njimi strinjajo, ne strinjajo ali pa se ne morejo odločiti. Da je festival najpomembnejši dogodek na Vrhniki meni dobra polovica vprašanih, 53,5 %. Izrazito strinjanje se je pokazalo pri trditvi, da festival prispeva h kulturnemu, športnemu in zabavnemu življenju prebivalcev občine – kar 93 % anketiranih se je strinjalo. Rezultat lahko povežemo s pozitivnimi mnenji mladih o tem, da festival daje prebivalcem občine Vrhnika priložnost za druženje in z ugotovitvami iz polstrukturiranih intervjujev. Pogovora z intervjuvancema sta namreč razkrila, da je eden izmed (očitno doseženih) ciljev festivala dvig kvalitete življenja na Vrhniki (na področju kulture, športa in turizma).

Visok delež strinjanja (61 %) lahko zaznamo tudi pri naslednji, precej splošno zastavljene trditvi – "Organizatorji festivala dobro opravljajo svoje delo." Pri zadnji trditvi – "Organizatorji festivala imajo dobro zastavljeno mrežo poznanstev na Vrhniki." – je bilo strinjanje oziroma nestrinjanje enakomerno porazdeljeno (oba odgovora imata po 24,4 % delež), ob tem, da se kar polovica anketiranih ni mogla odločiti. Ker bi morali za strinjanje ali nestrinjanje s to trditvijo anketirani vsaj okvirno poznati delovanje organizatorja festivala, ugotavljamo, da trditev ni bila dobro zastavljena.

---

⁴ V prihodnje podobne raziskave bi bilo priporočljivo vključiti tudi vprašanje o tem, kakšne vrste dogodkov anketirani pogrešajo.

Slika 5.8: Festival Argonavtski dnevi

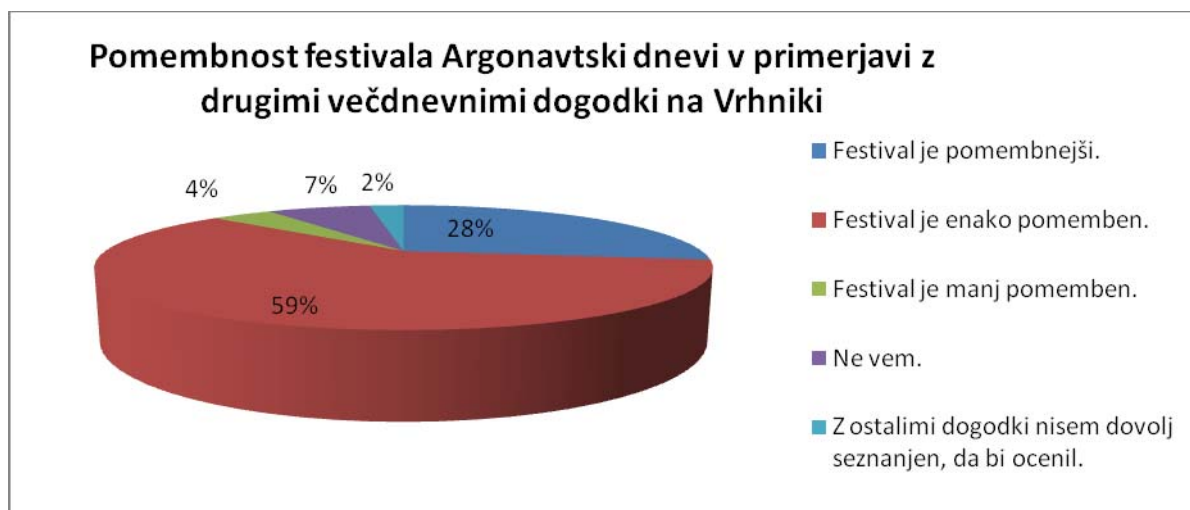
V naslednjem vprašanju smo anketirane spraševali po njihovi oceni festivala Argonavtski dnevi. Največji delež jih meni, da je festival zadovoljiv ali dober (72,1 %), 16,8 % jih meni, da je festival slab ali zelo slab, 11,1 % pa, da je odličen. Rezultate lahko razlagamo z ugotovitvami, do katerih smo prišli s prejšnjimi vprašanji. Mladi med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika, menijo, da festival bogati življenje prebivalcev občine in ga prepoznavajo kot dogodek celotne občine in njenih prebivalcev, vendar so obenem mnenja, da je njegova vsebina premalo raznovrstna in ga ne prepoznavajo kot povsem primerne predstavnika občine in njenih prebivalcev.

Slika 5.9: Ocena festivala Argonavtski dnevi na Vrhniki.

Naslednji dve vprašanji sta se nanašali na primerjavo festivala Argonavtski z drugimi večdnevnimi dogodki na Vrhniki – Cankarjado, Cankarjevimi dnevi, Veselim decembrom, Poletjem na Vrhniki. Skoraj dve tretjini (59,3 %) vprašanih menita, da je festival enako pomemben kot ostali večdnevni dogodki.

Slika 5.10: Pomembnost festivala Argonavtski dnevi na Vrhniki v primerjavi z drugimi večdnevnimi dogodki na Vrhniki

Anketirani, ki so na vprašanje o pomembnosti festivala v primerjavi z drugimi dogodki, odgovorili, da z ostalimi dogodki niso dovolj dobro seznanjeni, da bi ocenili, na naslednje vprašanje niso odgovarjali, saj se je le-to nanašalo na iste dogodke kot prejšnje. Anketirani so podali svoje mnenje glede tega, kako festival v primerjavi z ostalimi večdnevnimi dogodki predstavlja Vrhniko: boljše, enako dobro ali slabše. Anketirani so lahko izbrali tudi odgovor "Ne vem." Skoraj polovica vprašanih je bila mnenja, da festival predstavlja Vrhniko boljše kot ostali dogodki, tretjina jih je menila, da vsi predstavljajo Vrhniko enako dobro, samo 2,4 % vprašanih pa je izbralo odgovor, da festival Vrhniko predstavlja slabše. Kar petina anketiranih (20,8 %) je izbrala odgovor "Ne vem.", kar kaže na to, da bi morda morali vprašanje natančneje razložiti.

Kljub temu, da je festival Argonavtski dnevi dogodek v občini Vrhnika, ki privabi največ obiskovalcev in ki za obdobje dogajanja pomembno spremeni običajne tokove življenja na ulicah Vrhnike, pomemben delež mladih festival glede pomembnosti in predstavljanja Vrhnike enači z drugimi večdnevnimi dogodki na Vrhniki. Tak rezultat morda lahko razlagamo s pomočjo simbola, ki ga nosita kar dva izmed naštetih

večdnevnih dogodkov – Cankarjada in Cankarjevi dnevi. Simbol Ivana Cankarja je namreč za identiteto občine Vrhnike in identiteto njenih prebivalcev izredno pomemben in celo bolj znan kot simbol Argonavtov in njihove ladje. Mit o prihodu Argonavtov na Vrhniko organizatorji festivala šele v zadnjih letih namerno izpostavljajo in z njim skušajo vplivati na lokalno identiteto.

Slika 5.11: Primerjava festivala Argonavtski dnevi in ostalih večdnevnih dogodkov z vidika, kako predstavljajo Vrhniko

5.3.4 Sodelovanje na festivalu Argonavtski dnevi

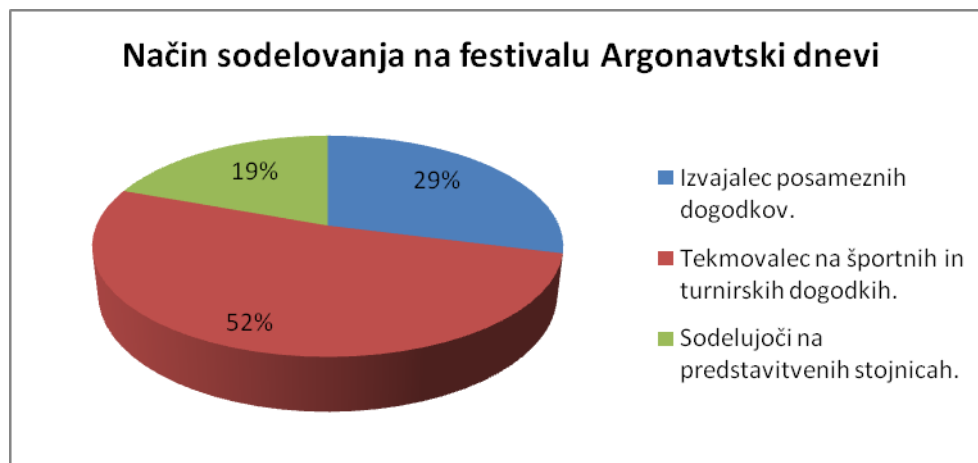
Zadnji sklop vprašanj se je nanašal na mnenje anketiranih glede svojega sodelovanja in sodelovanja ostalih prebivalcev občine Vrhnika na festivalu. Na vprašanje, ali so že kdaj osebno sodelovali na festivalu, je večina anketiranih odgovorila, da še nikoli ni sodelovala.

Slika 5.12: Sodelovanje na festivalu Argonavtski dnevi

31 anketiranih, ki je odgovorilo, da so že sodelovali na festivalu, je odgovarjalo tudi na naslednje vprašanje. Spraševali smo, za kakšno vrsto sodelovanja je šlo. Skoraj tretjina tistih, ki so že sodelovali na festivalu Argonavtski dnevi, je sodelovala kot izvajalec posameznih dogodkov (to je vključevalo vse vrste pevskih, plesnih, glasbenih, dramskih in podobnih nastopov). Malo več kot polovica jih je sodelovala kot tekmovalec na posameznih športnih in turnirskih dogodkih, približno petina vprašanih pa je sodelovala na predstavitvenih stojnicah vrhniških klubov in društev. Kljub temu, da so lahko anketirani obkrožili več odgovorov hkrati, nihče ni obkrožil več kot enega odgovora.

Slika 5.13: Način sodelovanja na festivalu Argonavtski dnevi

Od 31 anketiranih, ki so že sodelovali na festivalu, jih dobra polovica meni, da njihovo sodelovanje ni prispevalo k njihovem občutku povezanosti z dogajanjem na Vrhniki. Rezultate lahko razlagamo s pomočjo odgovorov na prejšnje vprašanje – dobra polovica tiste manjšine mladih, ki je že sodelovala na festivalu, je namreč sodelovala kot udeležencev na športnih in turnirskih tekmovanjih, ki so pogosto prirejana tudi izven festivala Argonavtski dnevi. Sklepamo lahko, da bi na občutek povezanosti z dogajanjem na Vrhniki lahko vplivala predvsem tista sodelovanja, ki vključujejo bolj osebno izpostavitve sodelujočih, npr. kot izvajalcev posameznih dogodkov.

Slika 5.14: Sodelovanje na Argonavtskih dnevih v povezavi z občutkom povezanosti sodelujočih z dogajanjem na Vrhniki

V naslednjem vprašanju smo anketirane spraševali po njihovi oceni tega, v kolikšni meri se prebivalci Vrhnike, ki ne sodijo med organizatorje festivala, vključujejo v Argonavtske dneve. Največ vprašanih – skoraj polovica – je mnenja, da se prebivalci občine Vrhnika le občasno vključujejo in sodelujejo na festivalu.

Slika 5.15: Ocena sodelovanja prebivalcev Vrhnike, ki ne sodijo med organizatorje festivala, na Argonavtskih dnevih

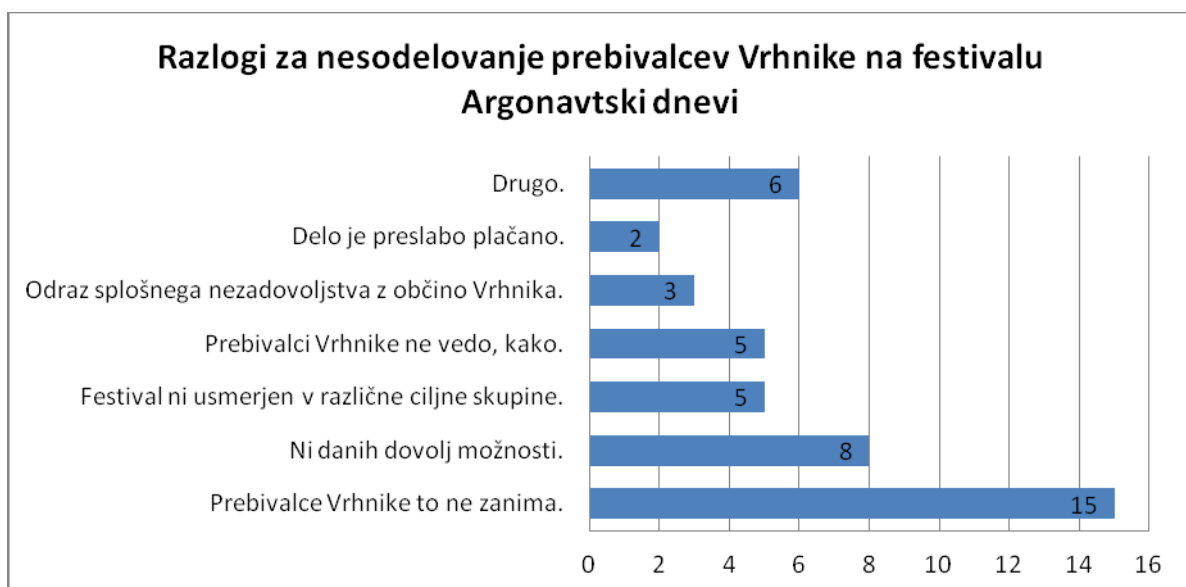

44 anketiranih, ki je odgovorilo, da prebivalci Vrhnike v veliki večini le obiskujejo festival, je odgovarjalo tudi na naslednje vprašanje. Postavili smo jim odprto vprašanje, zakaj po njihovem mnenju prebivalce Vrhnike ne sodelujejo na festivalu večkrat. Kljub temu, da je bilo vprašanje odprtega tipa, so se določeni odgovori ponavljali in jih lahko zato razvrstimo v večje skupine. Dobra tretjina anketiranih je

zapisala, da prebivalce Vrhniko sodelovanje na festivalu preprosto ne zanima. 8 anketiranih meni, da za sodelovanje ni danih možnosti s strani organizatorjev, kar kaže na pomanjkljivost v odnosu organizator-lokalno prebivalstvo. Odgovori potrjujejo, kar smo ugotovili tudi s pomočjo polstrukturiranih intervjujev: prebivalci občine Vrhniko (posamezniki, ki niso člani klubov ali društev) zavoda ne prepoznavajo kot institucijo, na katero bi se lahko spontano obračali s svojimi idejami glede dogodkov na Vrhniku.

5 anketiranih meni, da se prebivalcem Vrhniko sam festival ne zdi dovolj pester in usmerjen v različne ciljne skupine, kar potrjuje rezultate dela mnenjske lestvice iz drugega sklopa vprašanj. Ravno tako 5 anketiranih je zapisalo, da prebivalci Vrhniko ne vedo, kako bi sploh lahko sodelovali, kar ponovno kaže na pomanjkljivost v odnosu organizator-lokalno prebivalstvo. Ti odgovori nakazujejo, da bi bil lahko problem predvsem v komunikaciji.

Slika 5.16: Razlogi za nesodelovanje prebivalcev Vrhniko na festivalu Argonavtski dnevi

Zadnje vprašanje v sklopu je bilo ponovno sestavljeno iz več trditev, s katerimi so se lahko anketirani v večji ali manjši meri strinjali. Lahko so obkrožili tudi odgovor "Ne vem." in analiza odgovorov je pokazala, da so se anketirani velikokrat odločali za to možnost. Predvidevamo lahko, da so rezultati posledica tega, da so se kar tri od štirih trditev močno navezovale na poznavanje dejanskega odnosa organizatorjev do

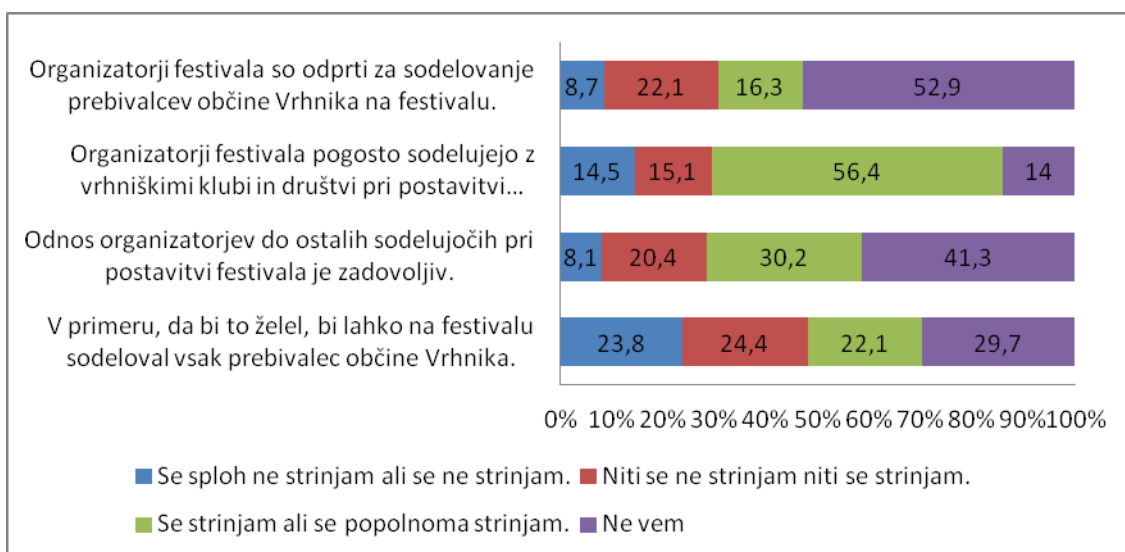
sodelujočih, kot smo ugotovili z enim od prejšnjih vprašanj pa kar dobre tri četrtine anketiranih še nikoli ni sodelovalo na festivalu.

S trditvijo, da so organizatorji festivala odprti za sodelovanje prebivalcev občine Vrhnika na festivalu, se strinja le 16,3 % anketiranih. Rezultat odraža ugotovitve prejšnjih odgovorov, kjer se je že pokazalo, da odnos organizator-lokalno prebivalstvo ni zadovoljiv.

"Organizatorji festivala pogosto sodelujejo z vrhniškimi društvi in klubi pri postavitvi festivala." To je bila druga trditev, ki je bila tudi edina, kjer se je za odgovor "Ne vem." odločil manjši delež anketiranih – 14 %. Več kot polovica vprašanih (56,4 %) se je s trditvijo strinjala ali popolnoma strinjala. Kljub temu, da večina anketiranih ni v nobenem vrhniškem klubu ali društvu, so vprašani lahko oceno naredili na podlagi obiska dogodkov festivala, kjer klubi in društva sodelujejo s predstavitvenimi stojnicami.

Pri zadnji trditvi, da bi na prireditvi, če bi to želel, lahko sodeloval vsak prebivalec občine Vrhnike, so bili odgovori precej razpršeni. Le dobra petina anketiranih (22,1 %) se je s trditvijo strinjala ali popolnoma strinjala. Rezultate lahko razlagamo v povezavi s prejšnjimi ugotovitvami glede nezadovoljstva s pestrostjo festivala in pomanjkljivostmi v komunikaciji med organizatorji in prebivalci občine Vrhnike kot posamezniki.

Slika 5.17: Sodelovanje med organizatorji festivala Argonavtski dnevi in prebivalci občine Vrhnika

6 UGOTOVITVE: VPLIV FESTIVALA ARGONAVTSKI DNEVI NA LOKALNO IDENTITETO PREBIVALCEV OBČINE VRHNIKA

Preko pregleda in analize razvoja ter vsebine festivala Argonavtski dnevi smo ugotovili, da se v času organizacije in izvedbe festivala ustvarja okolje, v katerem se odvijajo socialne interakcije množice pripadnikov skupnosti. Ugotovitev potrjujejo tudi podatki, zbrani s pomočjo anketnega vprašalnika, katerega ciljna populacija so bili mladi med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika. Podatki namreč kažejo, da le izredno majhen delež mladih nikoli ne obiše festivala, ki med drugim obsega tudi nekaj večjih, bolj znanih in bolj obiskanih dogodkov, kjer se na enem mestu zbere več sto ali celo tisoč ljudi. Mladi festival vidijo kot priložnost za druženje in prireditve, kjer se ustvarjajo in utrjujejo vezi med prebivalci občine. Poleg tega menijo, da festival prispeva h kulturnemu, športnemu in zabavnemu življenju prebivalcev občine. Ta prispevek je eden izmed zastavljenih in očitno doseženih ciljev organizatorjev, ki se postavitve festivala poskušajo lotevati sistematično in z namenom, da bi ta postal še širši in kvalitetnejši v vsebini.

Širša vsebina bi morda bila tista, ki bi dvignila oceno festivala, podano s strani mladih. Ti v večini menijo, da je festival dober ali zadovoljiv. Delno zadovoljstvo s festivalom lahko med drugim razlagamo s pomočjo podatkov, ki smo jih pridobili o mnenju mladih glede raznovrstnosti vsebine festivala. Kljub temu, da sta polstrukturirana intervjuja razkrila, da organizatorji poskušajo zadovoljiti heterogene skupine ljudi, skoraj 40 % mladih meni, da dogodki v okviru festivala ne pokrivajo vseh možnih okusov obiskovalcev. Te rezultate lahko povežemo z vprašljivim zadovoljstvom mladih s festivalom kot reprezentativnim dogodkom občine Vrhnika in njih samih. Vsebina festivala, za katero menijo, da ni dovolj raznovrstna, da bi zadovoljila vse prebivalce občine in morda tudi ne njih same, namreč ne more biti dober pokazatelj vsega, kar ima Vrhnika ponuditi.

S pomočjo pregleda in analize razvoja ter vsebine festivala smo ugotovili tudi, da se preko vsebine festivala ustvarja prikaz skupne zgodovine in deljenih kulturnih praks lokalne skupnosti. Analiza polstrukturiranih intervjujev ugotovljeno potrjuje, saj smo ugotovili, da organizatorji vsebino festivala načrtno oblikujejo na način, da le-ta

poudarja zgodbo Vrhniko in mit o Argonavtih. Organizatorji se zavedajo pomembnosti uporabe simbolov pri krepitevi identitete in jih v povezavi s celotnim mitom o Argonavtih dejansko poskušajo uporabljati v ta namen.

Pregled in analiza razvoja in vsebine sta razkrila še, da se med izvedbo festivala ustvarjajo priložnosti za povezovanje prebivalcev lokalne skupnosti in manjših skupin znotraj te skupnosti. Ugotovitev smo potrdili tudi s pomočjo polstrukturiranih intervjujev, kjer sta intervjuvanca povedala, da se pri postavitvi festivala v zadnjih letih organizatorjem radi pridružujejo vrhniški klubi in društva. Načrtujejo se dogodki, kjer se klubi in društva predstavljajo s svojimi dejavnostmi, s tem pa se poskrbi tudi za temelje nadaljnjega sodelovanja določenih skupin skozi celo leto, ne le v času festivala. Vendar, medtem ko se v organizacijo festivala klubi in društva radi vključujejo, smo ugotovili, da je samoiniciative prebivalcev občine Vrhnika kot posameznikov zelo malo. Razlogov za pasivnost prebivalcev občine glede festivala Argonavtski dnevi je lahko več, sklepamo pa, da gre pri tem tudi za posledico problema, ki so ga v letu 2008 organizatorji odkrili s pomočjo celostne analize festivala. Ugotovili so namreč, da so bile v prejšnjih letih velikokrat zapostavljene možnosti sodelovanja s klubi, društvi in posamezniki. Kljub temu, da so se organizatorji reševanja problema lotili takoj in so odnos s klubi in društvi v naslednjih letih lahko popravili z neposrednimi in osebnimi vabili k sodelovanju, sklepamo, da je pristopanje do posameznikov oziroma lokalnega prebivalstva, ki ni vključeno v lokalne organizacije, težavnejše in dolgotrajnejše.

Obstoj pomanjkljivosti v odnosu med organizatorji festivala in prebivalci občine Vrhnika so razkrili tudi podatki, pridobljeni s pomočjo anketnega vprašalnika. Več kot tri četrtine mladih ni še nikoli sodelovalo na festivalu, polovica tistih, ki so že sodelovali, pa je bila vključena v športna in turnirska tekmovanja, kar v večini ni vplivalo na njihov občutek povezanost z dogajanjem na Vrhniku. Velika večina mladih je mnenja, da prebivalci občine Vrhnika le občasno sodelujejo na festivalu oziroma v veliki večini le obiskujejo festival. Na vprašanje odprtega tipa, zakaj so prebivalci občine le obiskovalci, smo dobili odgovore, ki jih je bilo možno razvrstiti v večje skupine. Odgovori, da za sodelovanje ni danih možnosti s strani organizatorjev in da prebivalci občine ne vedo, kako, kažejo na težave v komunikaciji med organizatorji in prebivalci občine kot posamezniki.

Preko pregleda in analize razvoja in vsebine festivala Argonavtski dnevi, polstrukturiranih intervjujev s predstavnikoma organizatorjev festivala in anketnega vprašalnika, razdeljenega mladim med 18. in 30. letom starosti, s stalnim ali začasnim prebivališčem v občini Vrhnika, smo prišli do podatkov in ugotovitev, na podlagi katerih lahko odgovorimo na naše raziskovalno vprašanje: Ali ima festival Argonavtski dnevi pozitiven vpliv na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika? Vprašanje nima enoznačnega odgovora. Ugotovili smo, da organizatorji festivala Argonavtski dnevi v zadnjih letih načrtujejo in oblikujejo na trajnosten način z namenom, da bi postal širši in bogatejši v vsebini. V okviru festivala se na njegovih prizoriščih združujejo prebivalci občine, znotraj vsebine festivala pa se pripovedujejo zgodbe o Vrhniki, njeni preteklosti in sedanjosti ter se v namen utrjevanja lokalne identitete prebivalcev občine uporabljajo simboli in mit Argonavtov. S tem se v prebivalcih občine Vrhnika vzbuja določen ponos na samo občino, kar so pokazali tudi podatki, pridobljeni z anketnim vprašalnikom. Pomanjkljivosti festivala in njegove organizacije so se pokazale na področju vzpostavljanja močne povezave med organizatorji festivala in lokalno skupnostjo ter področju vključenosti pripadnikov lokalne skupnosti v organizacijo in dejansko izvedbo festivala. Medtem ko so vzpostavljene dobre povezave med organizatorji ter vrhniškimi klubi in društvi, smo ugotovili, da prebivalci občine kot posamezniki ne občutijo pomembnejše povezave s festivalom in posebej organizatorji.

Zaključujemo, da festival Argonavtski dnevi le deloma izkorišča svoj potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika. Razvoj in vsebina festivala, kot ju načrtno oblikujejo organizatorji nedvomno doprineseta h krepitvi lokalne identitete prebivalcev občine, vendar bi bil doprinos lahko še večji, v kolikor bi se izboljšal in poglobil odnos med organizatorji festivala ter prebivalci občine kot posamezniki.

7 SKLEP

V Sloveniji lahko v zadnjih dveh desetletjih opazamo izrazit porast načrtovanih dogodkov in prireditev. Organizirajo in načrtujejo se v majhnih vaseh in v večjih mestih. Ne glede na to, ali gre za vaško veselico, regionalno revijo pevskih zborov ali večdnevni festivalski dogodek, imajo ti dogodki in prireditve vedno določene takojšnje posledice, lahko pa tudi dolgoročneje vplive. Načrtovani dogodki in prireditve so fenomen, ki je ločen od običajnih aktivnosti vsakdanjega življenja (Shone in Parry 2010) in so "ustvarjeni, da bi z njimi dosegli posebne rezultate, med njimi tiste povezane z ekonomijo, kulturo, družbo in okoljem." (Getz 2007, 21) Organizatorji lokalnih dogodkov in prireditev si morda najbolj prizadevajo za pozitivne družbene oziroma skupnostne in kulturne vplive. Čeprav pri postavitvi veliko teh dogodkov in prireditev med drugim stremijo k cilju privabiti obiskovalce iz drugih krajev ali celo turiste, je navadno eden njihovih glavnih ciljev utrditi vezi med pripadniki lokalne skupnosti in njihovo pripadnost samemu kraju.

Lokalni festivali so dober primer dogodka, v okviru katerega se največkrat pripoveduje in tematizira zgodbe o kraju postavitve festivala in zgodbe o lokalni skupnosti. Za lokalne festivale je značilno, da so prirejani na način sodelovanja različnih skupin in podskupin znotraj lokalne skupnosti. Morda pri organizaciji ne sodeluje večina pripadnikov skupnosti, vendar pa vsi prepoznavajo festival kot dogodek z določenim pomenom za skupnost kot celoto. Pripadnost tej skupnosti temelji na deljenem družbenem prostoru, vendar ni samoumevna. Identiteto je potrebno ohranjati in potrjevati, tudi na vsakodnevnem nivoju. Za to poskrbijo simboli, miti, legende, obredi in rituali. Lokalni festivali so dogodki, za katere so ti elementi značilni, in imajo tudi zaradi tega potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto. Vendar uporaba le teh elementov ni dovolj. Lokalni festivali pozitivno vplivajo na lokalno identiteto v primeru, da v prostoru fizično združujejo pripadnike lokalne skupnosti, povezujejo različne skupine in podskupine znotraj skupnosti ter pripovedujejo zgodbe, ki tematizirajo lokalno skupnost. Vpliv na lokalno identiteto je toliko večji, v kolikor obstajajo tudi močne povezave med organizatorji festivala in lokalno skupnostjo.

Pri postavitvi raziskovalnega vprašanja in iskanju odgovora nanj smo se osredotočili na primer festivala Argonavtski dnevi, ki poteka v občini Vrhnika. Vrhnika je z vidika identitete kraja in lokalne skupnosti zanimiv primer. Mesto je od glavnega mesta Slovenije oddaljeno vsega skupaj 20 kilometrov in je v funkcionalnem smislu satelit Ljubljane. Vrhnika je imela v svoji zgodovini že precej bolj pomembno mesto od današnjega. Promet po Ljubljani, kasneje tudi po cestah in železnici ji je skozi stoletja zagotavljal gospodarsko rast in vidnost na zemljevidu. Z zatonom rečnega prometa, ukinitvijo vrhniške železniške proge in delno preusmeritvijo cestnega prometa na obvoznice in avtoceste je izgubila veliko svoje moči. Propadanje in stečaj podjetij, nekoč pomembnih celo v evropskem merilu – Industrije usnja Vrhnika, podjetja Liko Vrhnika, Mlekarnice Vrhnika, Kovinarske Vrhnika – so stanje le še poslabšali. Vendar izguba teh nekoč pomembnih simbolov Vrhnike ne pomeni, da lokalna skupnost nima več na ničemer osnovati svoje pripadnosti kraju. Vrhnika ima izredne simbole: Ivana Cankarja, Argonavte, rimski Nauportus, Ljubljano in njene izvire, mostiščarje, samostan Bistra in še bi lahko naštevali.

Dogodki manjšega in večjega obsega so se oblikovali okoli teh simbolov in eden izmed njih je festival Argonavtski dnevi. Festival Argonavtski dnevi ima kot lokalni festival potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika in zanimalo nas je, če ta potencial tudi izkorišča. Festival bo v letu 2013 organiziran že 21. leto po vrsti. Iz tridnevnega dogodka, katerega glavni del je bil sejem, je prerasel v festival, ki traja 10 dni in v času svojega dogajanja spremeni atmosfero na ulicah mesta. Že samo ime festivala nas opozori na njegov simbol – Argonavte. Ugotovili smo, da glavni organizatorji festivala, Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika, zgodbo festivala namenoma gradijo okoli mita Argonavtov, temu pa dodajajo še zgodbe o Vrhniki in njenih prebivalcih. Analiza polstrukturiranih intervjujev s predstavnikoma glavnih organizatorjev je razkrila, da poskušajo le-ti s postavitvijo in razvojem festivala bogatiti življenje prebivalcev občine in se vsaj deloma zavedajo pomena in vpliva festivala na njihovo lokalno identiteto. Preko pregleda in analize razvoja in vsebine festivala smo prišli do ugotovitve, da se v času festivala ustvarjajo priložnosti za druženje pripadnikov lokalne skupnosti in povezovanje manjših skupin, ki znotraj te skupnosti obstajajo. Poleg tega smo z metodo anketnega vprašalnika pridobili tudi podatke o tem, kako festival sprejemajo in kako vključenega vanj se počutijo mladi med 18. in 30. letom, s stalnim ali

začasnim bivališčem v občini Vrhnika. Rezultati kažejo, da mladi festival sprejemajo kot svojega in priznavajo njegov pozitiven vpliv na kulturno, športno in zabavno življenje prebivalcev občine. Pomanjkljivosti festivala in njegove organizacije so se pokazale na področju raznovrstnosti vsebine oziroma pomanjkanju le-te in v odnosu med organizatorji in prebivalci občine kot posamezniki.

S podatki zbranimi preko vseh treh metod raziskovanja in povezovanjem le-teh s konceptualnimi in teoretskimi viri, ki obravnavajo fenomene dogodkov, festivalov in identitete, smo lahko odgovorili na naše raziskovalno vprašanje: Ali ima festival Argonavtski dnevi pozitiven vpliv na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika? Ugotovitve kažejo, da festival Argonavtski dnevi le deloma izkorišča svoj potencial pozitivnega vpliva na lokalno identiteto prebivalcev občine Vrhnika. Razvoj in vsebina festivala, kot ju načrtno oblikujejo organizatorji nedvomno doprineseta h krepitvi lokalne identitete prebivalcev občine, vendar bi bil doprinos lahko še večji, v kolikor bi se izboljšal in poglobil odnos med organizatorji festivala ter prebivalci občine kot posamezniki. Raziskava, ki smo jo izvedli, je pokazala, da se prebivalci občine Vrhnika, ki niso včlanjeni v društva in klube, le redko vključujejo v organizacijo in dejansko izvedbo festivala, kar posledično negativno vpliva tudi na njihov občutek povezanosti s festivalom in njegovimi organizatorji. Kot smo ugotovili v teoretičnem delu naloge, sta vključenost pripadnikov lokalne skupnosti v organizacijo festivala in občutek povezanosti tako s festivalom kot z organizatorji dva izmed ključnih dejavnikov, ki povečujejo pozitiven vpliv lokalnih festivalov na lokalno identiteto.

Naša raziskava se je osredotočala na specifičen primer in zato njenih rezultatov ne moremo posploševati. Iz njih ne moremo sklepati, kakšen vpliv imajo drugi dogodki v občini Vrhnika na lokalno identiteto prebivalcev občine. Rezultatov ne moremo posplošiti niti na druge dogodke po Sloveniji in na vpliv, ki bi ga lahko ti imeli na identitete lokalnih skupnosti, znotraj katerih so prirejani. Kljub temu so ugotovitve, do katerih smo prišli, pomembne in uporabne tako za organizatorje raziskovanega festivala kot tudi za morebitne raziskovalce drugih festivalov ali večdnevni dogodkov, posebej če se bodo tega lotevali z vidika raziskovanja kvalitete lokalnih festivalov. Podatki zbrani med raziskavo in ugotovitve, do katerih smo prišli z analizo le-teh, so lahko organizatorjem festivala Argonavtski dnevi v pomoč pri njihovem trajnostno naravnem razvoju festivala. Razlogi za izbor priložnostnega in

neverjetnostnega vzorca naše raziskave so pojasnjeni v poglavju, ki zajema analizo odgovorov na anketni vprašalnik o festivalu Argonavtski dnevi. Kljub temu bi bila za nadaljnje raziskovanje tega festivala ter tudi raziskovanje drugih dogodkov na Vrhniki priporočljiva izpeljava metode anketnega vprašalnika, ki bi zajel celotno populacijsko strukturo v občini in ne bi bil omejen le na eno starostno skupino. Poleg tega bi se med raziskovanjem lahko posluževali še drugih kvalitativnih metod, kot so fokusne skupine ali intervjuji s posameznimi pripadniki lokalne skupnosti, s čimer menimo, bi pridobili podatke za še bolj poglobljeno analizo.

8 LITERATURA

1. Allen, Johnny, William O'Toole, Robert Harris in Ian McDonnell. 2008. *Festival & special event management*. Milton (Qld): J. Wiley & Sons Australia.
2. Derrett, Ros. 2009. How Festivals Nurture resilience in Regional Communities. V *International Perspectives of Festivals and Events*, ur. Ali-Knight, Jane, Martin Robertson, Alan Fyall in Adele Ladkin, 107-124. Amsterdam [etc.]: Elsevier.
3. Dinaburgskaya, Ksenia in Patrycja Ekner. 2010. Social Impacts of the Way Out West Festival on the Residents of the City of Göteborg. Dostopno prek: http://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/22602/3/gupea_2077_22602_3.pdf (19. maj 2012).
4. Felsenstein, Daniel in Aliza Fleischer. 2003. Local Festivals and Tourism Promotion: The Role of Public Assistance and Visitor Expenditure. *Journal of Travel Research* 41. Dostopno prek: <http://jtr.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/41/4/385.full.pdf+html> (29. februar 2012).
5. Getz, Donald. 2007. *Event studies: theory, research and policy for planned events*. Amsterdam [etc.]: Elsevier Butterworth-Heinemann.
6. --- 2008. Event Tourism: Definition, evolution, and research. *Tourism management* 29 (3). Dostopno prek: http://ac.els-cdn.com/S0261517707001719/1-s2.0-S0261517707001719-main.pdf?_tid=39c8f49c7e230ff32dc679a9597b3938&acdnat=1333555262_64ca5867be163d3fe9a3a697dc8b406b (18. marec 2012).
7. Giddens, Anthony. 1991. *Modernity and self-identity: self and society in the late modern age*. Stanford: Stanford University Press.
8. Goeldner, Charles R. in J. R. Brent Ritchie, ur. 2003. *Tourism: principles, practices, philosophies*. Hoboken (N.J.): J. Wiley.
9. Goldblatt, Joe. 2008. *Special events : the roots and wings of celebration*. Hoboken (N.J.): John Wiley & Sons.

10. Gursoy, Dogan, Kim Kyungmi in Uysal Muzaffer. 2004. Perceived impacts of festivals and special events by organizers: an extension and validation. *Tourism Management* 25 (2). Dostopno prek: http://ac.els-cdn.com/S026151770300092X/1-s2.0-S026151770300092X-main.pdf?_tid=f271fa8a-f0fb-11e1-b147-00000aab0f26&acdnat=1346150249_c87aa325936c2709bad79acde4820869 (28. avgust 2012).
11. Južnič, Stane. 1993. *Identiteta*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. Karlsen, Sidsel. 2007. *The Music Festival as an Arena for Learning: Festspel i Pite Älvdal and Matters of Identity*. Piteå: University press, Luleå University of Technology. Dostopno prek: Luleå University of Technology.
13. Karlsen, Sidsel. 2008. *Barents Festivals and the Development of Local Identity*. Piteå: University press, Luleå University of Technology. Dostopno prek: Luleå University of Technology.
14. Kosi, Danilo. 2012. *Identitetne regije Slovenije*. Doktorska disertacija. Maribor: Filozofska fakulteta.
15. Kozorog, Miha. 2011. Festivalizacija Slovenije in festivalska produkcija lokalnosti. *Glasnik Slovenskega etnološkega društva* 51 (3/4): 61-68.
16. Lavrič, Miran, ur. 2011. *Mladina 2010: družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.
17. Mast, Jason L. 2006. The cultural pragmatics of event-ness: the Clinton / Lewinsky affair. V *Social performance: symbolic action, cultural pragmatics, and ritual*, ur. Jeffrey C. Alexander, Bernhard Giesen, Jason L. Mast, 115-145. Cambridge, UK; New York: Cambridge University Press.
18. Muir, Edward. 2009. *Ritual in early modern Europe*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
19. *Občina Vrhnika*. Dostopno prek: www.vrhnika.si (17. december 2012).
20. Oddelek za kulturo, umetnost in prosti čas Severne Irske. 2007. *Community festivals fund: policy and guidance framework*. Dostopno prek: DCAL Internet.

21. Parry, Bryn in Anton Shone. 2010. *Successful event management : a practical handbook*. Andover (Hampshire): Cengage Learning.
22. Picard, David in Mike Robinson. 2009. *Remaking Worlds: Festivals, Tourism and Change*. V *Festivals, Tourism and Social Change: Remaking Worlds*, ur. Picard, David in Mike Robinson, 1-31. Clevedon: Channel View Publications.
23. *Program: Argonavtski dnevi – Noč na Vrhniki (Jazonova noč)*. 2006-2011. Vrhnika: Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem.
24. *Program: Argonavtski sejem/dnevi – Noč na Vrhniki*. 1993-2005. Vrhnika: Turistično društvo Blagajana.
25. Quinn, Bernadette. 2005. *Art Festivals and the City*. *Urban Studies* 42 (5/6). Dostopno prek: http://ac.els-cdn.com/S026151770300092X/1-s2.0-S026151770300092X-main.pdf?_tid=f271fa8a-f0fb-11e1-b147-00000aab0f26&acdnat=1346150249_c87aa325936c2709bad79acde4820869 (28. avgust 2012).
26. Simmel, Georg. 2011. *Georg Simmel on individuality and social forms: selected writings*. Chicago; London: The University of Chicago Press.
27. Smith, Melanie in Kathryn Forest. 2009. *Enchancing Vitality or Compromising Integrity? Festivals, Tourism and the Complexities of performing Culture*. V *Festivals, Tourism and Social Change: Remaking Worlds*, ur. Picard, David in Mike Robinson, 133-151. Clevedon: Channel View Publications.
28. *Smithsonian Institution National Museum of Natural History*. Dostopno prek: <http://www.mnh.si.edu/> (19. november 2012).
29. *Statistični urad Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/> (13. november 2012).
30. *Statistični urad Republike Slovenije*. 2006. *Statistični letopis: poglavje Življenjska raven*. Dostopno prek: <http://www.stat.si/letopis/2006/14-06.pdf> (12. april 2013).

31. The Gallup Organization. 2007. *A survey among young people aged between 15-30 in the European Union*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_202_en.pdf (12. april 2013).
32. Ule, Mirjana. 2000. *Sodobne identitete: v vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
33. --- 2004. *Socialna psihologija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Urry, John. 1991. *The tourist gaze: leisure and travel in contemporary societies*. London; Newbury Park: Sage.
35. Zavod Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika. 2006-2011 (brez 2008). *Poročilo o projektu: Prireditve Argonavtski dnevi – Noč na Vrhniki (Jazonova noč)*. Vrhnika: interno gradivo.

PRILOGA A: ANKETNI VPRAŠALNIK O FESTIVALU ARGONAVTSKI DNEVI

Pozdravljeni!

Sem podiplomska študentka kulturologije na Fakulteti za družbene vede, Ljubljana, in pišem magistrsko nalogo o festivalih in vplivu le teh na lokalno identiteto. V empiričnem delu naloge se osredotočam na primer festivala Argonavtski dnevi; zanima me, kako dobro ga poznajo prebivalci Vrhnike, kako ga sprejemajo in kako, če sploh se, vanj vključujejo.

V primeru, da ste prebivalec/ka občine Vrhnika, da je vaša starost med 18 in 30 let in da vsaj okvirno poznate festival Argonavtski dnevi, bi vas prosila, da mi z izpolnitvijo spodnjega (anonimnega) vprašalnika pomagate pri raziskavi in pisanju magistrske naloge. Za vaše sodelovanje se vam že vnaprej zahvaljujem.

---

1. Ali morda veste, kolikokrat je bil festival Argonavtski dnevi že organiziran?

1- Da.

2- Ne.

1.1 V primeru, da ste obkrožili 1, prosim, napišite kolikokrat je bil festival že organiziran:

---

2. Ali morda veste, kdo organizira festival Argonavtski dnevi?

1- Da.

2- Ne.

2.1 V primeru, da ste obkrožili 1, prosim, napišite organizatorja festivala:

3. Prosim ocenite, kako pogosto obiščete dogodke v okviru festivala.

- 1- Zelo pogosto.
- 2- Pogosto.
- 3- Občasno.
- 4- Redko.
- 5- Nikoli.

V primeru, da ste obkrožili 5, preskočite naslednje vprašanje.

3.1 Koliko dogodkov festivala Argonavtski dnevi 2012 ste obiskali?

- 1- Več kot 15.
- 2- Od 10 do 15.
- 3- Od 6 do 9.
- 4- Od 1 do 5.

4. Prosim, obkrožite v kolikšni meri se strinjate ali ne strinjate s spodnjimi trditvami. Obkrožite le eno številko pri posamezni trditvi.

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Niti se ne strinjam, niti se strinjam.	Se strinjam.	Se popolnom a strinjam.	Brez odgovora.
Festival Argonavtski dnevi na Vrhniki je festival celotne občine Vrhnika in njenih prebivalcev.	1	2	3	4	5	99
Festival in njegova vsebina dobro predstavljata občino in njene prebivalce.	1	2	3	4	5	99

Festival v času dogajanja na Vrhniki ustvari posebno atmosfero.	1	2	3	4	5	99
Festival je pomemben del življenja prebivalcev Vrhnike.	1	2	3	4	5	99
V programu festivala lahko vsak najde dogodek, katerega obisk bi mu ustrezal.	1	2	3	4	5	99
Festival daje prebivalcem Vrhnike priložnost za druženje.	1	2	3	4	5	99
Festival poskrbi za ustvarjanje in utrjevanje vezi med prebivalci občine.	1	2	3	4	5	99

5. V nadaljevanju so zapisane štiri trditve. Prosimo, označite, ali se z njimi strinjate ali ne.

	Se ne strinjam.	Se strinjam.	Ne morem se odločiti.
Festival je najpomembnejši dogodek na Vrhniki.	1	2	99
Festival prispeva h kulturnemu, športnemu in zabavnemu življenju prebivalcev občine.	1	2	99
Organizatorji festivala dobro opravljajo svoje delo.	1	2	99
Organizatorji festivala imajo dobro zastavljeno mrežo poznanstev na Vrhniki.	1	2	99

6. Prosimo, podajte svojo oceno festivala Argonavtski dnevi:

- 1- Odličen.
- 2- Dober.
- 3- Zadovoljiv.
- 4- Slab.
- 5- Zelo slab.

7. Na Vrhniki se skozi leto zvrsti več večdnevnihi dogodkov; poleg festivala Argonavtski dnevi še Cankarjada, Cankarjevi dnevi, Veseli december na Vrhniki, Poletje na Vrhniki. Ali menite, da so Argonavtski dnevi, v primerjavi z ostalimi večdnevnimi dogodki, za Vrhniko:

- 1- Pomembnejši.
- 2- Enako pomembni.
- 3- Manj pomembni.
- 4- Ne vem.
- 5- Z dogodki nisem dovolj dobro seznanjen, da bi ocenil.

V primeru, da ste obkrožili 5, preskočite naslednje vprašanje.

7.1 Vprašanje se nanaša na iste dogodke kot prejšnje. Ali menite, da Argonavtski dnevi, v primerjavi z ostali večdnevnimi dogodki, Vrhniko predstavljajo:

- 1- Boljše.
- 2- Enako dobro.
- 3- Slabše.
- 99-Ne vem.

8. Ali ste morda že kdaj osebno sodelovali na festivalu Argonavtski dnevi?

- 1- Ne, še nikoli.
- 2- Želel sem sodelovati, vendar mi ni bila dana možnost.
- 3- Da, enkrat ali dvakrat.
- 4- Da, večkrat.

V primeru, da ste obkrožili 1 ali 2, preskočite naslednji dve vprašanji.

8.1 Za kakšne vrste sodelovanje je šlo? (Možnih je več odgovorov.)

- 1- Sodeloval sem pri organizaciji festivala.
- 2- Sodeloval sem kot izvajalec posameznih dogodkov (vključuje vse vrste pevskih, plesnih, glasbenih, dramskih in podobnih nastopov).
- 3- Sodeloval sem kot tekmovalec na posameznih športnih in turnirskih dogodkih.
- 4- Sodeloval sem na predstavitvenih stojnicah kluba ali društva.
- 5- Drugo: _____

8.2 Ali menite, da je vaše sodelovanje na festivalu Argonavtski dnevi prispevalo k vašemu občutku povezanosti z dogajanjem na Vrhniku?

- 1- Da.
- 2- Ne.
- 99-Ne vem.

9. Po vaši oceni, v kolikšni meri se prebivalci Vrhnike, ki ne sodijo med organizatorje festivala, vključujejo v Argonavtske dneve?

- 1- Prebivalci Vrhnike se zelo pogosto vključujejo in sodelujejo na festivalu.
- 2- Prebivalci Vrhnike se pogosto vključujejo in sodelujejo na festivalu.
- 3- Prebivalci Vrhnike se le občasno vključujejo in sodelujejo na festivalu.
- 4- Prebivalci Vrhnike v veliki večini le obiskujejo festival.

V primeru, da ste obkrožili 1, 2 ali 3, preskočite naslednje vprašanje.

9.1 Po vašem mnenju, zakaj prebivalci Vrhnike ne sodelujejo na festivalu večkrat? (Svoje mnenje napišite na spodnjo črto.)

---

10. Prosim, obkrožite v kolikšni meri se strinjate ali ne strinjate s spodnjimi trditvami.
Obkrožite le eno številko pri posamezni trditvi.

	Se sploh ne strinjam.	Se ne strinjam.	Niti se ne strinjam, niti se strinjam.	Se strinjam.	Se popolnom a strinjam.	Ne vem.
Organizatorji festivala so odprti za sodelovanje prebivalcev občine Vrhnika na festivalu.	1	2	3	4	5	99
Organizatorji festivala pogosto sodelujejo z vrhniškimi društvi in klubi pri postavitvi festivala.	1	2	3	4	5	99
Odnos organizatorjev do ostalih sodelujočih pri postavitvi festivala je zadovoljiv.	1	2	3	4	5	99
V primeru, da bi to želel, bi lahko na festivalu sodeloval vsak prebivalec občine Vrhnika.	1	2	3	4	5	99

11. Kakšen je vaš zaposlitveni status?

- 1- Sem dijak/inja.
- 2- Sem študent/ka.
- 3- Sem zaposlen/a.
- 4- Sem nezaposlen/a.
- 5- Drugo.

12. Koliko let ste že prebivalec/ka občine Vrhnika?

- 1- 5 let ali manj.
- 2- Več kot 5 in manj kot 15 let.
- 3- 15 let ali več.

13. Ali ste član katerega izmed vrhniških društev ali klubov?

- 1- Da.
- 2- Ne.

13.1 V primeru, da ste obkrožili 1, prosim, obkrožite vrsto društva ali kluba, katerega član ste (možnih je več odgovorov):

- 1- Študentskega kluba.
- 2- Športnega društva.
- 3- Kulturnega društva.
- 4- Gasilskega društva.
- 5- Strokovna in poklicna društva.
- 6- Drugo.

PRILOGA B: TRANSKRIPT POLSTRUKTURIRANEGA INTERVJUJA Z STROKOVNO SODELAVKO ZA TURIZEM ZAVODA IVANA CANKARJA VRHNIKA

Intervju z go. Marijo Zakrajšek, strokovno sodelavko za turizem Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika, je potekal v prostorih zavoda, dne 13. marca 2013, in je trajal približno pol ure. Intervjuvanki so bili v uvodu razloženi nameni intervjuja.

J. F.: Festival Argonavtski dnevi je v letu 2012 potekal že 20. leto po vrsti. V prvih 13ih letih je festival organiziralo Turistično društvo Blagajana, nato pa je organizacija prešla v vaše roke. Bi torej lahko rekli, da se je festival zgradil od spodaj navzgor?

M. Z.: Ja, za Argonavtske dneve bi lahko rekli, da je prišla iniciativa s strani občanov, čeprav ne, da tako rečem, od čisto navadnih občanov, ampak so bili ti člani turističnega društva in takratnega občinskega vodstva. Od tukaj je prišla iniciativa, se pravi, takrat se je Slovenija osamosvajala in ob tem so želeli združiti občinsko praznovanje osamosvojitve Slovenije in državno in so temu osamosvajanju v čast, kolikor je meni poznano, priredili prve Argonavtske dni.

J. F.: V kakšnem smislu se je festival zaradi zamenjave glavnega organizatorja spremenil?

M. Z.: Torej, 13 let je festival organiziralo turistično društvo. Sprememb je bilo veliko. Zavod je v prvih letih, bolj kot ne, lovil nek koncept te prireditve; spreminjali so se soorganizatorji; pa tudi znotraj zavoda se je vrstilo ogromno enih sprememb, predvsem kadrovskih. Vse te zamenjave, spremembe so vplivale na zdajšnjo podobo Argonavtski dni in vsebino. Pomemben mejnik oziroma sprememba je bila zagotovo prijava na evropska sredstva, na razpis LAS Barje-Zaledje. To je bil prvi mejnik, ker smo s tem pridobili več sredstev. Zaradi tega premika smo si seveda lahko privoščili malo bolj bogat program. Drugi faktor, ki je pa naredil eno tako večjo spremembo v tem konceptu Argonavtskih dni, je bila pa ta kadrovska reorganizacija zavoda. V prvih dveh, treh letih zavoda je vsa organizacija in izvedba prireditve slonela samo na enem človeku, se pravi, strokovni sodelavki za turizem; v naslednjih letih se je pa

zavod reorganiziral v tem smislu, da je v takratnem obdobju celoten kolektiv delal za to prireditve; od področja kulture, športa in seveda, ključnega področja, turizma. Na tak način se je dalo bistveno več programa narediti, se na tak način kvalitetnejše izvaja in precej lažje je na tak način tudi delati. Delo se razdeli – vsebinsko in po obsegu, kar seveda prinese boljše rezultate.

J. F.: Kakšna je vaša motivacija za organizacijo festivala? Kakšni so cilji organizacije festivala? V povezavi z Vrhniko, prebivalci občine, turizmom npr.

Motivacija in cilji so ... da preko tega festivala dvignemo raven prepoznavnosti Vrhnike. Se pravi, Argonavti so na Vrhniki prisotni že kar nekaj časa, tako ali drugače, ljudje jih prepoznavajo, Vrhničani, in se s tem identificirajo; s to njihovo širšo populacijo lahko v tem smislu ljudi ozaveščajo, prepričujejo, da si pridejo ogledat Vrhniko. V tem smislu je motivacija zagotovo graditev prepoznavnosti Vrhnike, se pravi promocija. Druga stvar, ki pa je, je pa povezovanje občanov. Tukaj ne gre zanemariti, da je na Vrhniki v ta projekt vključenih zelo veliko ljudi. Tako ali drugače, se pravi, posredno ali neposredno, ker govorimo o nekaj sto ljudeh, ki delajo za ta projekt in konec koncev dobivajo tudi neke dohodke ali pa so na nek drug način vključeni materialno in so na druge načine povezani. Pa cilj je tudi povezovanje, združevanje teh občanov na samih prireditvah. In nam je zelo pomembno, da se Vrhničani v teh prireditvah najdejo, da jo sami delajo, ne da prihajajo ljudje iz drugih krajev delati. Dogodek se mogoče res delno izvaja, oziroma ga organizatorji iz drugih krajev izvajajo, ampak to je povsem pragmatična odločitev. So ljudje, ki to dobro obvladajo in prejšnje prakse z domačini .. se enostavno niso obnesle.

J.F.: To je Noč na Vrhniki npr., ki je toliko večji dogodek?

M. Z.: Tako, enostavno se je izkazalo, da nimamo dovolj znanja in kadrov .. Vse ostale prireditve pa občane, se pravi, kot sem rekla, na dveh nivojih povezujejo – že v sami pripravi povezujejo ljudi, ponudnike različnih storitev, ponudnike različnega materiala itd. in potem pri izvedbi, v smislu druženja. Tretji vidik, ki ga ne gre zanemariti, in je to mogoče bolj kot cilj za enkrat, je pa, dolgoročnejši ... Je pa graditev festivala v smislu turizma, ki bi privabljal neko ciljno publiko, ki bi ostala na Vrhniki zaradi te prireditve dalj časa. Se pravi, tukaj je seveda bistveno, da bi lahko tem turistom kaj več ponudili kot samo prireditve; v mislih imam kamp ali youth hostel

ali kar koli v to smer. Se pravi, da bi do teh gostov tudi pristopali mogoče na malo bolj marketinški način, npr. z Argonavtskimi paketi. To je pa cilj, ki ga želimo zdaj doseči v prihodnjih nekaj letih. Tako da potem tudi prireditelji sama v kraj privablja nek dohodek, dobiček, da občina končno tudi ima nekaj od tega.

J. F.: Komu je festival Argonavtski dnevi na Vrhniki namenjen? Ali ima ciljno publiko?

M. Z.: Ja, mislim da ima ta festival več ciljnih publik. Ena je, če se osredotočimo na največjo prireditev, Noč na Vrhniki, so ciljna publika zagotovo mladi. Ostale ciljne publike pa niso tako dorečene. Čeprav smo tudi v analizah te Noči na Vrhniki spoznali, da se v teku šestih oziroma osmih ur, kolikor časa traja prireditev, zamenja večje število obiskovalcev, od mladih družin in mlajše publike, potem pa se ta publika preko noči spreminja. Dejansko gre za več različnih generacij, ki obiše to prireditev. Ostale prireditve, izven tega, so pa seveda .. vsaka prireditev ima svojo ciljno publiko in jih je težko zdaj splošno zaobjet v eno specifikacijo. V bistvu je za vsakega nekaj. Je čim več raznolikih prireditev in se vsak lahko najde.

J. F.: Kako ocenjujete kvaliteto festivala, glede na program in vsebino, ki ju ponuja prebivalcem občine Vrhnika? To, da se je kvaliteta festivala že zvišala, sva že govorili.

M. Z.: Ja, res je, da smo raven kvalitete dvignili od tistih samih začetkov. Se pravi, in kvaliteto in kvantiteto smo povečali. In tudi v prihodnje bi radi na tem še gradili; mislim, da še nismo prišli še čisto do konca, ampak mislim da gremo v pravo smer.

J. F.: Kakšni so vaši načrti glede razvoja vsebine festivala v prihodnosti? V katero smer bi želeli peljati festival?

Glede področja turizma je načrt precej jasn. Se pravi, tukaj je zdaj cilj privabljanje ciljnih publik, predvsem mlade, da se tu več dni zadržijo. Bom rekla tako, mlade in mlade po srcu, tisti, ki imajo radi prireditve. Nekdo, ki nima rad prireditev, ki hoče samo mir in tišino, pač ne gre na prireditev. Privabljanje želimo nekoga, ki hkrati želi nekaj zabave in nekaj doživljanja poleg teh prireditev.

J. F.: To je v bistvu glavna smer, ki bi jo želeli razvijati v naslednjih letih?

M. Z.: Zdaj, če bo to imelo za posledico povečanje obiskovalcev, pač, še toliko bolje. En segment je mogoče še, da so kulturne prireditve v sklopu Argonavtskih dni tudi na nivoju, šport je pač šport – tukaj smo takoj pri takih stroških, da si jih ne moremo privoščiti. Čim bi hoteli v višje lige tekmovanj .. Torej, v kulturi je mogoče še nekaj rezerv, pa mogoče etnografske prireditve. Te so zanimive za vključevanje .. zdaj je tak trend, ljudje po tem povprašujejo. In ko gledamo dobre prakse v drugih krajih .. Etnologija, domači običaji – ti so vedno bolj zanimivi.

J. F.: ZIC je glavni organizator festivala Argonavtski dnevi, ni pa edini. Pri njegovem prirejanju sodelujete z lokalnimi društvi in klubi ter nekaterimi podjetji. Kako bi ocenili to sodelovanje? So torej društva, klubi, podjetja pripravljena sodelovati pri sami organizaciji?

M. Z.: Ja, moram reči, da je to edina prireditev, ki jo organiziramo na Vrhniki, vsaj moja izkušnja je taka, kjer imamo od društev, klubov precej dober odziv. Za ostale prireditve jih je bistveno težje motivirati; tukaj je nekako dober odziv. Zdaj, glede podjetij, če je mišljeno v smislu sponzorstev je to kar zalogaj. Sponzorje je kljub temu, da je prireditev dobro sprejeta, dobro obiskana, težko dobiti. Sploh v zadnjih letih se pozna upad; niso pripravljene sponzorirati .. Seveda izven sponzoriranja jih ni težko dobiti, komaj čakajo, ker jim je to vir dohodka. V smislu sponzoriranja pa je kar problem pri lokalnih podjetjih.

J. F.: Ali je možno festival opisati kot rezultat skupnega truda organizatorjev, sodelujočih in občinstva? Če da, na kakšen način?

M. Z.: Absolutno. Tukaj. Če ne bi imeli soorganizatorjev, glavni soorganizator je občina Vrhnika potem pa so še druga društva in klubi, ki soorganizirajo ... Definitivno. Ravno to je to povezovanje, ki sem ga na začetku omenila .. ker se več sto ljudi povezuje na tak ali drugačen način v samo organizacijo.

J. F.: Kako ocenjujete sodelovanje lokalnih ustvarjalcev in športnikov na festivalu? Nastopajočih?

M. Z.: Ja, to je pa že ... Tu gremo že bolj proti meji podjetij. Zdaj če govorimo o društvih, ki so dolžna nastopati, seveda ni problema. Društva se dokaj rada odzivajo in se predstavljajo in si nabirajo točke za kandidaturo za razpise. To jim prinese določene točke. No, npr .. primer bi dala – pihalni orkester je dolžan nastopati, v kolikor ga rabimo na prireditvah in tukaj ni problem. Problem pa nastane recimo, če uvajamo kakšno novo prireditev, kot je bil npr. lanskoletni Čarobni dan, kjer ne iščemo nekega denarja od teh društev, npr. plesnih klubov ... samo njihov nastop. Tukaj se pa že lahko zatakne. Pričakujejo honorarje in mi nekih hudih financ nimamo na zalogi, da bi jim izplačali in tukaj se že zatakne. Kjer so društva, ki pričakujejo finance .. je problem.

J. F.: Kako ocenjujete sodelovanje z ustvarjalci izven občine? Ima festival potencial pritegniti znana, tudi večja imena?

M. Z.: Ima, samo ... tukaj je le denar pomemben. V kolikor je dovolj financ, sploh ni problema. Saj imamo stand-up komedijo vsako leto in se trudimo dobiti nekaj aktualnih, znanih imen ... Tako da, ima ... je pa to absolutno v največji meri povezano z denarjem.

J. F.: Kakšni so odzivi prebivalcev občine na festival? Se želijo vključevati v samo organizacijo oziroma načrtovanje festivala in njegovega programa? Vam posredujejo kakšne svoje ideje ali izražajo želje?

M. Z.: Ne, na žalost je tega ... te komunikacije zelo malo. Letos je sicer zadeva spet malo specifična, vsako leto se neka specifična situacija pojavi, takšna je moja praksa in letos, oziroma že v lanski jeseni smo se prijavi na razpis Evropa za državljane. Prijava je bila celo uspešna, smo ga dobili. Ampak to ima seveda zdaj za posledico kar en kup organizacijskih priprav, priprav in dolžnosti. In zdaj vprašanje je koliko se to sploh v finančnem smislu splača, je pa dober signal, da je kvaliteta festivala dobra. Da ima kvaliteto, tudi neko dodatno težo bo s tem dobil, mogoče tudi malo mednarodno, kar bo neka lepa začimba vsega tega .. Bo pa seveda ... Tukaj se bo ravno izkazalo to sodelovanje ali pa nesodelovanje občanov. Povabili bomo občane

namreč, da se lahko sami kot prostovoljci vključijo v dogajanje, v organizacijo. Zdaj bomo pa videli, kakšen bo odziv. V preteklih letih lahko rečem, da je bilo tega odziva, spontanega odziva, da bi se ljudje na nas obračali z nekimi predlogi in idejami itn, dokaj malo, no. Lahko pa rečem, da smo skoraj vse ideje, večji del teh idej, v kolikor so bile res uresničljive .. smo jih realizirali. Ne vem. Zdaj bom dala čisto take konkretne primere .. Eno leto so prišli do nas študentje, da bi imeli v okviru tega festivala koncert in smo to tudi organizirali. Lansko leto smo turnir v namiznem nogometu izpeljali. Vsako leto kakšno stvar izpeljemo. In bi si želeli tega, teh idej, teh želja, čim več. Ker moram reči, na žalost je tako, da večinoma ljudje pišejo samo kadar jih nekaj zmoti. To je pasivnost. Nekaj te mora že res zelo zmotiti, da prideš do tega, da pišeš in izraziš svoje mnenje. Tako da, letos bomo naredili nekakšen test, koliko je ljudem do sodelovanja.

J. F.: Ali dojemate festival kot pomembnega za občino Vrhnika? Za prebivalce občine Vrhnika?

M. Z.: Ja, o tem sva v začetku govorile. Jaz ga dojemam kot pomembnega za Vrhniko. Žal je kljub vsemu vloženemu trudu še vedno omejen na Vrhniko in bližnjo okolico. Nekdo, ki Argonavtskih dni ne pozna, ki je iz drugih krajev Slovenije, skoraj zagotovo pozna Noč na Vrhniki. In po svoje zdaj, kolikor so občani temu naklonjeni ali nenaklonjeni, je to v smislu promocije dobra stvar. In nekateri občani se tudi identificirajo oziroma enačijo Noč na Vrhniki z Argonavtskimi dnevi. To je mogoče plus in minus hkrati. Argonavtski dnevi niso samo Noč na Vrhniki. So tudi, ne pa samo to ... Na tem hočemo še delati.

J. F.: Ali menite, da festival občini in občanom ponuja kaj edinstvenega? Kaj, kar ne dobijo iz nobenega drugega naslova, drugih dogodkov in prireditvev?

M. Z.: Ja, zdaj Noč na Vrhniki je zagotovo posebna. Takega koncerta pač ni v celem letu. Zdaj, je nekaj dogodkov, ki so edinstveni. Stara cesta s tem svojim utripom v tistih nočeh je zagotovo posebna. Tisti dnevi, ko so te množične prireditve so zagotovo nekaj ... je drug utrip, je nekaj edinstvenega. Ostale dni .. sem pa skeptična. Športni dogodki se ves čas, taki ali drugačni dogajajo, kulturne prireditve tudi. Seveda, odprtje je zgodba zase, takega dogodka ni preko leta. Tako da, mislim .. posamezni elementi so posebni.

J. F.: Kakšno je vaše mnenje glede navezovanja vsebine festivala na kraj njegove organizacije, torej Vrhniko? Je "vrhniškost" pomembna?

M. Z.: Ja, delno se strinjam s tem. Recimo pri festivalu hrane se absolutno. Tukaj hočemo, se pravi, znotraj občine promovirati, ozaveščati bi bila boljša beseda, ljudi, kakšno dobro hrano imajo sami, da ni potrebno jesti samo pic. Pa tudi obiskovalcem pokazati, kaj Vrhnika ima, kaj bo kmalu tudi v gostilnah dobila, kar bo seveda sploh dobrodošlo. En del festivala je vrhniški .. en del festivala pa se ozira drugam, ker je enostavno dobro pogledati kaj imajo drugje. Ker to kar je znotraj občine, ljudje že nekako poznajo, zdaj če bi ves čas, to kar se že preko leta ustvarjajo in predstavljajo .. če bi se to zvrstilo še v festivalu, ne bi bilo več zanimivo. Tako da, npr. razne stand-up komike moramo od drugje poklicati, ker žal ni dovolj izvajalcev tega .. No, pri glasbi je neka kombinacija. Malo je lokalnih izvajalcev, nekaj zunanjih.

J. F.: Ali festival po vašem mnenju prispeva k lokalni identiteti prebivalcev Vrhnike? Če da, na kakšen način? Se zaradi festivala prebivalci Vrhnike počutijo bolj navezane na Vrhniko?

M. Z.: Jaz mislim da ja. Argonavtski dnevi so nek element identifikacije. Zanimivo je, da tudi v okoliških občinah; pa bom dala zdaj primer Borovnice, Logatca .. Pa rečejo: saj vi imate pa Argonavtske dneve, vi imate pa veliko zabave itn. Pa tudi Vrhniki sami vidim, da že šest mesecev prej sprašujejo, kaj bo letos, kaj se bo dogajalo, če imamo že program, če lahko izdamo kakšno skrivnost itn. Tako da po mojem lastnem občutku, to je res subjektivno mnenje, ampak jaz mislim da ja .. Kolikor ljudi opazujem in govorim z ljudmi, je festival eden od pomembnih elementov identifikacije. Tudi, mislim, ko smo spremenili ime Noč na Vrhniki na Jazonovo noč, oziroma ne spremenili .. zaradi organizacije se je za nekaj let ime spremenilo .. je ljudi zanimalo, kaj se dogaja. Če se s tem ne bi identificirali, če jim ne bi bilo pomembno, če se ne bi počutili povezane, bi pač to šlo mimo .. Je bilo pa kar veliko odziva – takšnega in drugačnega .. in po teh odzivih sodeč, lahko rečemo da ja ...

J. F.: Še kakšne zaključne misli o festivalu? Bi želeli še kaj dodati?

M. Z.: Mislim, da sva kar pokrile vse ... No, v svoji strategiji smo pred leti zapisali, da želimo da festival postane eden od največjih desetih festivalov v Sloveniji. Zdaj, ne

vem če smo, oziroma vem, da tega še nismo dosegli, ampak vseeno nam je merilo tudi to ... Se pravi, da bomo festival razširili, ampak kot rečeno, ni merilo samo število obiskovalcev, ampak tudi ta turistični vidik. Se pravi, da ljudi navezujemo na Vrhniko, da se vračajo na Vrhniko .. Mogoče prvo leto kot mladi obiskovalci, potem pa da se skozi leta vračajo. Da Vrhnika postane in ostane nek zanimiv kotiček za obisk.

PRILOGA C: TRANSKRIPT POLSTRUKTURIRANEGA INTERVJUJA Z DIREKTORJEM ZAVODA IVANA CANKARJA VRHNIKA

Intervju z g. Boštjanom Koprivcem, direktorjem Zavoda Ivana Cankarja za kulturo, šport in turizem Vrhnika, je potekal v prostorih zavoda, dne 21. marca 2013, in je trajal približno eno uro. Intervjuvancu so bili v uvodu razloženi nameni intervjuja.

J. F.: Festival Argonavtski dnevi je v letu 2012 potekal že 20. leto po vrsti. V prvih 13ih letih je festival organiziralo Turistično društvo Blagajana, nato pa je organizacija prešla v vaše roke. Bi torej lahko rekli, da se je festival zgradil od spodaj navzgor? Da je prišla zamisel od ljudi, širše množice?

B. K.: To samo zgodovino Argonavtski dni poznam le deloma, kolikor sem bil pač že prej seznanjen. Ker sem se želel, že ko sem prišel sem, lotit Argonavtskih dni na malce drugačen način kot so bili do zdaj navajeni. Torej, ne zgolj po neki inerciji, npr. "aha, to se je zdaj vseskozi dogajalo, pa dajmo še letos tako narediti", a ne, ampak smo eno leto ali pa dve leti te stvari zelo prečiščevali, v smislu, zakaj sploh to delamo, kakšni so sploh cilji, v čem je namen vse te zgodbe in smo torej malo obrnili zadevo. Torej, da ne delamo stvari zgolj zato ker jih delamo, ampak kaj hočemo s to zgodbo sploh sporočiti. In, no, takrat v pripravi na vse to sem malo brskal o sami zgodovini Argonavtskih dni in tako naprej. Tako da, po eni strani ja, ker je bil pač odbor, kjer so hoteli obeležiti dan državnosti, plus to našo zgodbo z Argonavti in se je potem ta stvar tako obrnila, da jo je potem prevzelo dejansko društvo in potem prostovoljci, ljudje, ki se s tem ukvarjajo s pomočjo tudi sodelavcev, ki so bili plačani vsaj na tej idejni ravni, torej prek takrat še Cankarjevega doma, ki je predstavljajo neko, kako bi rekel, kulturno entiteto. Ampak je bilo to v neki taki komisiji, kjer se je o tem debatiralo in potem je zadeva pač preraščala neke okvirje. Torej iz neke ekipe v neko društvo itn.

J. F.: Na to vprašanje ste deloma že odgovorili, ampak vseeno. V kakšnem smislu se je festival zaradi zamenjave glavnega organizatorja spremenil? Drugačen pristop torej?

B. K.: Zdaj, ne čisto od začetka, a ne? V bistvu, leta 2006/2007, ko še nisem imel jaz zavoda se je dejansko zadeva konceptualno nadaljevala od prej. Nihče se ni ekstra ukvarjal s tem, o samem pomenu Argonavtskih dni, zakaj sploh so, ampak so pač nadaljevali v poteh, ki so bile prej zasnovane. Leta 2008, z mojim prihodom, se je pa zadeva dejansko malo spremenila. No, so se stvari, vsaj kakor jaz gledam, pač postavile na svoje mesto. Takrat je bilo, npr. začelo se je v torek z razstavo, vmes je bil še kakšen dogodek, v petek je bilo pa odprtje. Takrat smo se potem vprašali, ali delamo Argonavtske dneve samo zato da jih delamo in nabašemo stvari v neko časovno obdobje ... takrat smo se potem usedli z ekipo celo, ker sem dejansko želel, da Argonavtski dnevi niso zgolj projekt ene osebe ali pa enega, ki ima to čez, ampak sem želel, da je to projekt celega zavoda. Tako da smo se vsi strokovni sodelavci usedli, preleli v temu smislu, še enkrat povem, analizirali stanje od nazaj, torej pač od začetkov pa do zdaj, kaj se je dogajalo, zakaj se je dogajalo itn., kako so neke določene prireditve ali pa neki dogodki rastli, upadali, kdaj so prihajali, zakaj so prihajali in torej na podlagi te analize smo se odločili, smo se začeli sploh spraševati, smo postavili neko vizijo za naprej, kaj sploh želimo s tem. Moram reči, da že leta 2007, ko je bil zavod, ko smo debatirali o tem, bom rekel smo delali strategijo zavoda, pa na področju turizma, smo želeli, da postanejo Argonavtski dnevi eno izmed top prireditev, ampak ni bilo pa nič narejeno v smislu zakaj, kako, na kakšen način .. predvsem ta zakaj je mene zanimal, je vedno bolj prihajal v ospredje. In na tem sestanku smo pač ravno te stvari potem opredelili. Torej, kakšen je naš namen, zakaj smo ustanovljeni kot zavod in da to potem ne sme biti zgodba enega človeka, ampak celotnega zavoda. In takrat so se vključili strokovni sodelavec za šport, strokovni sodelavec za kulturo, šele dejansko takrat je ta koncept zaživel. Ker takrat sem jaz prišel 2008 aprila, pa še takrat v bistvu samo za polovičko, v bistvu bolj zaradi tega da sploh speljemo Argonavtske dneve, ker prejšnji v.d. ki je bil, pač ni mogel te stvari narediti, ker je bil obremenjen še z drugimi dolžnostmi. Mene, takrat sem pač prevzel to vabilo, da bi v bistvu Argonavtske dneve speljal že takrat. In takrat smo pač v bistvu začeli to analizirati, postavili nek tak analitični temelj .. Leta 2009 smo nato pa res štartali tako nekako kakor sem želel peljati to zgodbo – da je to

zgodba celotnega zavoda. Takrat je v bistvu prišlo tudi dosti novih sodelavcev in se je to veliko lažje naredilo. Da se je delo močno razdelilo. Torej, da ni imela ena oseba od odprtja do zaključka, ampak je ... odprtje imela čez sodelavka za kulturo, ker je to najbolj tako področje, ki najbolj paše sem, gre pač za svečano odprtje, se mi zdi da mora imeti nekdo, ki ima občutek za to kulturno dogajanje v občini, da to on prevzame. Potem te turistične prireditve, ki so, ali pa ki so namenjene širši množici, od Noči na Vrhniki do nekih barmanov itn., da jih prevzame strokovni sodelavec za turizem .. In področje športa prevzame sodelavec za šport, ker prej je bilo preveč, za moj okus pač, vse na eni osebi. To ni bilo dobro ne za osebo, ker je bila preobremenjena, niti ni bilo potem dobro za sam razvoj prireditve. Hvala bogu, da je bila, a ne, oseba, da je to pognala in držala skupaj vrsto let, ampak fino je bilo, začutili smo, da je potrebno narediti nek kvaliteten preskok, ki se pa res ne da narediti, kljub temu da je bila gospa .. da je imela super ideje, res dobre ideje, ampak jih ni mogla uresničiti ker je bila pač sama. Tukaj pa smo lahko prišli, porazdelili delo in potem lahko rečem da v roku leta, dveh, a ne, z vrhuncem pač za moje pojme, tudi lansko leto, čeprav ... Odprtje samih Argonavtskih dni se mi je zdelo bližje v Močilniku ... Tisto leto 2009 in potem 2010, tisto je bilo res top, je bilo vzdušje pravo, ambient je bil pravi .. Moje mnenje je pač tako, da bi morali nadaljevati tam, ampak pač zaradi takih in drugačnih okoliščin, sredstev itn., smo potem iskali neke sinergije v športnem parku – torej, da je oder tukaj že, svetlobna tehnika je že tukaj, ozvočenje je že tukaj .. zato smo potem izkoristili ta prostor, ampak še enkrat – če bi bilo po moje ali pa če bi imeli bolj neomejena sredstva, bi sigurno to stvar delali v Močilniku. Mogoče celo z večimi ponovitvami ali kakor koli, samo, ali pa potem z razvojem nekih dogodkov in prireditev tudi v Močilniku. Torej, da Močilnik zaživi v tem obdobju AD.

J. F.: Kakšna je vaša motivacija in kakšni so cilji organizacije festivala?

B. K.: Cilji ja .. dejansko gre tukaj za – tako kot smo mi zavod – dejansko za zabavno, kulturno, turistično, športno prireditev. Cilj je torej, na nek način, vsaj jaz si tako predstavljam, da bi festival ... da bi dvignil kvaliteto življenja na Vrhniki, torej in na področju kulture, športa in turizma. Torej, da je neko zadovoljstvo, da se da občanom – zaradi tega smo pač mi tudi tukaj, smo plačani za to, da so ljudje s temi dogodki, ki jih mi organiziramo, zadovoljni in da jim v bistvu odgovarjajo, da zadovoljijo njihovo potrebo po kulturnem udejstvovanju, po reciva temu, športnemu udejstvovanju .. in

dejansko potem na podlagi teh zgodb tudi privabimo ljudi iz drugod, da spoznajo Vrhniko, torej kot neko ... mogoče da presežemo to interpretacijo Vrhniko kot neke "cankarjanske", ampak to v tej bolj negativni konotaciji, v kateri smo vzgojeni, na žalost ... da presežemo to in da pokažemo, da je Vrhnika sproščena, vesela in da se tukaj res lahko človek, torej, aktivno udeleži različnih dogodkov in da se na teh dogodkih potem tudi dobro počuti. To se mi zdi da ... To je bil takrat tudi nek prvoten cilj, ki bi bil lahko dosežen zgolj in samo z nekimi finančnimi vložki. Tako da se zdaj temu približujemo, ampak na žalost s tem budgetom, ki je, mislim ... je nemogoče doseči to. Na hitro pa sploh ne. Lahko na posameznih področjih počasi rastemo .. ampak je to zelo zahtevno. S tem budgetom, ki je, je to praktično nemogoče.

J. F.: Kako ocenjujete kvaliteto festivala, glede na program in vsebino, ki ju ponuja prebivalcem občine?

B. K.: Ja, kvaliteta .. Jaz nisem še zadovoljen s kvaliteto festivala, to najprej povem. Jaz bi želel tukaj drugače, želel bi več, želel bi bolje. Ampak še enkrat, no, to je zelo pogojeno s sredstvi, ki jih imamo. Da ne bo pač pomote – mi dobimo polovico sredstev od zunaj, vezani smo na občino oziroma občinska sredstva. Če primerjam podobne festivale po Sloveniji, je ta vložek lokalne skupnosti za tak dogodek bistveno višji kakor pri nas, bistveno višji. Mi pripeljemo, še enkrat, približno pol sredstev sami, kar bi pomenilo, da z manjšim, zdaj minimalnim vložkom še občine, lokalne skupnosti, če bi zares prepoznala, bi bilo to res vrhunsko .. Predvsem zdaj v tem kritičnem obdobju gospodarske krize. V tem obdobju pa vidim da ljudje potrebujejo, rabijo te dogodke, rabijo v prvi vrsti druženje, da to nekako preseka to, ta naš pesimizem, ki vlada pač zaradi te gospodarske situacije. Da tukaj je fino, če so ti dogodki, predvsem zato ker dajejo, ker navdihujejo ljudi z nekim optimizmom in željo po tem, da se nekaj zgodi na bolje, da se da neko upanje. In mogoče se to sliši malo filozofsko ali optimistično, ampak tako dejansko je. Ljudje, ki mogoče pridejo slabe volje na nek dogodek, grejo iz tega dobre volje in jim da to nek .. nek zagon za naprej. Samo .... To je najlažje – kulturo se ne da namazati na kruh. Najlažje se reže to, ampak, ni to, za moje pojme, prava pot. To je eno .. in drugo – res – tu so zelo majhni vložki .. in zato imam na vprašanje, ki je bilo zastavljeno zelo mešane občutke. Po eni strani – ne, nisem zadovoljen, bi želel več, mislim kvalitete. Ampak po drugi strani, ne, pa vem zakaj temu ni tako, to je zato, ker smo omejeni, res

finančno omejeni .. in sem zato po drugi strani pozitiven, zelo zadovoljen s kvaliteto in ponosen na vse ljudi, ki so sodelovali pri tem, pri teh dogodkih ... In se je dejansko, če pogledam iz leta, ko sem prišel sem, 2008, ali pa zdaj, to je kot noč in dan. Z budgetom, takim kot je, se je zadeva presegla, kvalitetno zrasla za zelo veliko, res zelo veliko. In lahko mirno rečem, ne samo za AD, tudi za ostale dogodke, ki jih pač pripravljamo, da praktično z budgetom, ki ga imamo naredimo čudeže. Z vso pač promocijo prireditve, z vrhunsko udeležbo, pač, ljudi, ki pridejo sem. Torej po eni strani, ne, bi želel več, po drugi strani sem pa zelo ponosen in vesel, da naredimo maksimalno kar se da narediti iz tega kar imamo. Zato to pravim, mešani občutki ...

J. F.: Kakšni so vaši načrti glede razvoja vsebine festivala v prihodnosti? V katero smer bi želeli peljati festival?

B. K.: Festival bi jaz .. želel, da res postane festival. Da ni to sklop dogodkov, ki so v tistem obdobju slučajno, slučajno bom rekel v narekovajih, ker ni slučajno, ker so zelo načrtovani, mislim so načrtovani že eno leto v naprej .. odprtje se pripravlja leto naprej, Noč na Vrhniki – debatiramo že od jeseni, kako bomo zadevo izpilili, kaj bi bilo fino drugače narediti, terminsko itn., veliko je v bistvu takih stvari, ki jih planiramo že dolgo naprej ... Ampak, to za moje pojme še ni festival. Festival je takrat, ko imamo konstantno neke dogodke, ki se dogajajo .. ko je neko sosledje dogodkov, neko sosledje prireditev. Ne pa, imamo odprtje, imamo Noč na Vrhniki, potem nek teden dogodkov in eno leto nič. Torej če se želimo približati, ali pa moji viziji festivala, je to dejansko tako, da bi potekala zadeva na več odrih – to je enkrat ena – prej sem že omenil Močilnik, kjer bi bilo lahko cel teden, bi se lahko nekaj dogajalo vsak dan, vsak večer .. Imamo pač tukaj, identificiramo par ciljnih skupin – od družine, mladih, pa, recimo temu, malo starejša publika, ki je lahko rečemo malo bolj zahtevna publika, torej, kulturno zahtevna. In v to smer smo že takrat, torej leta 2008, pa tudi leta 2009, ko smo si ustvarili neko vizijo, je dejansko smer v katero bi radi šli. Nek otroški oder, torej z gledališkimi predstavami, z glasbenimi predstavami, torej gledališki oder kot nek bolj otroški oder; potem gledališki oder, ker bi razbil to, kar vidimo, da manjka, da zelo manjka oziroma vidimo, da so ljudje lačni tega stand-upa, gledališke impro-variante, kar je v zvezi s tem, torej, gledališče za mlado publiko, mladostnike; in potem še koncertni oder, kjer bi se zvrstili razni koncerti, kjer bi mogoče. No, ne mogoče, mi vemo, kaj bi želeli .. od različnih zvrsti glasbe pač

ponuditi ljudem. Da bi bilo od neke klasične, pa do nekega malo bolj pop, rock, hip-hopa ali pa v končni fazi tudi rave-a; več teh zvrsti torej. Vsaj tri odre, z dogajanjem z vsaj čez celo popoldne in zvečer, in še enkrat – vsak dan. To je to, kar se mi zdi, da je tisto, h čemur bi morali stremeti, če bi hoteli zadevo spraviti na višji nivo. Če bi želeli Argonavtske dneve približati nekemu Lentu ali pa vsaj Kamfestu, potem se mi zdi ta pot, ki jo zdaj omenjam, edina prava. Ampak za to pot bi vsaj za začetek potrebovali ... več. Saj to ni tako zelo veliko, da ne bo kakšne pomote. Vem pa, da bi se lahko potem veliko več sponzorjev dobilo. Razmerje, ki ga pa jaz tu vidim, pa še zmeraj ostaja pol/pol. Pol bi prispevala občina, ostalo bi pa mogli mi dobiti na tak ali drugačen način. Ampak še enkrat, to bi bil koncept, ki bi ga veliko lažje čez spravili. Ker sponzor bi bil prej zainteresiran, da je njegov nek xy otroški oder, da ne bom pač delal reklame za neko podjetje, kot pa da je samo pač eden od sponzorjev. Ker potem se to njegovo ime pojavlja vsak dan – torej, na xy odru bo to in to, na z odru bo to in na žnj odru bo to. Veliko lažje bi bilo, tudi sponzorji in oglaševanje se spreminja, ni več tega klasičnega kupovanja "prostora" na jumbotih ali na sami prireditvi na nekih transparentih. Zadeva presega te stvari in v bistvu, je treba bit zelo, zelo .. treba je definirat ciljne publike, treba je biti fleksibilen, oglaševanje gre res v smer tega da se približa človeku, ne zgolj prek logota, ampak z nekim dogodkom. Jaz res vidim to kot res edino pravo stvar ...

J. F.: ZIC je glavni organizator festivala Argonavtski dnevi, ni pa edini. Pri njegovem prirejanju sodelujete z lokalnimi društvi in klubi ter nekaterimi podjetji. Kako bi ocenili to sodelovanje? So torej društva, klubi, podjetja pripravljeni sodelovati pri sami organizaciji?

B. K.: Ja, zdaj .. tako je. Leta 2008, po vsej tej silni analizi, ki smo jo takrat delali, sem prišel do nekih zaključkov, da so bile mogoče v preteklosti potegnjene neke napačne odločitve. Kjer so bile v bistvu zaprta vrata zelo širokemu krogu teh organizacij, društev, posameznikov itn. Ker jaz, podobno kot je npr. pri Našem časopisu, kjer se časopis ne piše sam, tudi jaz sem želel na začetku ravno to – da ta prireditev ni naša, ampak da je to prireditev Vrhnike. In zato smo potem že leta 2009 povabili zelo široko množico, zelo široko paleto ljudi ali pa organizacij k sodelovanju. In takrat sem jaz mislim, da naštel 35 različnih društev ali pa organizacij, ki so sodelovale pri Argonavtskih dnevih. In takrat je bil potem tudi preskok; moram reči da sem vesel, da

smo spet pridobili zaupanje, da ga nismo izkoristili, to zaupanje, ki nam je bilo dano, ker je bilo to res kar nekaj pogovorov, predstavitev, ki jih je bilo potrebnih, da mislimo resno, da si res želimo tega sodelovanja in da želimo da pridejo, delujejo in da nismo zaprti in da nočemo denarja od njih in da hočemo samo njihovo sodelovanje, za njih – za posamezna društva je to promocija društva, kjer se lahko predstavijo in pridobijo neke nove člane, za nas je pa to na drugi strani pač obogatitev samega programa. In moram reči, da po nekem letu tega tipanja, ali bo ali ne bo, ali bo šlo, moram reči da so ljudje zdaj že sami tisti, ki pridejo in želijo sodelovati, se želijo pokazati, želijo pokazati kaj delajo. Tako da lahko ocenjujem, da je to zelo pomembno – ker to je eden tistih momentov – tudi zaradi budgeta, o katerem sva prej govorila - kjer lahko s temi prostovoljnimi društvi si lahko eden drugemu pač pomagamo in iščemo neke te sinergijske učinke. Da kljub temu omejenemu budgetu naredimo prireditev še zmeraj na nekem zelo visokem nivoju.

J. F.: Ali je možno festival opisati kot rezultat skupnega truda organizatorjev, sodelujočih in občinstva? Če da, na kakšen način?

B. K.: To definitivno, definitivno. Še enkrat, zgled tega sodelovanja je že tukaj, pri nas, torej, kjer mi med sabo sodelujemo, ljudje to čutijo. Medsebojno sodelovanje lahko potem rezultira potem v nadaljnjem sodelovanju .. Res, brez pomoči ali pa tega sodelovanja, ne da ne bi izpeljali Argonavtskih dni, to ne, ampak je pa zato nek drug nivo, neko drugo vzdušje. To je tako, brez ljudi in brez tega širokega sodelovanja je nemogoče to speljati, vsaj na tem nivoju, kakršen je sedaj.

J. F.: Kako ocenjujete sodelovanje lokalnih ustvarjalcev in športnikov na festivalu? So ti pripravljeni delati, se predstavljati na festivalu?

B. K.: Dejstvo je, da z naraščanjem popularnosti posameznika narašča tudi neka želja po finančnem nadomestilu. Dejstvo je, da s kakšno manjšo zadevo to ne predstavlja problema – če nekdo pride in se pokaže, potem to ni problema. Za kaj več je pa potem to že težko. Mi smo omejeni ... Je pa tako – dejansko je treba vedeti, da neke stvari presegajo to ljubiteljsko, amatersko varianto in gre bolj v smer profesionalizacije. Ampak pozor, ne mimo amaterjev, ampak pač presegajo neko amatersko sceno... in v tistem trenutku, mislim ni druge možnosti, kot da se da neko nadomestilo finančno. To je. Jaz to tako vidim – od nekega čisto amaterskega

presegamo to v neko polamatersko, torej sodelovanje, prostovoljstev, društev in na drugi strani neki profesionalcev. Za enkrat moram reči, da ta koncept s tem budgetom, ki je, ne gre drugače. Ampak ja, je potrebno tudi to nadomestilo dati.

J. F.: Kako ocenjujete sodelovanje z ustvarjalci izven občine? Ima festival potencial pritegniti znana, tudi večja imena?

B. K.: Ja, tukaj pa načeloma sploh ni neke hude debate. Zunanjim je pač potrebno povrniti stroške. Čeprav moram reči, da iščemo ljudi, ki nimajo še neke tako .. mislim, ki so do neke mere prepoznavni, ampak niso še tako uveljavljeni, torej da je to pač nek tak kompromis, da niso to stroški, ki gredo v nebo, ampak toliko, da lahko v bistvu mi pridemo skozi, se pravi da je človek, ki pride, zadovoljen, in da so zadovoljni tudi ljudje, ki pridejo na prireditev zadovoljni. Govorimo tudi o ljudeh, ki še iščejo neko afirmacijo, so pa že tako prepoznavni, da jih tudi ljudje prepoznajo in rečejo "o, super, to pa pojdimo pogledat".

J. F.: Kakšni so odzivi prebivalcev občine Vrhnika na festival? Se želijo vključevati v samo organizacijo oziroma načrtovanje festivala in njegovega programa? Vam posredujejo kakšne svoje ideje, kritike – pozitivne in negativne, ali izražajo želje?

B. K.: Zmeraj več, to moram reči, vedno več. Na začetku je bilo to bolj: "ja, super ste naredili", zato ker vsako leto je bil kakšen korak naprej in ljudje v glavnem primerjajo, na žalost je pač tako, da zgolj primerjamo prej in pa zdaj. Da premalo izhajamo iz tega – "bil sem tam in tam in je bilo to super, kaj pa če bi še vi nekaj takega naredili?" Tega je premalo, ampak vseeno zmeraj več je tega, torej ... jaz sem pač človek, ki ne grem, v narekovajih, v vip ložo in tam spustim sidro, ali pa pač, ki bi prišel samo gor na oder, ampak se rad sprehodim med ljudmi. Mislim, več ko je te komunikacije, več je tudi odzivov, to pač gre eno z drugim. In tega, moram reči, da sem vesel. Ker pač, prvo leto ko sem šel, je bilo dosti nenavadno, ker niso bili ljudje prej tega toliko navajeni. Zdaj ko so pa počasi že navajeni, je pa skoraj tako, da te vsak pocuka za rokav in "o, kaj pa če bi to in ono ..." Čeprav moram reči, da so odzivi bili, še enkrat zato ker ljudje pač primerjajo, kar mi po eni strani, mi ni v redu, ker je potem manj razvoja, ampak po drugi strani je pa fino, zato da vidijo razliko. Ljudje, ki vsako leto pridejo, ki se vsako leto udeležijo, mislim, to je taka razlika, ki bi jo lahko prijel. Tako da, odzivov je bilo, pozitivnih, moram reči ogromno. Zelo malo negativnih, res, zelo

malo. Pa še to, potem ko analiziram te negativne učinke, ne da bi bil proti njim, jaz sem zelo za te negativne kritike, predvsem iz vidika, ker nam lahko dajo možnost za rast. Ampak res, če je to tako, da je kritika na mestu, torej, ne za to, da se kritizira zgolj zaradi kritiziranja, ampak to se zelo hitro, mislim, ljudje smo intuitivna bitja, vidi, če nam nekdo ruši, zato da nam ruši, ali pa nam želi s tem, ko nam nekaj sporoči, konstruktivno pomagati, da zadevo še bolj dobro naredimo. Te kritike so vedno dobrodošle in vse kar takega se je zgodilo ali pa kadar koli je bila kakšna taka kritika podana, smo vedno to poskušali odpraviti. Če ne takoj, pa za naslednje leto. Ja, torej tega vključevanja in čutenja s festivalom je zmeraj več. Torej, ljudje prepoznavajo te Argonavtske dneve kot vrhniški festival, kot njihov festival, kar je eden od indikatorjev oziroma eno od meril, ki kažejo ... To je recimo tudi primer, recimo tega kuhanja Argonavtskega golaža, kjer so v bistvu, čeprav smo šli z nekega tekmovalnega sistema, kjer so bile neke motivacije in nagrade, v neko tako druženje, da je tega odziva veliko, več kakor smo ga pričakovali. In to pomeni, da si ljudje želijo to in da želijo biti del tega festivala. To nam je dragoceno, iz tega vidika, da ljudje kot taki čutijo to zgodbo kot njihovo.

J. F.: Ali dojemate festival kot pomembnega za občino Vrhnika? Za prebivalce občine Vrhnika?

B. K.: Ja, za moje pojme, je kar se tiče prireditvenega dogajanja, je to najbolj prepoznaven dogodek na Vrhniki. Jaz ga kot takega prepoznavam. Ne samo jaz, ampak tudi širše, ko govorim z ljudmi izven naše občine. Ga prepoznavajo in to zmeraj bolj, vedno več se sliši o tem in ga poznajo. Od Noči na Vrhniki do odprtja .. Če nekdo pač, ki ga zunaj srečam, na morju, v tujini, reče: "uf, tam imate pa Noč na Vrhniki. Res je bilo super, radi pridemo tja." To je že nek indikator, da je zadeva prepoznavna. Zdaj če to pač iščemo, če je učinek tega festivala tudi promocija Vrhnike, potem je to, mislim da kar dobro dosegamo ta cilj. Problem, ki ga izpostavljajo, je to, torej dolgoročni učinki. Torej, ali ima Vrhnika kaj finančno od tega. Mi trdimo da ima. Posredno sicer. Torej, mislim, da neki lokali naredijo prometa v tistem tednu, kolikor ga potem ne v enem mesecu. Tako da je nek učinek, posredni učinek sigurno. Da ne govorimo o tem pozitivnem odnosu do Vrhnike. Bi si pa želel še več tega učinka, če govorimo o Lentu, kjer ljudje vedrijo tam en teden .. v bistvu

tudi tukaj si to želimo. Da bi prerasli v to. Zato pa govorimo o več odrih, o dogajanju konstantnem, to je dejstvo.

J. F.: Ali menite, da festival občini in prebivalcem občine ponuja kaj edinstvenega? Kaj, kar ne dobijo iz nobenega drugega naslova, drugih dogodkov in prireditev?

B. K.: Ja, v tistem obdobju se spremeni utrip življenja, to je sigurno. To bi težko rekli da ne, ker je že obisk sam teh prireditev .. Utrip na ulici je drugačen. Ker veliko ljudi dela za to zgodbo. Je sigurno. To je enkrat ena. Z odprtjem samim, smo res želeli to edinstvenost doseči. Ker take zgodbe, ki jo tukaj predstavimo, tudi mit o Argonavtih, je ni nikjer. Želeli smo ... mislim, ljudje tega toliko ne poznajo. Ampak na Bledu imajo npr. potapljanje zvona. Smo se želeli približati eni tej zgodbi, da bi ljudje vedeli enkrat na leto, da je tukaj nek dogodek. In ta dogodek je res edinstven. Recimo, Noč na Vrhnikih – podobnih dogodkov je zelo veliko. Takih koncertov. Odprtje pa ime eno zgodbo, ki je pa ni nikjer. In na tem smo želeli graditi, na tem želimo graditi. Koliko nam bo uspelo, pa mislim da bo čas pokazal. S tem, da po defaultu ni toliko obiskovalcev. Vrhnikih je vseeno malo specifična. Mislim, da z neko pravo strategijo in za enkrat še zmeraj, mislim da bi bilo v Močilniku malo drugače .. zato ker je res nekaj posebnega. Tukaj moramo v programu to edinstvenost doseči, medtem ko tam to že narava da, to dodano vrednost. Tam lučke po drevesih in izvir Ljubljanice, to je vabljivo, to je vabljivo tudi za turiste. Tukaj je vseeno malo drugače kot tam. Pač je v športnem parku in je nek dogodek. S tem da moram reči, da je dogodek kot tak pripravljen vrhunsko, ampak, še enkrat, ni pa toliko te dodane vrednosti. Je za tukaj, za neko tako okolje okej, mislim, moram reči, da je na zelo visokem nivoju vse pripravljen. Če župan nekega italijanskega mesta reče, da taki dogodki so pa pri njih samo v Rimu, potem vemo, da smo na pravi poti, kar se tiče programa. Žal mi je res samo za te edinstvene naravne kulise, ki je bila takrat zelo dobro zamišljena. In mislim, da če bi se nadaljevalo tam, bi imela res nek pečat ali pa nek potencial, tako kot sva se pogovarjala o tej edinstvenosti. Torej, ta nit, ki je bila prej mogoče malo zgubljena, ki se ni tako ... se je zdaj s tem dogodkom, močno vpletla. Prej je bilo v bistvu samo ime. Zdaj, da tukaj imamo pač še kup nekih drugih dogodkov, ki dajo tem Argonavtskim dnevom nek pečat. Kot npr. Argonavtski kolesarski maraton. Veliko ljudi je to začutilo.. Ali pa npr. Zevsov dan športa v temu kontekstu. Ljudje bi radi sodelovali, radi bi bili del te zgodbe. Ljudje imajo radi mitologijo in bi bili radi del

te zgodbe. In moram reči, da te stvari počasi presegajo začetne okvirje in postajajo določeni elementi, določene prireditve edinstvene. Tudi neko tekmovanje barmanov, ki je tradicionalno, je res nekaj posebnega. Imeli smo tukaj goste iz Grčije, ki so bili blazno navdušeni nad tem festivalom, zato ker je nekaj posebnega. Tukaj iščemo ravno te zgodbe, to edinstvenost, ki bo v končni fazi pritegnila. Nekaj je tisto, kjer se ljudje zabavajo, nekaj pa tisto, kjer mora biti nekaj posebnega. To moram reči, imamo nekaj zgodb edinstvenih, ampak še enkrat, nam manjkajo .. no, ne da nam manjkajo, vemo kaj bi si želeli in vemo, kaj je uresničljivo. In ta edinstvenost je tista, ki vleče. To je dejstvo. In odprtje v Močilniku je edinstven kulturni dogodek. Res edinstven, neponovljiv. Že samo zaradi te naravne kulise. Drugi dogodki so pa tako ... zdaj z nekega koncepta razvoja, ali pa nekega ne vem .. se bojim da bo ostalo brez nekega razvoja, da bo ostalo na neki isti ravni, tega pa jaz nočem. Ne želim si tega. Želim si, da zadeva napreduje, da ima nek rep in glavo tudi s to mitologijo.

J. F.: Kakšno je vaše mnenje glede navezovanja vsebine festivala na kraj njegove organizacije, torej Vrhniko? Je "vrhniškost" pomembna?

B. K.: Ja. Neko leto smo to želeli zelo razširiti, tudi npr. Zevsov dan športa predstavljati na Drenovem Griču. In moram reči, da po eni strani je bilo okej, bolj iz vidika, da je tudi nek drug kraj to začutil, da je del Argonavtskih dni, kot pa obratno. Da bi lahko drugi rekli, aha, to so pa Argonavtski dnevi in je zdaj tam dogajanje. In opažam, prihajam nekako do zaključka, da je to dosti pomembno, da je to tukaj, v samem kraju, na samem Vrhniku.

J. F.: Ciljala sem na koncept, vsebino: če je "vrhniškost" pomembna? Da se predstavlja tisto, kar je vrhniško?

B. K.: Imeli smo nekaj časa kombinacijo .. Zdaj tako, po eni strani ja ... Mislim, zelo različno. Po eni strani ja, po drugi strani pa tudi ne zaprto za vse. Če povem primer, že samo odprtje kot tako, ni zgolj vrhniško. Deluje neka vrhniška zgodba, je tam, npr. tudi lansko leto je igrala vrhniška simfonika, tako da to je pomembno. Ampak še zmeraj želimo pa pokazati, da tudi ta vrhniška zgodba, ki je, vsaj kar se odprtja tiče, da ne bo to posplošeno na vse, sem jaz želel ravno to, da je ta, civilizacija v bistvu temelji na tem prihodu Argonavtov, tako kot se je v bistvu Evropa razvila zaradi te grške filozofske misli. In tudi tukaj ta kulturni dogodek, ki je, je tukaj ravno to. Želimo

pokazati – povezovanje te grške zgodbe s slovensko zgodbo. Torej srečanje te kulture z našo kulturo. To se mi zdi pomembno in je to, želimo nadaljevati. Lansko leto smo imeli npr. srbske plesalce. Ja, ali pa, ne vem, kakšno leto kakšnega grškega glasbenika, ki je pel grške pesmi. Tako da ja, ta kombinacija, še enkrat, vrhniško je pomembno, ampak ni zaprto. Ampak po drugi strani, ko gre npr. za kulinariko, bi si pa želel, da je to vrhniško. Da ljudje spoznajo Vrhniko kot kraj. Drugače pa .. še enkrat. Ne zgolj, ja predstavitev in promocija tega vrhniškega, ampak po drugi strani pa ne zaprtost za vse ostalo. Želim da se to srečuje. Ampak ne da bi to vse prekvasili v vrhniško vse ali pa vrhniško v drugo. To nam nekaj pomeni. Ker Vrhničani so taki, zelo zelo navezani in ponosni na to, kar imamo. Nekdo, ki je lahko sem na Vrhniko priseljen že 30 let, pa bo lahko še zmeraj čutil od drugih ljudi: "ti pa nisi Vrhničan". To je tisto, kar je tukaj kar neka rak-rana. Mi želimo to preseči, torej, pokazati da je Vrhnika lahko odprta. .. Hotel sem samo reči, da se veliko ljudi prepozna v tem dogodku, Argonavtskih dnevih, "uf, se skozi nekaj dogaja". Ker so tudi neki ostali dogodki, želimo pa, da so vezani ali na Vrhniko kot tako ali pa na nit Argonavtov. To se mi zdi, da mora biti, ampak da je možnost tudi priključevanja drugih kultur. Nismo zaprti. Odprtost z rdečo nitjo vsega.

J. F.: Ali festival po vašem mnenju prispeva k lokalni identiteti prebivalcev Vrhnike? Če da, na kakšen način? Se zaradi festivala prebivalci Vrhnike počutijo bolj navezane na Vrhniko?

B. K.: To, kar sem rekel že. Ta zgodba. Čeprav opažamo, da ljudje zelo slabo poznajo ... Vrhničani Vrhniko in zgodbo ... "Ja, kaj pa so to zdaj neki arkokolonavi, kaj?" In jim sploh ni jasno o čem govorimo ... Marsikdo kdaj tako reče in jim sploh ni jasno zgodba o Grkih. Smo dosti nevedni glede tega. In želimo si ravno s tem dogodkom pokazati ... z Argonavtskimi dnevi kaj je ladja Argo, zakaj Argonavti, kje je naša zgodovina. Ker če imamo Argo ladjo tukaj, to pomeni da je tradicija tukaj že zelo veliko let. Ker smo staro naselje, naselje z zgodovino, z neko vsebino. Smo lahko v končni fazi, potomci Argonavtov – no, tako pravijo. To se tako reče, ampak, še enkrat, je fino, da se vračamo tudi k temu. In tudi z razstavami ali pa dogodki, ki so v tistem obdobju, želimo jačati to identiteto. Povečati znanje ravno prek tega z ozaveščanjem ali pa z predstavljanjem nekih dogodkov, še enkrat, odprtje Argonavtskih dni je neka taka zelo lepa zgodba, ki govori, kakšno močno tradicijo ima

Vrhnika. To je dejstvo. Je pa to tudi nek odmev na en festival prej, torej na Cankarjeve dneve, ki tudi želijo graditi na tem, da smo Cankarjeva Vrhnika, na tem jačati identiteto in pripadnost prek simbolov, zgodb. In tukaj imava na eni strani zelo močan simbol Cankarja in na drugi strani simbol Argonavtov. To dvoje je zelo povezano in mi kot zavod naredimo zelo veliko, več kakor smo za to plačani, ker je ogromno nekega volonterskega dela, tudi z naše strani, kjer ne moremo plačati vsega, kar ti ljudje tukaj naredijo. Da Vrhnika kot taka zaživi v tem obdobju Cankarjevih dni in potem v nadaljevanju z Argonavtskimi dnevi.

J. F.: Še kakšne zaključne misli o festivalu? Bi želeli še kaj dodati?

B. K.: Zaključna misel bi bila, da ni vse odvisno samo od nas. Ker je tako obdobje, da je kljub temu, kljub željam, kaj vse bi mi radi, smo nekako omejeni s to finančno konstrukcijo. Se trudimo tudi pridobivati drugje, kot letos ko smo se prijavi na razpis Europe for citizens in tudi uspeli. Tam se prijavi nekih 700 ali 800 ali pa še več vlog pride za to kandidaturo in odobrijo jih tam nekaj čez 100. In moram reči, v Sloveniji, poleg Bleda smo bili mi edini, ki nam je uspelo pridobiti ta sredstva. Tako da, mi vedno poskušamo še neke drugje, ker ne želimo, da kakovost festivala pade, želimo da se to nadaljuje. Tako da, to je ta zgodba. Je pa to tudi znak da je festival dober. Želja, ideja je, da ta festival ni zgolj festival, ampak je .. želja je bila, da bi to tudi preraslo neke meje, ampak to je to ... že s tem festivalom se veliko ukvarjamo, da ga izpeljemo. Čeprav si želim, da bi iz tega festivala nastala neka trajna rešitev, govorim torej o neki trajni poti, ki bi bila turistična, npr. Argonavtska pot po Sloveniji. Kjer bi bilo v krajih, kjer so pač potovali Argonavti neke točke, kjer bi se lahko morda malo поблиžje spoznali z zgodovino. In potem naprej. Gledati širše. Povezovanje te poti po celi poti. Torej, od Grčije preko Črnega morja po reki .. in povezati vse te države v eno zgodbo. Ker to se mi zdi da vleče, to je s turističnega vidika tisto, kar pritegne. Zgodba in ta pot. Kdorkoli je pač potoval po tujini si je moral za ogled izbrati ne traso in zakaj ne bi bila ena od tras za ogled po Sloveniji tudi Argonavtska pot. Ali pa – zakaj ne bi bila za ogled Evrope ena od poti tudi Argonavtska pot. Zakaj ne? Bila bi ena od možnost. S tem da – to je res projekt. Čeprav presega meje, bi ga bilo možno izpeljati. Ampak trenutno je to tako ... je zelo težko. Ker bolj vlagamo v to, da sploh pridemo skozi. In nam ni lahko. Ampak še enkrat – Argonavtski dnevi kot taki, kot festival bi morali imeti, za moje pojme, odmev v tem, kar sem zdajle povedal.

Argonavtski dnevi bi morali biti središče, tako kot Vrhniko vidim kot središče te poti, evropske, bi morali bit Argonavtski dnevi središče srečanja vsega tega, teh dogodkov. Da bi se ljudje tukaj takrat tudi zadržali tukaj – to bi nekaj pomenilo. Torej, festival cele Evrope ...